

J

Nr 41

Politechnika Warszawska

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 9

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALŃ SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM-CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALŃ:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

Przegląd Ekonomiczny

Organ Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie

kwartalnik poświęcony badaniu podstawowych i aktualnych problemów gospodarczych i społecznych

Rok założenia 1928

Ukazał się właśnie tom XXVI, który zawiera następujące rozprawy: Doc. Dra Jana Wiśniewskiego: Nowy wskaźnik produkcji przemysłowej, Pośła Dra Waleriana Zakliki: Kontrola parlamentarna nad długami Państwa w Polsce, Dyr. Ludwika Süßweina: Przemysł Palestyny z uwzględnieniem stosunków gospodarczych polsko-palestyńskich, przegląd zebrań i rozpraw oraz kronikę Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i 25 recenzji.

W tomie poprzednim, tj. XXV, ukazały się rozprawy: Inż. Włodzimierza Romanowa: Ś. p. Prof. Leopold Caro, Prof. Leopolda Caro: Rodzina, Prof. Edwina Hauswalda: Znaczenie gospodarcze Śląska za Olzą, Rektora Prof. Henryka Korowicza: Zagadnienie wartości w ekonomii.

W „Bibliotece Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego” ukazało się, jako tom IX, dzieło pt. „Polityka gospodarcza III Rzeszy”, część I: Leopold Caro: Przewrót gospodarczy w III Rzeszy, Antoni Zabko-Potopowicz: Rolnictwo w III Rzeszy; część II: Tadeusz Hauser: Bankowość w III Rzeszy. Cena obu części zł 8, dla członków Pol. Tow. Ekon. zł 5'50. Jako tom X ukazało się dzieło Dra Inż. Jana Karola Sondla: Zmniejszający się przychód z ziemi i środki zaradcze, z przedmową Prof. Ludwika Górskiego (Lublin). Cena zł 7, dla członków Pol. Tow. Ekon. zł 5.

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne posiada dotąd 113 współpracowników, a odbyło się w nim 169 odczytów, wygłoszonych przez 119 prelegentów, w tym 55 profesorów i docentów szkół akademickich, 19 ministrów i wiceministrów — byłych i obecnych.

Redakcja: Komitet Redakcyjny, Lwów, ul. Paderewskiego 11, tel. 253-75.

Administracja: Lwów, ul. Mickiewicza 3.

Prenumeratę „Przeglądu Ekonomicznego” w kwocie zł 15 (za granicą zł 20) rocznie, za 4 tomy, uiszczać należy na konto w P. K. O. Nr 154 383. Dla urzędników państwowych, samorządowych, oraz słuchaczy wyższych uczelni, zamawiających pismo wprost w redakcji lub administracji, prenumerata ulgowa wynosi zł 12. Członkowie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego płacą rocznie tytułem składki zł 18, wpisowe zł 3, osoby prawne rocznie zł 66, wpisowe zł 15. Otrzymują za to „Przegląd Ekonomiczny” bezpłatnie, a dzieła wydawane w „Bibliotece” nabywać mogą po znacznie niższych cenach, korzystają z biblioteki i czytelni Towarzystwa, nadto uczestniczyć mogą w zebraniach naukowych z prawem zabierania głosu w dyskusji.

Cena tomu „Przeglądu Ekonomicznego” w handlu księgarskim zł 4. 1571

CENTRALA ODBITEK NAUKOWYCH LIBRARIA NOVA

SPÓŁDZIELNIA Z ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ UDZIAŁAMI

w Warszawie, Rynek Starego Miasta 31
(Kamienica Książąt Mazowieckich)
Tel. 5-83-77. Konto P. K. O. 27 527

PRZYJMUJE W KOMIS WSZELKIE ODBITKI. UDZIELA
INFORMACJY O ODBITKACH. WYDAJE BIULETYN
INFORMACYJNY. WYDAJE KATALOGI SPECJALNE

Na żądanie wysyłamy katalogi bezpłatnie

Świeżo opuścił prasę Katalog z zakresu
nauk ekonomicznych

„POLSKI EKSPORT“ (POLISH EXPORT)

Miesięcznik gospodarczy,
redagowany w języku
polskim i angielskim

Organ Koła Eksportowego przy
Światowym Związku Polaków
z Zagranicy

„POLSKI EKSPORT“

to najlepszy informator cało-
kształtu teoretycznych i prak-
tycznych zagadnień eksporto-
wych, niezbędnych tak dla
eksporterów polskich, jak i im-
porterów zagranicznych

Każdy dział i każda branża eksportu
źródłowo opracowane

Własna sieć korespondentów
zagranicznych

Prenumerata: półrocznie zł 6
rocznie „ 12

P. K. O. 8 459

WARSZAWA

ul. Hoża 8—Tel. 9-34-38

POLSKIE USTAWODAWSTWO DEWIZOWE

ZBIÓR USTAW ZASADNICZYCH, ROZ-
PORZĄDZEŃ WYKONAWCZYCH, ZA-
RZĄDZEŃ, INSTRUKCJY, OKÓLNIKÓW
I UCHWAŁ, ZWIĄZANYCH Z REGLA-
MENTACJĄ DEWIZOWĄ

OPATRZONY ZASADNICZYM KOMEN-
TARZEM ORAZ PRAKTYCZNYMI
WYJAŚNIENIAMI I WSKAZÓWKAMI
TECHNICZNYMI

ZESTAWILI I OPACOWALI:

Dr Adam Mantel, Bronisław Matecki
i Tadeusz Bielebradek

ZBIÓR JEST PERIODYCZNIE UZUPEŁNIANY

Cena Zbioru — zł 18. Prenumerata Uzupełnień — zł 6 półrocznie

600 STRON DRUKU ===== SKOROWIDZ

SKŁAD GŁÓWNY:
BANK SPÓŁDZIELCZY SKARBOWCÓW, Sp. z o.o.
Warszawa, Leszno 5

**ZAKŁADY PRZEMYSŁU
TŁUSZCZOWEGO I OLEJARSKIEGO**

„UNION“

**S. A.
GDYNIA**

**Wyrób tłuszczów i olejów roślinnych
z surowca egzotycznego i krajowego, jak:**

**PALMOWEGO, KOKOSOWEGO, RZEPAKOWEGO,
LNIANEGO, KONOPNEGO, WSZELKICH POKOSTÓW**

Utwardzanie (zestalenie) tłuszczów i olejów ciekłych

SPRZEDAŻ, EKSPORT MAKUCHÓW

Adres dla listów: Gdynia, skrzynka pocztowa Nr 125

Adres dla przesyłek wagonowych: Gdynia — Port Centralny, bocznicą własną

Adres dla depesz: Olejarnia Gdynia — Telefon 29-41

128

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Spółka Akc.

Zarząd w Warszawie, Wilcza 9^a
Oddział w Łodzi: Piotrkowska 203/205

Fabryka w Tomaszowie Mazowieckim

Przędza sztucznego jedwabiu wiskozowego
Sztuczna słomka, sztuczne włosie
Przędziwo wiskozowe „Textra”, „Lintex” i „Argona”
Przędza ze sztucznych włókien „Artex”
Przezroczysty papier wiskozowy „Tomofan”
Siarczek węgla, Sól glauberska

Wielka Nagroda Państwowa i Wielki Medal Złoty na P. W. K. w Poznaniu 1929 r.
Wielka Nagroda na Wystawie Międzynarodowej w Liège 1930 r.

7-1 i 27

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
„DNI MORZA”	977	POCZTA I TELEGRAF	991
PRZEMÓWIENIE PANA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ PROF. IGNACEGO MOŚCICKIEGO		PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM . . .	992
PRZEMÓWIENIE PANA MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU ANTONIEGO ROMANA		Rozwiązanie kartelu dwu domów towarowych na Górnym Śląsku — R. P.	
CŁO W GOSPODARCE POLSKIEJ — S. FR. KRÓLIKOWSKI	979	KRONIKA TYGODNIOWA:	
RUCH TURYSTYCZNY Z POLSKI ZA GRANICĘ — H. RUDNICKI	981	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	992
KRONIKA GOSPODARCZA:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	993
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH . .	983	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICZTWO I PRZEMYSŁ:		40+ MILIONY ZŁOTYCH	993
PRZEMYSŁ NAFTOWY	985	Przemówienie Generalnego Komisarza Pożyczki Obrony Przeciw- lotniczej Gen. Broni Leona Berbeckiego	
GOSPODARKA ELEKTRYCZNA	985	BUDŻET	994
ROLNICTWO	986	PODATKI I OPŁATY	998
HANDEL:		PIENIĄDZ I KREDYT	998
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	987	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH . . .	998
RYNEK AKCYJNY	987	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	988	POŁOŻENIE GOSPODARKI FRANCUSKIEJ — <i>Dr Roman Battaglia</i>	999
Czterolecie masowego ruchu turystycznego na P. K. P. — A. D.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	988	SZWAJCARIA	1001
Nowe inwestycje w porcie gdańskim — <i>k. i.</i>		TURCJA	1002
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1003
		BIBLIOGRAFIA	1004

„DNI MORZA”

PRZEMÓWIENIE PANA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ PROF. IGNACEGO MOŚCICKIEGO

W TRADYCYJNYCH dorocznych „Dniach Morza” skupiają się myśli i uczucia całej Polski na brzegu morskim—na odcinku naszej granicy najkrótszym, a jakże doniosłym, gdy przechodzi przezeń przeszło trzy czwarte naszej zagranicznej wymiany. Dlatego to porty: gdyński i gdański mają tak wyjątkowo wielkie znaczenie dla naszego gospodarstwa narodowego, dlatego Gdynia otoczona jest miłością i troską całego Narodu, dlatego Wolne Miasto Gdańsk, tak, jak przez wieki, związane jest z nami licznymi więzami. Obydwa te porty są otwartymi bramami wyjścia na świat dla obywateli Rzeczypospolitej i owoców ich pracy, stanowiąc równocześnie

bezpośrednie dostępy do Polski dla bander wszystkich narodów, dla statków wszystkich państw morskich, które zwożą do nas swoje surowce i wyroby.

Gdy dzisiaj, w dniu świętych apostołów Piotra i Pawła—patronów rybaków—myśl nasza biegnie wzdłuż Wisły, królowej polskich rzek, do Gdańska i Gdyni, do portów i wsi rybackich, do tych, którzy pracują na wybrzeżu i morzu, i do tych, którzy pełnią nad nim zaszczytną straż, a więc naszej Marynarki Wojennej—to jest to tylko odświętny, radosny wyraz stałej, codziennej, nierozzerwalnej łączności wszystkich Polaków z Ziemią Pomorską. Bo choć każdy zagon ziemi polskiej jednakowo nam jest drogi i bliski, jednak

składa się na wielką całość naszej Ojczyzny, ale Ziemia Pomorska i brzeg nadmorski—fundamenty naszej niezależności gospodarczej i politycznej—są wartościami bez ceny, są powietrzem i słońcem naszego życia państwowego. Świadomość tej wartości żyje dzisiaj w sercach i umysłach wszystkich Polaków, a im większe napotykamy przeciwności, im bardziej nieprzyjazne są okoliczności zewnętrzne—tym niezłomniej ujawnia się nasza wola i gotowość ponoszenia największych ofiar, po to, by powrót Państwa Polskiego nad morze wykorzystywać i utrwalac po wsze czasy.

Powróciliśmy nad Bałtyk jako Państwo, bo ostaliśmy się nad nim nieprzerwanie jako Naród, stąd w dniach radosnych, poświęconych morzu, myśl nasza biegnie i ku przeszłości, składając hołd pamięci tych pokoleń, które okres niewoli nieugięte nad Bałtykiem przetrwały. Powracając nad morze, Państwo nasze niosło pokój i dobrodziejstwa twórczej pracy, którą ożyło całe polskie wybrzeże. Dzisiejsze pokolenie nie zmarowało lat, które już są poza nami, odrobiło i w tej dziedzinie wiele zaległości i zaniedbań, wygrało niejedną bitwę w wyścigu pracy, nakazanym nam przez Józefa Piłsudskiego. Tej pracy pokojowej chcemy

i nadal poświęcać się dla dobra Rzeczypospolitej, na użytek własny i innych narodów, z którymi pragniemy coraz to szerzej rozwijać nasze stosunki gospodarcze i kulturalne.

Żyjemy jednak w czasach, gdy świat powrócił do wyścigu zbrojeń, gdy zwłaszcza nad morzami zarysowują się niebezpieczeństwa konfliktów. Pragnieniem naszym jest utrzymanie i utrwalenie pokoju nad Bałtykiem, ale spada stąd na nas obowiązek powiększenia polskiej siły zbrojnej na morzu. „Dni Morza” są dniami, poświęconymi polskiej Marynarce Wojennej. Pow szechna zbiórka na Fundusz Obrony Morskiej, organizowana przez Ligę Morską i Kolonialną, która przyniosła już realne wyniki w postaci okrętu podwodnego „Orzeł”, jest zarazem najlepszym sposobem popularyzacji naszych potrzeb w dziedzinie obrony morskiej i najcelowszym wyrazem uczuć społeczeństwa dla naszej Marynarki Wojennej.

Silni na lądzie i w powietrzu, pragniemy stać się silnymi i na morzu, by zapewnić nieprzerwany rozwój naszej pracy morskiej, by w pełni móc rozwinąć morskie powołanie Narodu polskiego”.

PRZEMÓWIENIE PANA MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU ANTONIEGO ROMANA

„Uroczystość dzisiejsza, stanowiąca kulminacyjny moment „Dni Morza”, od szeregu lat ustala się jako piękny i pełen głębokiej treści duchowej fragment tworzącej się nowej tradycji polskiej. To coroczne odświeżone gromadzenie się serc polskich w kwitnącej Gdyni nad brzegiem morza, to chylenie się sztandarów polskich nad wodami Bałtyku w hołdzie dla żywiołu, który żywi i krzepi, ten ponawiany corocznie akt wiernego braterstwa Narodu i morza—to nie wynik czyjegokolwiek rozkazu. To nie efektowna inscenizacja uczuć, nakazywanych przez jakąś mniejszą lub większą grupę i komendorowanych według z góry uplanowanych potrzeb politycznych.

Nasz coroczny hołd dla morza płynie żywiołowo stąd, że morze i związane z nim problemy—to najważniejsze i najbardziej umiłowane zagadnienia całego społeczeństwa polskiego, to jedna z najsilniejszych naszych podniet duchowych, to codzienna nasza radość i dumna, które szukają dla siebie odpowiedniego wyrazu, mogącego należycie usymbolizować nasze głębokie współzycie z morzem.

Morze, morze—wołamy dziś wszyscy w Polsce, gdy w wielkim etapie naszych dziejów narodowych, dążąc zrywem jednego niemal pokolenia do mocarstwowego wymiaru naszego przyszłego bytu państwowego, szukamy w tym znojnym pochodzie ożywczych źródeł prawdziwej siły i rzetelnego zapału.

Morze, morze—wołamy dziś wszyscy, tęskniący w myśl nauk nieśmiertelnego Wodza Józefa Piłsudskiego za prawdziwą wiecznotrwałą wielkością, za wielką skalą życia, za wielką śmiałą pracą dziejotwórczą, która jedynie może żywić i krzepić naród.

I jest to morze na rozległych horyzontach naszego życia. Gdy myślimy o znojnym trudzie górnika, którego pracy owoc szuka rynku zbytu, gdy kłopotujemy się o surowiec dla naszych hut, kuźnic naszej siły obronnej, gdy szukamy swobodnych dróg łączności z szerokim światem wymiany, w którym chcemy być sobą i tylko sobą, gdy troskamy się o losy naszej emigracji, żywiącej świat znojem polskich ramion, a zacho-

wującej zawsze wierną miłość dla macierzy—zawsze myśl nasza dociera do morza, tu do tej pracowitej młodej Gdyni, tu do tego starego nadwiślańskiego Gdańska. Zewsząd już dziś w Polsce widać morze. Wszędzie czuje się jego obecność, słyszy się jego oddech szeroki, spostrzega się jego wierną czujność i wierne związanie z Polską. Morze przesyca nas i poi na każdym kroku naszego życia: nasza wymiana zagraniczna jest już w lwiej części morską wymianą, nasze śródlądowe zagadnienia komunikacyjne kierują nas ze wszystkich krańców Ojczyzny ku morzu, nasza młodzież tęskni i wrywa się do morza, nasze stosunki ze światem coraz częściej opierają się na podziwieniu obcych dla naszej pracy morskiej i na jej rosnącej wartości.

Stary Bałtyk wie, że z naszej woli i dla naszych słuszych potrzeb tętni tutaj i rośnie z roku na rok olbrzymia praca—rozrasta się nasza piękna flota handlowa, mnoży się nowoczesny dorobek portowy, kształcą się i hartują ambitni pracownicy morscy, kwitnie potężne miasto portowe, rośnie przemysł i handel, rozszerza się skala naszej gospodarki morskiej. I trudno jest nawet dziś przewidzieć rozmiary tej naszej pracy. Rozwój gospodarczy Polski będzie na pewno wymagał i uzasadniał szeroką rozbudowę obydwu naszych portów—Gdyni i Gdańska, i to w skali znacznie większej, niż może to mieć miejsce u innych narodów, posiadających większą ilość portów. Z naszych sił, z naszej woli, z naszej ambicji wyrasta nowa dziedzina wielkości polskiej. Czerpiemy siły z morza, aby je przetwarzać w elementy naszego dobra narodowego, w tworzywo naszej wielkości dziejowej.

A cały ten postęp, cała nasza działalność nad morzem i na morzu rozwija się i nadal rozwijać się będzie nie dlatego, aby komukolwiek grozić lub szkodzić, lecz dlatego, aby zapewnić nam właściwe miejsce w rodzinie ludów świata, aby powiększyć nasz stan materialny i duchowy w ogólnym cywilizacyjnym dorobku ludzkości.

Całe nasze dzieje, charakter naszego Narodu, nasza polityka współczesna, wreszcie metody naszej pracy

morskiej wyraźnie dowodzą naszych szczerych zamiarów i intencji na tym polu.

Na tym kawałku naszego odwiecznego dziedzictwa, jakim pozostanie polskie wybrzeże bałtyckie, na tym polskim progu szerokiego świata chcemy własnym znojem wznosić nowy pion wielkiej mocarstwowej Polski, warsztat naszej pokojowej daleko-siężnej twórczej pracy. Chcemy być tutaj sobą w całej pełni naszych rosnących sił i zdrowych ambicji i chcemy tutaj bratać się z tymi wszystkimi z dalekich stron świata, którzy gotowi będą przyjaźnie z nami współpracować na płaszczyźnie wymiany obustronnych ucz-

ciwych korzyści i trwałych rzetelnych wartości gospodarczych i kulturalnych.

Chmurne są dzisiaj horyzonty świata. Ale z Gdyni promieniuje spokój i radość uczciwej pracy, która nierozzerwalnie zespała silną Polskę z wiernym Bałtykiem. W tej pracy idzie Naród polski w imię Boże w wielką swoją przyszłość, szczęśliwą przyszłość honoru, siły i dobrobytu.

Tymi myślami ożywieni, wnosimy okrzyk: Najjaśniejsza Rzeczpospolita, jej Prezydent Prof. Ignacy Mościcki i Naczelny Wódz Marszałek Śmigły Rydz niech żyją!''.

CŁA W GOSPODARCE POLSKIEJ

ZADANIEM niniejszego artykułu jest przedstawić w zarysie udział cł w polskiej polityce gospodarczej, w szczególności handlowej i skarbowej.

Obowiązująca taryfa celna z 1932 r. posiada następujące cechy:

1.—Taryfa jest dwukolumnowa, przy czym kolumnę II, niższą średnio o 25% od kolumny I, stosujemy automatycznie (z samego prawa) i autonomicznie (na podstawie własnej jednostronnej decyzji) do wszystkich państw, które zawarły z nami traktaty handlowe; dzięki temu, stosując do państw nie-traktatowych wyższą kolumnę stawek celnych, zwiększamy szanse zawarcia z nimi umów handlowych; w tym przypadku taryfa celna, a właściwie jej dwukolumnowy system, odgrywa rolę środka polityki handlowej.

2.—Tak samo i wysoki poziom niektórych stawek celnych w obu kolumnach oraz system integralnego (solidarnego) protekcjonizmu, tj. protekcjonizmu, który obejmuje w zasadzie wszystkie towary (z wyjątkami)—odgrywają podobną rolę negocjacyjną. Ten zapas negocjacyjny ujawnia się niekiedy dopiero z czasem—w miarę rozwoju danej produkcji i zmiany warunków konkurencyjnych, dlatego analiza możliwości przyznania zniżek traktatowych odbywa się podczas poszczególnych rokowań handlowych za każdym razem niejako od początku.

3.—Protekcjonizm solidarny, obejmujący zarówno artykuły przemysłowe, jak i rolnicze, sprawia, że omawiana taryfa celna stanowi narzędzie polityki przemysłowej i rolniczej, stwarzając jedną z głównych przesłanek formalnych dla rozwoju wytwórczości w kraju, przynajmniej do granic zapotrzebowania wewnętrznego. Wobec powstania różnych imperatywów uprzemysłowienia, imperatywów nie tylko natury gospodarczej, ścisły obrachunek zysków i strat w związku ze stosowaniem ochrony celnej został niejako w pewnym stopniu zaniechany. Zresztą przeprowadzenie obrachunku tego utrudnia także (lecz nie usuwa) okoliczność, że wolna wymiana gospodarcza napotkała wszędzie na przeszkody rozmaitego rodzaju. Pewna forma obrachunku zysków i strat poczyna odgrywać poważną rolę dopiero z chwilą konieczności zawarcia tej lub innej umowy handlowej.

4.—Szereg towarów, mianowicie surowców i artykułów kolonialnych (używek), niezależnie od systemu dwukolumnowego, posiada w każdej kolumnie 2 stawki: lądową i morską (preferencyjną), co czyni z naszej taryfy dobry instrument polityki transportowej,

polityki morskiej i jednocześnie „polityki bilansu płatniczego”. Pewne postępy w rozwoju handlu morskiego i zaoszczędzenie pewnych pozycji wydatkowych w bilansie płatniczym zawdzięczamy m. in. naszym cłom preferencji morskiej.

5.—Niektóre surowce, gdzie o obronę idei sztywnej ochrony było najtrudniej, zostały zaopatrzone w podwójne stawki z innego powodu: do stawki normalnej dodano, w samej taryfie, stawki ulgowe, uzależnione od uzyskania pozwolenia Ministerstwa Skarbu na ich zastosowanie. Taka konstrukcja została zastosowana do pewnych surowców pochodzenia egzotycznego (np. nasiona oleiste), w których produkcji zastępczej jest zainteresowane nasze rolnictwo. Ale uzależnienie zastosowania stawki niższej od pozwoleń władz administracyjnych oddało w ich ręce możliwość użycia taryfy celnej do celów ilościowej reglamentacji przywozu tych artykułów oraz, dalej, do celów bezpośredniego nacisku na dokonanie przez importerów danego surowca jednoczesnego zakupu zastępczych surowców pochodzenia krajowego, względnie na zrzeszenie się w daną organizację. W tym przypadku taryfa celna odgrywa rolę środka polityki reglamentacji przywozu oraz środka bezpośredniego nacisku na importerów, bezpośredniego poparcia krajowej wytwórczości. Nadmienmy, że wprowadzenie do taryfy cł na surowce, w zasadzie niewyrabiane w kraju, przy tym cł o konstrukcji elastycznej, pozwalającej na reglamentację, stanowiło ostatni niejako etap w rozwoju naszej taryfy celnej—etap, w którym, jak łatwo to zrozumieć, politycy rezygnują (w tym zakresie) z klasycznej przesłanki budowy stawek celnych (pokrywanie różnicy w kosztach własnych w kraju i za granicą).

6.—Stawki fiskalne w naszej taryfie należą do umiarkowanych, co pozwoliło na dodatkowe obciążenie niektórych towarów kolonialnych pozabudżetowymi ciężarami na rzecz celów organizacyjnych i kompensacyjnych.

Z powyższego krótkiego przeglądu cech charakterystycznych naszej taryfy celnej wynika jej rola w polityce gospodarczej bardziej wszechstronna, niż by się to mogło wydawać i niż rola, przypisywana zwykle taryfie w ekonomii klasycznej.

Przejdźmy jednak do tych okoliczności, które działają w odwrotnym kierunku, zmniejszając znaczenie taryfy celnej, mimo jej wszechstronnego charakteru.

Okoliczności te tkwią poza taryfą celną i w pewnym stopniu zmniejszają obecnie jej rolę zarówno polityczno-handlową, jak i polityczno-przemysłową (czy

polityczno-rolniczą). Do okoliczności tych należy zastosowanie różnych nowych czy odnowionych metod interwencjonizmu, które w sposób bardziej szczegółowy i bezpośredni wpływają na życie gospodarcze i stosunki z zagranicą. Będą to metody neomerkantylistyczne (gospodarcza reglamentacja przywozu przy pomocy zakazów i pozwoleń), organizacyjne i planowe, etatystyczne i, wreszcie, użycie do celów polityki handlowej pomocniczych, pośrednich form interwencjonizmu (polityka walutowa w postaci reglamentacji dewiz i clearingu towarowego). Taryfa celna pozostała głównym czynnikiem kalkulacji importowej, ale samo dokonanie transakcji zależy obecnie nie tylko od tego czynnika, lecz także—i to często może w wyższym jeszcze stopniu—od zadośćuczynienia warunkom i wymogom wspomnianych wyżej metod interwencji państwowej.

Udział taryfy celnej w polityce gospodarczej Polski został natomiast dokompletowany przez autonomiczne i konwencyjne ulgi celne (poza taryfą) i przez tzw. zwrot ceł. Zasadniczą sztywność taryfy i solidarność ochrony celnej obniżamy i korygujemy przy pomocy ogłaszanych periodycznie (co 6 miesięcy) autonomicznych ulg celnych (w drodze rozporządzeń Ministra Skarbu na podstawie upoważnienia, zawartego w prawie celnym). Wzmiankowane rozporządzenia zastępują w naszym systemie zmiany taryfy, które dość często ukazują się w krajach obcych. Przedmiotem tych ulg są przede wszystkim maszyny i aparaty, niewyrabiane w kraju, i to zarówno z zakresu maszyn przemysłowych, jak i z zakresu maszyn rolniczych. W rozbudowaniu dalekoidących ulg celnych na maszyny i aparaty wyraziła się dążność do popierania inwestycji i uprzemysłowienia kraju oraz podniesienia rolnictwa. Na szczególną wzmiankę zasługują ulgi celne dla surowców, półfabrykatów i części w przemyśle samochodowym; zastosowanie tych ulg jest jednym z elementów polityki motoryzacyjnej. Całość ulg autonomicznych dotyczy poważnego odsetka importu, zwłaszcza importu o charakterze produkcyjnym.

W wyniku otrzymujemy obniżenie obciążenia celnego importu. Poniższe zestawienie wskazuje na to—w porównaniu z obciążeniem celnym importu w państwach zagranicznych. Stosunek wpływów celnych do wartości importu w poszczególnych krajach przedstawiał się, mianowicie, w sposób następujący (w przybliżeniu):

Kraj	Rok	Obciążenie %	Kraj	Rok	Obciążenie %
Egipt	1934/35	45	Stany Zjedn. Am.	1936/37	20
Turcja	1934	38	Meksyk	1935	20
Unia Pol.-Afr.	1935/36	33	Kanada	1934/35	15
Grecja	1935/36	32	Norwegia	1935/36	15
Litwa	1936	32	Polska	1938/39	16
Finlandia	1935	30	Rumunia	1935/36	12
Związek Austral.	1936/37	28	Szwecja	1936/37	10
Łotwa	1934/35	28	Węgry	1936	10
W. Brytania	1936/37	27	Holandia	1935	9
Niemcy	1937/38	27	Dania	1934/35	8
Francja	1936	26	Belgia	1936	7
Bułgaria	1936	26	Japonia	1935/36	6

Dane powyższe należy traktować jako orientacyjne z uwagi na to, że tam, gdzie rok budżetowy jest łamany (np. Egipt—1934/35), wpływy celne w roku budżetowym porównano z wartością przywozu w roku kalendarzowym (obejmującym większą część danego roku budżetowego, np. dla Egiptu—1934 r.). W zasadzie wzięto za podstawę przywóz w handlu

specjalnym, w kilku jednak przypadkach przywóz w handlu generalnym (nieco większym od handlu specjalnego—Dania, Norwegia, Stany Zjedn. Ameryki, Unia Pol.-Afr., Meksyk, Związek Australijski). Pośilkowano się, z odpowiednimi przeliczeniami, niemieckim rocznikiem statystycznym („*Statistisches Jahrbuch f. d. Deutsche Reich*”, 1938). Do powyższych liczb jeszcze powrócimy, omawiając rolę ceł w systemie fiskalnym.

Ujemne oddziaływanie ochrony celnej surowców lub półwyrobów na zdolność konkurencyjną wywozu artykułów przerobionych korygujemy przy pomocy zwrotu ceł, który w ten sposób stał się jednym z elementów polityki eksportowej. Całość wpływów celnych nazywamy wpływami brutto, gdy istotny dochód Skarbu Państwa (po odjęciu zwrotu ceł) stanowią dopiero wpływy celne netto. Część zatem obciążenia celnego importu idzie na rzecz popierania eksportu w formie zwrotu ceł (wpływy netto dają 13% wartości przywozu, gdy brutto—jak widzieliśmy—16%).

Następujące zestawienie zmysławia stosunek wpływów celnych brutto i netto (wpływy celne w roku budż. 1938/39 łącznie z udziałem W. M. Gdańska—w tys. zł):

Wpływy netto	178 083
Zwroty ceł (wg zrealizowanych kwitów wywozowych)	32 228
Wpływy brutto	210 311

Ze zwrotu ceł korzystało głównie rolnictwo, na drugim zaś miejscu—hutnictwo żelazne. Oto odpowiednie zestawienie zrealizowanych kwitów wywozowych (zwrotów ceł) za okres 1938/39:

	Suma zrealizowanych kwitów zł
Ogółem	32 227 886
I. Produkty spożywcze	18 777 224
a) zboża, strączkowe, nasiona oleiste, prod. przem., groch poler., siód	17 376 734
b) masło naturalne krowie	746 573
c) ryż polerowany i prod. ryżowe	653 918
II. Wytwory hutniczo-metalowe	10 941 212
a) wytw. hut. walc. oraz wyroby met.	10 792 613
b) odlewy żeliwne	148 599
III. Maszyny	360 700
a) maszyny włókiennicze	332 832
b) maszyny i narzędzia rolnicze	27 115
c) obrabiarki do metali i drzewa	754
IV. Wyroby włókiennicze	561 845
a) kapelusze i stożki	71 554
b) cerata	144 318
c) przędza barwiona	243 194
d) przędza jedwabiu sztucznego	73 053
e) len	29 726
V. Produkty chemiczne	1 572 843
a) biel cynkowa i litepon	731 767
b) materiały wyłuchowe	817 562
c) chloran potasu	16 416
d) ług potasowy	7 078
VI. Szkło tafłowe i wyroby szklane	14 062

Suma zwrotów ceł stanowi ok. 15% wpływów celnych brutto, ale były lata, że stanowiła ona ok. 50% tych wpływów (lata 1934/35 i 1935/36), stosowano bowiem wtedy najwyższe normy zwrotu ceł przy maksymalnym napięciu eksportu rolniczego.

Udział %-owy ceł w dochodach z danin publicznych (podatki i cła łącznie) przedstawia poniższe zestawienie:

Kraj	Rok	%	Kraj	Rok	%
Finlandia	1935	57	Bułgaria	1936	23
Egipt	1934/35	48	Holandia	1935	18
Związek Austral.	1936/37	45	Szwecja	1936/37	18
Grecja	1935/36	38	Belgia	1936	17
Norwegia	1935/36	35	Francja	1936	17
Unia Pol.-Afryk.	1935/36	31	Turcja	1934	16
Litwa	1936	30	Polska	1938/39	13
Meksyk	1935	27	Japonia	1935/36	12
W. Brytania: . . .	1936/37	27	Niemcy	1937/38	12
Kanada	1934/35	25	Stany Zjedn. Am.	1936/37	9
Łotwa	1934/35	24	Rumunia	1935/36	8
Dania	1934/35	23	Węgry	1936	6

Istnieją kraje, gdzie dochody z celi stanowią $\frac{1}{3} \div \frac{1}{2}$ ogólnej sumy danin publicznych (wpływów podatkowych). Zawdzięczają to bądź pewnej specjalnej konstrukcji dochodów skarbowych, z której usunięto monopole fiskalne, a zastąpiono je wpływami z celi (monopol nie płaci celi od przedmiotów monopolu, sprowadzanych z zagranicy, np. W. Brytania nie posiada monopolu tytoniowego, natomiast ciągnie korzyści z celi od tytoniu i wyrobów tytoniowych), bądź znacznym rozmiarom handlu zagranicznego i umie-

jętnie obliczanym cłem. W szczególności W. Brytania stosunkowo poważną rolę celi w dochodach podatkowych i jednocześnie stosunkowo znaczne obciążenie cłami importu (obie liczby są przypadkowo zbieżne — 27%) zawdzięcza obu wyżej wyliczonym przyczynom, tj. konstrukcji systemu fiskalnego i znacznym rozmiarom importu. Na wysokie przeciętne obciążenie importu wpłynęły tu głównie cła fiskalne, mające większą wysokość i obejmujące szerszy wachlarz towarów niż u nas (np. tytoń). Podobnie, na stosunkowo wysokie obciążenie importu w Niemczech (patrz poprzednie zestawienie) wpłynęły cła fiskalne, które dają tam ok. $\frac{1}{3}$ wpływów celnych — przy obciążeniu tej grupy towarów (użytki) ok. 150% wartości.

Rola celi w polskim systemie fiskalnym jest skromna, skromniejsza niż gdzieindziej, natomiast nastawienie ich jest polityczno-gospodarcze, interwencjonistyczne, i to w różnych kierunkach.

S. Fr. Królikowski

RUCH TURYSTYCZNY Z POLSKI ZA GRANICĘ

PRZEZ długi czas ruch turystyczny z Polski za granicę był, z uwagi na konieczność oszczędnego gospodarowania szczerpymi zapasami dewizowymi, zwalczany w sposób zdecydowany rygorystycznymi zarządzeniami administracyjnymi (wymaganie uzasadnienia celu wyjazdu), prohibicyjnymi opłatami paszportowymi (zł 400 za paszport zagraniczny) itp. Dopiero zawarcie w ostatnich latach szeregu układów turystycznych, opartych na ścisłym powiązaniu ruchu turystycznego z obrotem towarowym, na zasadach rozrachunkowych, umożliwiło wyjazdy z Polski za granicę bez jednoczesnego znacniejszego odpływu dewiz; pozwoliło to na zastosowanie wielu ułatwień dla podróżnych, udających się do krajów, z którymi Polska zawarła porozumienia turystyczne, i tym samym dało impuls do silnego rozwoju turystyki zagranicznej.

Pierwszy układ turystyczny zawarła Polska w 1935 r. z Jugosławią. Technika alimentacji ruchu podróźniczego polegała na tym, że turysta brał w banku (w Polsce) akredytywę w dinarach i realizował ją w Jugosławii, przy czym na pokrycie związanych z tym wydatków służyły należności eksporterów polskich za towary, wysłane do Jugosławii; w ten sposób odmrażano sumy, których wówczas już z Jugosławii nie wolno było transferować, równocześnie zaś otwarto licznym rzeszom turystów polskich drogę nad słoneczny Adriatyk. Sumy złotowe, płacone przez turystów za akredytywy, szły na wyrównywanie należności naszych eksporterów.

Ruch podróźniczy do Jugosławii był początkowo bardzo intensywny — wyjazd bowiem do innych krajów był wówczas jeszcze połączony z wielkimi trudnościami. Łączna wysokość akredytyw, wykupionych w ruchu turystycznym polsko-jugosłowiańskim, wynosiła w 1935 r. zł 800 tys. i w 1936 r. aż zł 1 455 tys.; w 1937 r. następuje spadek łącznej sumy akredytyw do zł 802 tys., w 1938 r. zaś wynosi ona już zaledwie zł 270 tys. Obok zawarcia w 1937 r. porozumienia turystycznego z bardziej jeszcze atrakcyjnymi Włochami na zmniejszenie się wyjazdów do Jugosławii

wpłynęła decydująco zmiana w strukturze obrotów towarowych; w ostatnich 2 latach zmniejszył się znacznie polski eksport do Jugosławii — tak, iż doszło nawet do długotrwałego zamrożenia w Polsce należności jugosłowiańskich. Zabrakło więc z czasem sum, potrzebnych do alimentowania ruchu turystycznego, i musiano odpowiednio ograniczać wydawanie akredytyw, częściowo zaś posiłkowano się kredytem, udzielonym przez jugosłowiański Bank Narodowy.

W tej sytuacji zdecydowano się — w czasie rokowań gospodarczych polsko-jugosłowiańskich w lipcu 1938 r. — na uregulowanie ruchu turystycznego z Polski do Jugosławii na podstawie uniezależnienia go od podlegającego ciągłym fluktuacjom clearingowego obrotu towarowego i zastąpienia tegoż specjalnymi dostawami polskiego przemysłu dla jugosłowiańskich instytucji rządowych. Jak dotychczas, plan ten nie został zrealizowany, wobec czego w 1939 r. liczyć się trzeba z całkowitym zamknięciem ruchu podróźniczego do Jugosławii.

W 1935 r. zawarte zostało również porozumienie turystyczne z Bułgarią (jest to porozumienie nie rządowe, lecz bułgarskiego Banku Narodowego początkowo z Zahan'em, a od 1937 r. z Polskim Instytutem Rozrachunkowym), które obowiązuje dotychczas. Ilość wyjazdów do Bułgarii (głównie do Warny i Domu Polskiego w Sveti Konstantin) rosła w miarę zaniku turystyki do Jugosławii; alimentacja odbywała się — podobnie jak w obrocie polsko-jugosłowiańskim — za pomocą akredytyw i czeków Polskiego Instytutu Rozrachunkowego. W 1935 r. wykupiono akredytyw na wyjazd do Bułgarii na łączną sumę zł 160 tys., w 1936 r. — za zł 381 tys., w 1937 r. — za zł 258 tys. (wpływ porozumienia turystycznego z Włochami i Wystawy Światowej w Paryżu), w 1938 r. — już za zł 928 470.

Do grupy najstarszych układów turystycznych należy też uregulowanie ruchu podróźniczego do Węgier (1936 r.); ruch ten wzrasta z każdym rokiem, obecnie zaś, po uzyskaniu wspólnej granicy polsko-

węgierskiej, wzmoże się zapewne jeszcze bardziej. Na alimentację ruchu turystycznego do Węgier użyto następujące sumy (akredytywy i czeki): w 1936 r. — zł 353 tys., w 1937 r. — zł 561 tys., w 1938 r. — zł 1 590 tys. Wyjazdy do Węgier byłyby o wiele liczniejsze, gdyby kurs przerechunkowy złotego na pengő nie odbiegał tak znacznie od kursu życiowego — ze szkodą dla polskich turystów.

Nowe porozumienie wchodzi w życie z dniem 1 lipca b. r. z ważnością na dalszy rok (do końca czerwca 1940 r.).

Od jesieni 1936 r. datuje się automatycznie z roku na rok prolongowane porozumienie turystyczne z Rumunią, które przewiduje użycie na ten cel z obrotu towarowego sumy zł 650 tys. rocznie. W stosunku do Rumunii, jeszcze bardziej aniżeli w odniesieniu do Węgier, hamująco działa na rozwój ruchu turystycznego z Polski olbrzymia różnica między kursem przerechunkowym clearingowym i kursem rzeczywistym; niestety, jak długo turystyka alimentowana jest z wpływów obrotu towarowego, niedomaganie tego usunąć nie można. Mimo wszystkie trudności — ruch podróżniczy do Rumunii skonsumował w 1937 r. sumę łączną zł 474 tys., w 1938 r. zaś — zł 609 tys.: wpłynęła na to częściowo taniać życia w Rumunii, wyrównująca, w pewnej mierze, straty kursowe.

Najważniejsze jednak dla ruchu podróżniczego z Polski za granicę było bezwzględnie w ostatnich latach porozumienie turystyczne z Włochami, zawarte w połowie 1937 r. i z pewnymi zmianami odnawiane z roku na rok. Na pokrycie potrzeb tej turystyki przeznaczono początkowo 20% z wpłat importerów włoskich za towary, sprowadzane z Polski, w bież. roku zaś obniżono — w związku z równoczesnym znacznym zwiększeniem plafonów eksportowych — procent na rzecz turystyki do 15%; daje to rocznie pokaźną sumę ok. 20 miln. lirów (ok. zł 5 500 tys.). Na podstawie olbrzymiego zapotrzebowania w latach ubiegłych, w których zaledwie część zgłoszeń mogła być uwzględniona (wydano czeków w 1937 r. na sumę łączną zł 2 726 tys., w 1938 r. — na zł 3 890 tys.) — tak, że wiele osób zrezygnować musiało z wyjazdu do Włoch — obliczono na rok bieżący zapotrzebowanie miesięczne na przeciętnie zł 450 tys. Stała się jednak rzecz nieprzewidziana; niepewna sytuacja polityczna i negatywne ustosunkowanie się wobec Polski prasy włoskiej spowodowały, od pewnego czasu, całkowity zastój w wyjazdach do Włoch. Ruch turystyczny z Polski do Włoch, pomimo pełnego sezonu letniego, w tej chwili niemal nie istnieje i zapewne nie prędko wróci do dawnych rozmiarów.

W obowiązującym obecnie porozumieniu z dn. 16/III 1939 r. zastąpiono czeki, wystawiane dawniej przez włoskie T-wo „Utras”, czekami Polskiego Instytutu Rozrachunkowego. Kurs przerechunkowy: zł 1 = 3'60 lirów, przyjęty z uwagi na powiązanie turystyki z rozrachunkiem clearingowym — jest dość niekorzystny dla podróżnych polskich. Koszt czeków obniżono z 3% do 2%. Przydział czeków następuje na podstawie podania (formularz „B”), składanego do Komisji Dewizowej za pośrednictwem jednego z dewizowych banków. Dla uzyskania paszportu ulgowego podróżny musi kupić czeki za sumę, odpowiadającą kwocie minimum zł 100 przy wyjazdach indywidualnych, a zł 75 przy wyjazdach zbiorowych — za każdy tydzień pobytu we Włoszech.

Celem umożliwienia mieszkańcom Polski zwiedzenia Wystawy Światowej w Paryżu zawarto w 1937 r. porozumienie turystyczne z Francją, odnoszące się wyłącznie do wyjazdów do Paryża, przy czym przeznaczono na ten cel sumę 16 miln. fr. fr. z obrotu towarowego. W 1938 r. zastąpiono porozumienie to układem turystycznym, obejmującym wyjazdy z Polski do całej Francji i jej kolonij; układ ten został, w nieco zmienionej formie, wznowiony w bież. roku. Obowiązuje on od dn. 1 czerwca b. r. do końca maja 1940 r.

Ruch turystyczny do Francji jest bardzo silny; w ciągu czerwca b. r., pomimo naprężonej międzynarodowej sytuacji politycznej, podróżni, udający się do Francji, złożyli zgłoszenia na zakup czeków za prawie 1 miln. fr. Turysta ma prawo do zakupu czeków, bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej, w wysokości 500 + 1 200 fr. fr. za każdy tydzień zamierzonego pobytu we Francji; pobyt we Francji nie może jednak zasadniczo przekraczać terminu 2 miesięcy.

Na pokrycie potrzeb turystyki do Francji użyto w 1937 r. sumy zł 3 232 tys., w 1938 r. — zł 975 tys. (w ub. roku przeznaczono z kwot, pochodzących z obrotu towarowego polsko-francuskiego, tylko 8 miln. fr.).

W ramach normalizacji stosunków polsko-litewskich zawarte zostało dn. 18 lutego b. r. porozumienie turystyczne z Litwą, oparte na zupełnie odmiennych zasadach aniżeli wyżej omówione układy, mianowicie na wyrównującym się obustronnym ruchu podróżniczym (porozumienia turystyczne z Francją i Włochami regulują jedynie ruch turystyczny z Polski do tych krajów), bez jakiegokolwiek łączności z obrotem towarowym; sumy, potrzebne na realizację czeków podróżnych, przybyłych z Polski do Litwy (a tak samo na odwrót) pochodzą z wpłat, dokonanych przez podróżnych litewskich, udających się do Polski. Techniczne wykonanie układu powierzono zostało w Polsce Instytutowi Rozrachunkowemu, na Litwie — Bankowi Narodowemu (Lietuvos Bankas). Dla wyrównania sald pasywnych, powstających na skutek sezonowych różnic w natężeniu ruchu podróżniczego ze strony polskiej lub litewskiej, przewidziany został kredyt przejściowy w wysokości zł 100 tys. Liczono się z tym, że różnice te będą tylko czasowe i ostateczne saldo kont turystycznych będzie wyrównane. W praktyce okazało się jednakże, że nierównomierność w natężeniu ruchu podróżniczego jest stała, co wywołuje wielkie trudności i nie pozwala na sprawne działanie układu.

Podróżny, udający się do Litwy, obowiązany jest do kupienia czeków w wysokości co najmniej 10 litów za każdy dzień podróży (przy wyjazdach zbiorowych — co najmniej 10 osób — minimum to wynosi 5 litów dziennie). Podobnie jak we wszystkich innych porozumieniach turystycznych, poprzednio wymienionych, dzieci do 4 lat zwolnione są całkowicie od tego obowiązku, dla dzieci zaś w wieku 4 + 14 lat nabyć należy czeki w wymiarze 50% ustalonego w danych porozumieniach minimum. Poza czekami podróżny może zabrać ze sobą 30 litów w bilonie, jeżeli wykupił normalną ilość czeków, względnie o tyle mniej, o ile mniejsze w stosunku do normalnego jest minimum wykupionych czeków (dzieci, studenci, wyjazdy zbiorowe itp.).

Podobny system, jak w stosunkach polsko-litewskich, zastosowany został również w porozumieniu

turystycznym ze Słowacją, zawartym dn. 20 maja b. r.; ruch podróżniczy z Polski do Słowacji ma być równoważony ruchem podróżniczym słowackim do Polski. Kurs przerechunkowy oparty na parytecie jest b. wysoki, wynosi bowiem 5:52 kor. słowackich za zł 1. Wpływie to niewątpliwie hamująco na wyjazdy do słowackich miejscowości kuracyjnych (kurs na rynku wolnym wynosi w tej chwili kilkanaście koron za zł 1); utrzymywanie sztywnego kursu parytetowego przez Słowację w jej stosunkach umownych nie pozwala na razie na wprowadzenie bardziej życiowego przeliczenia kursowego w obrocie turystycznym, dojsz do tego musi jednak prędzej czy później, jeżeli układ z dn. 20/V b. r. ma rzeczywiście funkcjonować. Dla wyrównywania sald przejęciowych na kontach turystycznych (w Polsce w Polskim Instytucie Rozrachunkowym, w Słowacji w Narodnej Bance) przewidziany został, podobnie jak w układzie polsko-litewskim,

czasowy kredyt bezprocentowy w wysokości zł 100 tys. (500 tys. kor. słowackich).

Podróżni, korzystający przy wyjeździe z Polski za granicę z układów turystycznych, otrzymują paszporty za opłatą ulgową; celem uzyskania takiego paszportu podróżny musi uprzednio w jednym z banków dewizowych zgłosić zapotrzebowanie na czek turystyczny i wpłacić odpowiednią kwotę w złotych. Zaświadczenie banku o dokonanej wpłacie jest podstawą do wystawienia paszportu ulgowego, przy czym termin ważności paszportu uzależniony jest od ilości dni podróży, na które wykupione zostały czeki.

Osoby, wyjeżdżające z Polski do krajów, z którymi zawarte zostały układy turystyczne, mają prawo do wywozu, poza czekami turystycznymi, kwoty zł 30, w gotówce, na wydatki w drodze. Dla wywozu większej sumy, w dewizach, potrzebne jest specjalne pozwolenie Komisji Dewizowej.

H. Rudnicki

KRONIKA GOSPODARCZA

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

ZAMKNIĘCIE SESJI ZWYCZAJNEJ IZB USTAWODAWCZYCH

W dn. 16/VI b. r. zostały doręczone PP. Marszałkom Sejmu i Senatu zarządzenia Pana Prezydenta Rzplitej z dn. 16/VI 1939 r. o zamknięciu—na podstawie art. 12 p.c Ustawy Konstytucyjnej—sesji zwyczajnej Sejmu i Senatu.

PRACE IZB USTAWODAWCZYCH W SESJI ZWYCZAJNEJ 1938/39 R.

W sesji zwyczajnej Izby Ustawodawczych roku 1938/39 oprócz ustawy skarbowej wraz z budżetem na rok 1939/40 Izby uchwaliły ogółem 102 projekty ustaw. Wszystkich projektów ustaw zostało do Izby wniesionych 133, w tej liczbie—29 z inicjatywy poselskiej. Z pierwszej grupy zatwierdzonych zostało 92 projekty ustaw, z drugiej zaś—10. Poza tym zatwierdzone zostały przez Sejm i Senat zamknięcia rachunków państwowych za 1936/37 r. wraz z wnioskiem Najwyższej Izby Kontroli o absolutorium dla Rządu z działalności finansowej za okres budżetowy 1936/37. Z uchwalonych przez Izby 102 projektów ustaw—82 projekty ustaw nosi mniej lub więcej charakter gospodarczy, co stanowi 80% ogółu projektów ustaw.

Do grupy budżetowej ustaw należy 11 projektów ustaw z projektem ustawy skarbowej wraz z preliminarem na rok 1939/40 na czele. Do tej grupy ustaw należy 9 projektów ustaw o dodatkowych kredytach, z czego 8 odnosi się do budżetu na 1938/39 r., jeden zaś—do budżetu na 1939/40 r. Globalna kwota, na którą opiewają uchwalone przez Izby projekty ustaw o dodatkowych kredytach, wynosi zł 76 275 599, z czego kwota zł 2 100 tys. przypada na kredyt dodatkowy na 1939/40 r. Powyższa kwota, o którą podwyższone zostały wydatki budżetowe, znalazła pokrycie w powiększonych dochodach skarbowych. Do grupy budżetowej zaliczyć można również uchwalony przez Izby projekt ustawy o dotacjach na rzecz Funduszu Obrony Narodowej i inwestycjach z funduszy państwowych w okresie 1/IV 1939 r.÷31/III 1942 r., opiewający na globalną kwotę zł 2 015 miln., z czego dotacja na F. O. N. wynosi zł 1 200 miln., kwota zaś, przeznaczona na inwestycje gospodarcze—zł 815 miln.

Następną grupę ustaw stanowią ustawy z dziedziny ustawodawstwa przemysłowo-gospodarczego w ogólnej

liczbie 6. Spośród nich zwrócić należy uwagę na projekt ustawy o porozumieniach kartelowych, poddający ściślejszej kontroli działalność karteli. Projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ograniczeniu nadmiernych uposażeń w przedsiębiorstwach ma na celu ograniczenie nadmiernych wynagrodzeń, gdy pochłaniają one zysk, z którego powinna być wydzielona dywidenda dla posiadaczy akcji.

Projekt ustawy o wystawach i targach gospodarczych oraz aukcjach reguluje i usprawnia działalność tych imprez, które posiadają duże znaczenie dla życia gospodarczego, oraz przystosowuje je do wymagań życia.

O dużym znaczeniu projekt ustawy o zastawie rejestrowym na maszynach i aparatach oddaje usługi mechanizacji i modernizacji średnich zakładów przemysłowych i rzemieślniczych, umożliwiając im otrzymywanie kredytu na nabywane maszyny i aparaty.

Projekt ustawy o uprawnieniach Państwowego Instytutu Geologicznego w zakresie prac górniczych i terenowych precyzuje uprawnienia tego Instytutu w dziedzinie prac poszukiwawczych i winien przyczynić się do osiągnięcia pozytywnych rezultatów tych prac.

Wreszcie, projekt ustawy o rozciągnięciu mocy obowiązującej rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o popieraniu elektryfikacji na obszar województwa śląskiego reguluje jednolicie dziedzinę elektryfikacji na terenie całego Państwa.

Dziedzina, obejmująca ustawodawstwo rolne, reprezentowana jest przez 9 projektów ustaw. Na czoło tej grupy ustaw wysuwają się ustawy z dziedziny finansowo-rolnej. Projekt ustawy o częściowej karencji w zakresie długów rolniczych zawieszając płatność długów rolniczych do dn. 30/VI 1939 r. Drugi projekt—o częściowej zmianie przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych—przedłuża moratorium dla pewnych długów rolniczych do końca 1940 r., przeprowadza definitywnie oddłużenie rolników grupy A, zadłużonych w Państwowym Banku Rolnym, Banku Akceptacyjnym i Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej, oraz wprowadza pewne zmiany w obowiązującym ustawodawstwie oddłużeniowym, m. in. przedłuża do końca 1940 r. prawo składania wniosków o obniżenie długów z tytułu działów rodzinnych i reszty ceny kupna.

Do dziedziny finansowo-rolnej należy projekt ustawy o pomocy Skarbu Państwa przy niektórych długoterminowych pożyczkach w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego, przewidujący po-

moc Skarbu Państwa dla kredytobiorców z tytułu pożyczek, udzielonych na spłaty rodzinne, na kupno gruntu z parcelacji oraz na inne cele, związane z potrzebami gospodarstw włościańskich.

Projekt ustawy o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa kodyfikuje liczne przepisy, regulujące finansową i techniczną pomoc Państwa dla akcji melioracyjnej, oraz zwiększa pomoc Skarbu Państwa na te cele.

Projekt ustawy o zniesieniu służebności w województwach: krakowskim, lwowskim, stanisławowskim, tarnopolskim i cieszyńskiej części woj. śląskiego — załatwia sprawę służebności na tych terenach.

Projekt ustawy o nabywaniu na własność Państwa nieruchomości ziemskich, pozbitych w drodze egzekucji, ma na celu wprowadzenie kontroli organów państwowych w tej dziedzinie, z uwagi na niekorzystną niejednokrotnie, z punktu widzenia gospodarczego, zmianę osoby właściciela takich nieruchomości oraz przydatność takich nieruchomości na cele polityki nadziału ziemi.

Projekt ustawy o znoszeniu ordynacji rodowych wiąże się z możliwością uruchomienia większych obszarów rolnych dla celów polityki agrarnej przy zachowaniu instytucji o szerszym znaczeniu dla kultury polskiej, utrzymywanych przez ordynacje.

Gospodarkę leśnej dotyczy projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o ochronie lasów, nie stanowiących własności Państwa. Projekt ten ma na celu lepsze dostosowanie gospodarki leśnej w lasach prywatnych do potrzeb bezpieczeństwa kraju oraz zwiększenia kontroli państwowych władz ochrony lasów w razie zagrożenia interesów prawidłowej gospodarki leśnej.

Ostatnią z ustaw grupy, obejmującej ustawodawstwo, związane z rolnictwem, jest projekt ustawy o nadzorze nad niektórymi środkami żywienia zwierząt, mający na celu unormowanie i polepszenie jakości pasz, używanych dla celów hodowlanych.

Do grupy ustaw z dziedziny ustawodawstwa skarbowo-finansowego należy 9 ustaw. Na czoło tych ustaw wysuwa się projekt ustawy o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego. Zmiany te zmierzają m. in. w kierunku umożliwienia Bankowi emisji banknotów dla zaspokojenia gospodarczo uzasadnionych potrzeb gospodarstwa narodowego, przedłużają przywilej emisyjny do dn. 31/XII 1954 r., podwyższają kredyt bezprocentowy Skarbu Państwa do wysokości zł 150 miln. oraz stwarzają amortyzacyjny kredyt w wysokości zł 515 miln. celem konsolidacji kredytów krótkoterminowych, udzielonych bankom państwowym. W związku z tą ostatnią zmianą pozostaje projekt ustawy o rozrachunku pomiędzy Skarbem Państwa, przedsiębiorstwem „Polskie Koleje Państwowe” i Państwowym Funduszem Drogowym a Bankiem Polskim, Bankiem Gospodarstwa Krajowego i Państwowym Bankiem Rolnym, regulujący rozrachunek między Bankiem Polskim a Skarbem Państwa.

Uchwalony projekt ustawy o pożyczkach premiowych ma na celu ujednostajnienie stanu prawnego w dziedzinie obrotu pożyczkami premiowymi, wychodząc z założenia przywileju Państwa do wyłącznego wypuszczenia takich pożyczek.

Ustawa — prawo o obligacjach — porządkuje stan prawny w ważnej dla rozwoju kredytu dziedzinie emisji obligacji. Ważnym postanowieniem jest możliwość emitowania obligacji przez centrale spółdzielcze.

Z tej dziedziny uchwalone zostały również następujące projekty ustaw: o zatwierdzeniu układu między Rzeczpospolitą Polską i W. M. Gdańskiem celem uchylecia dwukrotnego opodatkowania w zakresie opłat stempowych od weksli, projekt ustawy o likwidacji Kasy Emerytalnej dla Robotników Kolei Państwowych w b. dzielnicy pruskiej, projekt ustawy o zmianie ustawy o oddaniu Francusko-Polskiemu Towarzystwu Kolejowemu kolei Herby Nowe — Gdynia z odnogą Siemkowie — Częstochowa do eksploatacji oraz udzielenia poręki państwowej, oraz projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 26/I 1928 r. o kontroli ubezpieczeń, a to celem umożliwienia prowadzenia ubezpieczenia zwierząt woźnych rolniczym organizacjom spółdzielczym oraz związkom samorządowym.

Z dziedziny ustawodawstwa podatkowego uchwalone zostały projekty 2 ustaw: o zmianie ustawy o opłacie od kart do

gry, mający na celu zwiększenie udziału Polskiego Czerwonego Krzyża w tej opłacie kosztem Skarbu Państwa, oraz projekt ustawy o zmianie ustawy o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich, przedłużający ze względu na równowagę budżetów gmin wiejskich prawo poboru podatku wyrównawczego do dn. 31/III 1941 r.

Grupa ustaw ratyfikacyjnych obejmuje 23 projekty ustaw; jako ważniejsze z nich wymienić należy: umowę gospodarczą z Niemcami, umowę dodatkową do umowy gospodarczej oraz umowę w sprawie granicznego odcinka rzeki Drwęcy, układ handlowy i protokół taryfowy z Litwą, układ handlowy z Z.S.R.R., układ płatniczy oraz przedłużenie układu płatniczego z Francją, traktat handlowy z Urugwajem oraz traktat handlowy z Argentyną.

Do dziedziny administracyjnej zaliczyć można 4 uchwalone przez Izby projekty ustaw. Jeden z nich dotyczy zmiany niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych w sensie wprowadzenia postanowienia, mocą którego oficer służby stałej nabywa prawo do pełnego uposażenia emerytalnego po 30 latach służby. Drugi projekt ustawy — o ustanowieniu prawa zabudowy oraz zbywaniu i zamianie niektórych gruntów państwowych, położonych w obrębie gmin, w których znajdują się polskie porty morskie — zmierza do zaspokojenia potrzeb terenowych portów polskich w związku z ich rozwojem. Trzeci projekt ustawy — w sprawie zmiany ustawy z dn. 28/III 1933 r. o wykupie przez dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki, oraz gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie — wyłącza spod działania tej ustawy grunty, należące do kościołów wyznań chrześcijańskich. Wreszcie, projekt ustawy o zmianie prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym wprowadza zmiany w kierunku umożliwienia dysponowania na korzyść osób uprawnionych częścią bezsporną sumy, złożonej do depozytu, oraz uniemożliwienia przechodzenia gruntów wywłaszczonych w nieodpowiednie ręce, gdy okażą się one w przyszłości zbędne dla celów, które spowodowały wywłaszczenie.

Grupę uchwalonych ustaw gospodarczych, noszących charakter społeczny, stanowią 3 ustawy. Do nich należy, przede wszystkim, projekt ustawy o zmianie ustawy o zapewnieniu pracy i o zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego, zwiększający możliwości pracy dla tych osób lub zabezpieczenia im bytu w drodze zaopatrzenia. Drugi projekt ustawy o wykonywaniu pracy na rachunek grzywny wprowadza pracę na rzecz gminy, jako środek zastępczy, wstępujący w miejsce nieściągalnej grzywny. Trzeci z tych projektów dotyczy przedłużenia obniżenia komornego do dn. 31/III 1940 r., po którym to terminie następować ma wzrost komornego do pełnej jego wysokości.

Gospodarcze ustawodawstwo, dotyczące samorządu i organizacji zawodowych, reprezentowane jest przez 3 projekty ustaw. Ustawa o izbach aptekarskich powołuje do życia samorząd w zawodzie aptekarskim, którego zadaniem jest unormowanie stosunku tej grupy zawodowej do władz państwowych, uregulowanie spraw wewnętrzno-organizacyjnych zawodu aptekarskiego oraz krzewienie zasad etyki zawodowej. Ustawa o izbach rzemieślniczych i ich Związku stwarza szersze podstawy dla prac samorządu rzemieślniczego, wiąże izby rzemieślnicze z organizacjami rzemieślniczymi, uwydatnia rolę cechów, ustala zasady ordynacji wyborczej do izb rzemieślniczych. Ostatni z projektów ustaw tej grupy — projekt ustawy o zespoleniu samorządu szkolnego z samorządem terytorialnym nakłada na samorząd terytorialny troskę o wyposażenie szkolnictwa powszechnego, obciążając samorząd terytorialny zadaniami, które dotychczas spełniał samorząd szkolny.

Z dziedziny ustawodawstwa wojskowego i obrony Państwa znaczenie gospodarcze posiada 5 ustaw. Projekt ustawy o komunikacjach w służbie obrony Państwa kodyfikuje różnorodne przepisy prawne z tej dziedziny, uzupełnia je oraz porządkuje, dzieląc całość zagadnienia na: a) komunikacje w czasie pokoju, oraz b) komunikacje w czasie wojny, mobilizacji lub stanu zagrożenia Państwa. Projekt ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych ko-

dyfikuje istniejące przepisy w tym względzie i wprowadza jednocześnie do nich zmiany, podyktowane potrzebami życia oraz zmienionym stanem prawnym. Projekt ustawy o szczególnej odpowiedzialności karnej w przypadkach zbiegostwa do nieprzyjaciela lub poza granice Państwa przewiduje oprócz kar konsekwencji natury materialnej do konfiskaty mienia włącznie. Projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa wprowadza zmiany, podyktowane nowymi wymogami prowadzenia wojny. Wreszcie, projekt ustawy o zasiłkach dla rodzin osób, odbywających czynną służbę wojskową, ujmuje w jednym akcie prawnym obowiązujące w tej mierze przepisy.

Wśród ustaw, rozciągających przepisy ustaw polskich na ziemię odzyskaną, na uwagę zasługują 3 projekty ustaw: projekt ustawy o rozciągnięciu mocy obowiązującej przepisów o niektórych daninach publicznych oraz o monopolach państwowych na ziemię odzyskaną, przeprowadzającej unifikację w tym ważnym dziale podatkowym; projekt ustawy o zmianie niektórych przepisów w sprawach pracowniczych na ziemiach odzyskanych, włączonych do woj. śląskiego, roz-

ciąga na te ziemie przepisy o przedstawicielstwie w zakładach pracy, obowiązujące na górnośląskiej części woj. śląskiego; wreszcie uchwalony został projekt ustawy o rozciągnięciu na ziemię odzyskaną ustawy o opłatach od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża.

Spośród ustaw, które trudno byłoby włączyć do jednej grupy — z punktu widzenia gospodarczego zasługują na uwagę 2 projekty ustaw o budowie linii kolejowych: Tarnowskie Góry — Zawiercie — Kozłów i Skierniewice — Łuków.

Poza tym wymienić należy projekt ustawy o sprzedaży i bezpłatnym odstąpieniu niektórych nieruchomości państwowych, w którym połączone zostały 2 wnioski rządowe z tej materii.

Specjalny charakter nosi uchwalona przez Izby Ustawodawcze ustawa o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów. Upoważnia ona Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów w zakresie spraw gospodarczych, finansowych i obrony Państwa z wyjątkiem zmiany systemu walutowego — do dnia otwarcia najbliższej sesji Sejmu.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ PRZEMYSŁ NAFTOWY

NOWE DOWIERCENIA.—W ostatnich dniach czerwca b. r. w otworze świdrowym Nr 35 kopalni „Stateland” w Tustanowicach w głęb. 830-90 m w warstwach polanickich uzyskano początkowo wybuchową produkcję ropy w wysokości ok. 10 t ropy dziennie przy gazach 0-5 m³/min. Ropa czysta zczyrywana jest ostatnio tłokowaniem. Spodziewana produkcja z tego horyzontu wyniesie prawdopodobnie w ogólnej sumie ok. 1 tys. t.

W innym otworze Nr 15 kop. „Ekwiwalent” w Borysławiu, po wystrzeleniu 100 kg dynamitu na głęb. 435÷420 m w warstwach jamneńskich, z głęb. 435 m uzyskano zwiększenie produkcji z 0-7 ton do 4-5 t dziennie.

Również i ta ropa jest bez zanieczyszczeń.

GOSPODARKA ELEKTRYCZNA POŚWIĘCENIE ELEKTROWNI OKRĘGOWEJ W STALOWEJ WOLI

W niedzielę, dn. 25 VI b. r. Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman oraz PP. Podsekretarze Stanu: Mieczysław Sokółowski i Dr Adam Rose wzięli udział w uroczystości poświęcenia Elektrowni Okręgowej na Sanie w Stalowej Woli koło Niska, uruchomionej w maju b. r. Wraz z Panem Ministrem Przemysłu i Handlu przybyli do Niska PP.: Ambasador Francji Leon Noel wraz z Radcą Handlowym Ambasady Depret Bixio, Dyrektor Dep. Ryszard Dittrich, Dyr. Biura Elektryfikacji Inż. Waclaw Günther.

Nowa elektrownia posiada moc 40 tys. KW w 2 jednostkach po 20 tys. KW i jest potężnym źródłem energii elektrycznej, powstałym w Centralnym Okręgu Przemysłowym, zasilającym w pierwszym rzędzie Zakłady Południowe. Została ona zbudowana w rekordowym terminie 14 miesięcy przez francuską firmę „Alsthom”, przy współudziale szeregu firm polskich i pod naczelną kontrolą i dozorem Okręgowego Zakładu Elektrycznego w Tarnowie. Elektrownia ta stanowi ważny i zasadniczy etap w wykonywaniu planu elektryfikacji Min. Przemysłu i Handlu.

Gości powitał P. Pułk. Dr Steifer. Następnie dłuższe przemówienie wygłosił przedstawiciel francuskiego Min. Robót Publicznych w Paryżu P. Dyrektor Inż. Pierre Simon, który został specjalnie wydelegowany przez Pana Ministra de Monzie na uroczystość. W przemówieniu swym P. Simon podkreślił przeważający wysiłek Polski w dziele budowy Elektrowni w Nisku.

Przemawiali ponadto PP.: Gen. Dyrektor f. „Alsthom” Inż. M. Danlon oraz Dyrektor O. Z. E. T. Inż. Mieczysław Günther.

Po przemówieniach Pan Minister Roman udekorował specjalnie zasłużonych przy budowie, wygłaszając następujące przemówienie:

„Z woli Naczelnego Wodza Armii Polskiej stworzony, Centralny Okrąg Przemysłowy jest dziś symbolem nowej Polski: Polski wielkiej i potężnej. Tu rodzi się nowe Jej serce, tętniące pracą i wysiłkiem. Tu, wśród wydm piaszczystych, porośniętych sosnowymi lasami, wyrastają nowe miasta, nowe fabryki, zwiastujące nowe czasy. Tu, wreszcie, Polska zdaje egzamin, że potrafi się zdobywać na potężne wysiłki, gdy tego zachodzi potrzeba. Że potrafi z nicości dźwigać potężne duchem i materiały tworzy szybko, sprężysto i solidnie.

Swoim Centralnym Okręgiem Przemysłowym Polska dowiodła wymownie, że posiadając odpowiednie środki finansowe, potrafi pracować równie wydajnie, a nawet bardziej wydajnie od krajów, dzierżących prymat w dziedzinie wszelkiego rodzaju konstrukcyj technicznych.

Wybudowanie Elektrowni w Nisku stanowi ważną datę dla rozwoju C. O. P. Przede wszystkim zasługuje na uwagę szybkość jej wybudowania. Budowę rozpoczęto dn. 8/III 1938 r., a w niespełna 14 miesięcy od chwili rozpoczęcia już nastąpiło jej uruchomienie.

Elektrownia w Nisku poza tym, jeśli chodzi o jej urządzenia, przedstawia jeden z najbardziej nowoczesnie wyposażonych zakładów. Wielką jej zaletą jest to, że opiera się o 2 niezależne od siebie źródła energii: węgiel i gaz ziemny.

Tyle dotyczyłoby charakterystyki samej elektrowni. Dużo większe znaczenie posiada ona z punktu widzenia całości C. O. P. Stwarza bowiem nową potężną bazę energetyczną, a tym samym rozszerza możliwości rozwojowe dla tego nowego okręgu przemysłowego.

Następnie, Elektrownia w Nisku wpleciona zostanie do ogólnopolskiego systemu elektryfikacyjnego Polski i zajmie w nim poczesne miejsce, należne jej zarówno ze względu na reprezentowaną moc, jak i na centralne bezpieczne położenie. Linia b. wysokiego napięcia połączy Nisko z szeregiem ważnych punktów przemysłu polskiego, i w ten sposób również odleglejsze obiekty przemysłowe będą mogły korzystać z produkowanej przez nią energii elektrycznej.

Dzisiaj, w dniu poświęcenia Elektrowni w Nisku, wyrażam życzenie, ażeby spełniła ona pokładane w niej nadzieje i ażeby dała nowego potężnego bodźca pod przyszłą rozbudowę okręgu przemysłowego Polski, którego powstanie podyktowała gospodarcza i polityczna racja stanu.

Dziś, stojąc przed tym skończonym dziełem—owocem wspólnej pracy polsko-francuskiej, chcę podziękować wszystkim

tym, którzy do tego dzieła się przyczynili, powinszować w pierwszym rzędzie wszystkim robotnikom, którzy w zgodnym wysiłku z kierownictwem budowy dokonali tego dzieła w terminie, który zdobył rekord europejski.

Wysiłkiem tym daliśmy jeszcze raz dowód, że naród polski i francuski potrafią ramię przy ramieniu nie tylko na polach bitewnych, na polach chwały, ale w codziennej pracy pokojowej walczyć o dwa ideały, wspólne Francuzom i Polakom: dążenie do postępu w wolności i honorze.

Tutaj pragnę specjalnie podziękować moim Kolegom, a przede wszystkim P. Ministrowi Rose, który nie żałował żadnego wysiłku, żadnej chwili, aby dzieło to zrealizować, a to, co widzimy, jest najlepszym dowodem jego wysokich zdolności i kwalifikacji kierowniczych.

Chcę także podkreślić zasługi, położone przy budowie tego ważnego obiektu dla C. O. P. przez P. Dyrektora Wacława Günthera, niestrudzonego bojownika o elektryfikację Polski. Jednocześnie dziękuję Komisji Technicznej z P. Prof. Morawskim na czele, który dzięki swej wybitnej fachowości i oddaniu

sprawie dobrze się zasłużył również i na tym odcinku elektryfikacji, oraz zaznaczyć zasługi szeregu inżynierów i techników, którzy w pracach w Nisku udział brali, a szczególnie Kierownikowi P. Dyrektorowi Mieczysławowi Güntherowi, głównemu gospodarzowi budowy i przyszłej działalności Zakładów Elektrycznych".

Udekorowani zostali PP.: Polonia Restituta IV kl. — Danbon Marcel i Esmar Marian, V kl. — Eskalon Hipolite, Rouvel André i Fel Robert, Złotym Krzyżem Zasługi — Berger Robert, Gaulet Georges i Just Francois, Srebrnym Krzyżem Zasługi — Mercier Emile, Schauss Louis, Turin Pierre, Dobre Gaston i Moguetti Alfred, Złotym Krzyżem Zasługi — Inż. Heller Kazimierz, Inż. Drewnowski Bronisław i Inż. Zawadzki Stanisław, Srebrnym Krzyżem Zasługi — Inż. Dyrdoń Zbigniew, Pyszkowski Lech Jan Antoni i Zachariewicz Julian.

Pan Minister Roman udekorował również szereg majstrów i robotników Brązowymi Krzyżami Zasługi.

Po ukończeniu dekoracji w hali maszyn nastąpiło uroczyste poświęcenie Elektrowni, po czym goście zwiedzili halę maszyn, kotłownię pompownię, rozdzielnię, nastawnię i wszystkie inne urządzenia elektrowni.

ROLNICTWO

STAN ZASIEWÓW W DN. 15/VI 1939 R. — Stan zasiewów głównych zbóż oraz ziemniaków, ustalony przez Gł. Urząd Statyst. na podstawie 3800 sprawozdań korespondentów rolnych, przedstawiał się przeciętnie dla całej Polski w stopniach kwalifikacyjnych następująco (stopień 5 oznacza stan wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni, przeciętny, 2 — mierny, 1 — zły):

	1 9 3 9		1 9 3 8	
	15/V	1/VI	15/VI	15/VI
Pszenvica ozima	3·4	3·6	3·7	3·8
Żyto ozime	3·4	3·6	3·7	3·7
Pszenvica jara	3·1	3·3	3·2	3·3
Jęczmień jary	3·1	3·3	3·2	3·2
Owies	3·1	3·3	3·2	3·1
Ziemniaki	2·9	3·1	3·3

Pierwsza połowa czerwca odznaczała się pogodą słoneczną i ciepłą oraz przelotnymi opadami — przeważnie pochodzenia burzowego. Słońca i ciepła dla wegetacji roślin w tym okresie było na ogół dostatecznie, co stwierdziło ok. 70% korespondentów. Również ilość wilgoci w roli była przeważnie dostateczna. Jednakże w woj. poznańskim, śląskim, kieleckim oraz południowych ulewne deszcze przyczyniły się w wielu wypadkach do wylewu rzek i potoków, wyrządzając miejscami zniszczenia w zasiewach; nadto ulewy spowodowały wyleganie zbóż, szczególnie w województwach, gdzie były one bujnie wyrosnięte, a więc w woj. południowych, śląskim, kieleckim, lubelskim i wołyńskim (40÷70% odpowiedzi z tych województw). Z woj. poznańskiego i śląskiego ok. 50% korespondentów meldowało nadmiar wilgoci w roli. Z województw zaś: warszawskiego, pomorskiego, białostockiego i nowogrodzkiego ok. 40% korespondentów komunikowało o niedostatecznej ilości wilgoci. Szczególnie brak wilgoci odczuwano w woj. wileńskim, gdzie przeszło 60% korespondentów stwierdzało stan wilgoci niedostateczny, a około 30% — kłesko wo mały.

Stan pszenicy ozimej najlepiej przedstawiał się w woj.: południowych, kieleckim, lubelskim i wołyńskim (3·6÷3·9), najgorzej zaś — w woj. wileńskim (2·6). W pozostałych województwach stan pszenicy ozimej był wyższy od średniego (3·3÷3·5).

Stan żyta ozimego we wszystkich województwach — poza wileńskim (3·0) i nowogrodzkiem (3·2) był znacznie wyższy od średniego lub dobry (3·6÷4·0).

Stan zbóż jarych stosunkowo najlepiej przedstawiał się również w woj.: południowych, kieleckim, lubelskim i wołyńskim, nadto na Śląsku i był nieco wyższy od średniego, najgorzej zaś — w woj. wileńskim i poznańskim (2·7÷2·8). Pozostałe województwa miały stan średni.

Kwitnienie zbóż odbywało się przeważnie w warunkach pomyślnych (przeszło 70% odpowiedzi dla całej Polski). Jednakże z woj. południowych, lubelskiego i Wołynia ok. 40% korespondentów donosiło o ujemnym wpływie deszczów na przebieg zapylenia; z woj. zaś centralnych i zachodnich oraz Polesia, jak również Wołynia ok. 40% korespondentów stwierdzało ujemny wpływ chłódów.

Ziemniaki najlepiej wyglądały na Wołyniu oraz w woj. stanisławowskim i tarnopolskim (3·4÷3·5), najgorzej natomiast — w woj. łódzkiej (2·9) i poznańskiej (2·5), gdzie wskutek nadmiaru wilgoci w maju część ziemniaków wygniła, wobec czego musiano sadzić je po raz drugi. W pozostałych województwach stan ziemniaków wahał się od 3·0 do 3·3.

Stan innych ziemioptodów średnio dla całej Polski wyrażał się następującymi stopniami: buraki cukrowe — 2·9, len — 2·9, konopie — 3·4, rzepak ozimy — 3·2, rzepak jary — 3·1 i koniczyzna — 2·8. Stan łąk: polnych — 2·9, nizinnych — 3·0, meliorowanych — 3·5 oraz pastwisk — 2·7.

W roku bieżącym korespondenci komunikowali o znacznie większym niż normalnie zachwaszczeniu pól.

Stan zawiązków w sadach owocowych przedstawiał się (w % -ach ogólnej liczby odpowiedzi) następująco:

	Obfity	Średni	Słaby
Jabłonie	13	44	43
Grusze	12	48	40
Śliwy	6	34	60
Wiśnie	26	41	33

Mimo obfitego kwiatu stan zawiązków okazał się dość słaby, ponieważ deszcze i chłody w okresie kwitnienia wywarły ujemny wpływ, nadto sady zostały w wielu miejscach opanowane przez gąsienice oraz mszyce. Wg prowizorycznych obliczeń, przewidywany jest w 1939 r. wzrost powierzchni ziemniaków o 1% w stosunku do 1938 r. Wzrost ten zaznacza się we wszystkich województwach — z wyjątkiem poznańskiego, gdzie nastąpiło zmniejszenie o 0·8%.

HANDEL

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 12 ÷ 24/VI 1939 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	12÷17/VI	19÷24/VI	Różnica %
Pszenica			
Warszawa	24'65	26'40	+ 7.1
Poznań	22'54	24'75	+ 9.8
Lwów	22'47	23'83	+ 6.0
Średnia	23'22	24'99	+ 7.6
Ż y t o			
Warszawa	15'27	15'25	- 0.1
Poznań	15'12½	15'50	+ 2.4
Lwów	14'87½	15'42	+ 3.6
Średnia	15'09	15'39	+ 1.9
O w i e s			
Warszawa	18'09	18'71	+ 3.4
Poznań	17'27½	17'77	+ 2.8
Lwów	17'44	18'31	+ 5.0
Średnia	17'60	18'26	+ 3.7
Jęczmień zwykły			
Warszawa	18'25	18'74	+ 2.6
Poznań	19'12½	19'79	+ 3.4
Lwów	18'37½	18'74	+ 2.0
Średnia	18'58	19'02	+ 2.7

— Na rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 19 do 24 czerwca) panowała w dalszym ciągu mocna tendencja, powodując niemal generalną zwyżkę cen. Obroty — nieco spadły, podaż materiału — dostateczna dla pokrycia ujawniającego się zapotrzebowania. Zyski kursowe (w zł na 100 kg) na giełdzie warszawskiej przedstawiają się następująco: pszenica jednolita i zbierana 2'50, wszystkie 3 standarty jęczmienia 0'25, I standart owsa 0'75 i II standart 1'00, wszystkie rodzaje I i II gat. mąki pszennej 2'50, — III gat. 65 ÷ 70% 2'00 oraz pastewna 0'50; na giełdzie poznańskiej następujące zboża i przetwory odnotowały zwyżkę: pszenica 3'00, żyto 0'50, jęczmień 673/678 grl i 700/720 grl 0'50, oba standarty owsa 0'75, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 4'00 oraz oba rodzaje I gat. mąki żytniej 1'00.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 9 367 t, w tym 2 065 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 12 293 i 3 478).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista bez notowań, — jednolita 27'50 ÷ 28'00 (25'00 ÷ 25'50), — zbierana 27'00 ÷ 27'50 (24'50 ÷ 25'00), żyto I standart 15'25 ÷ 15'50, — II standart 15'00 ÷ 15'25, jęczmień browarny bez notowań, — I standart 18'75 ÷ 19'00 (18'50 ÷ 18'75), — II standart 18'50 ÷ 18'75 (18'25 ÷ 18'50), — III standart 18'25 ÷ 18'50 (18'00 ÷ 18'25), owies I standart 19'00 ÷ 19'50 (18'25 ÷ 18'75), — eksportowy 478 ÷ 488 grl bez obrotów, — II standart 18'75 ÷ 19'00 (17'75 ÷ 18'00), mąka pszena: I gat. 0 ÷ 30% 47'00 ÷ 48'00 (44'50 ÷ 45'50), — I gat. 0 ÷ 35% 45'00 ÷ 46'00 (42'50 ÷ 43'50), — I gat. 0 ÷ 50% 42'00 ÷ 45'00 (39'50 ÷ 42'50), — I gat. A 0 ÷ 65% 40'00 ÷ 42'00 (37'50 ÷ 39'50), — II gat. 35 ÷ 50% bez notowań, — II gat. A 30 ÷ 65% 36'50 ÷ 38'00 (34'00 ÷ 35'50), — II gat. B 35 ÷ 65% bez notowań, — II gat. C 50 ÷ 60% bez notowań, — II gat. D 50 ÷ 65% 31'50 ÷ 32'50 (29'00 ÷ 30'00), — III gat. 65 ÷ 70% 24'00 ÷ 26'00 (22'00 ÷ 24'00), — razowa 0 ÷ 95% bez notowań, — pastewna 18'00 ÷ 19'00 (17'50 ÷ 18'50), mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 27'00 ÷ 27'50, — I gat. 0 ÷ 55% 25'25 ÷ 25'75, — razowa 0 ÷ 95% 20'50 ÷ 21'00, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12'00 ÷ 12'50, — średnie z przemiału standartowego 11'00 ÷ 11'50, — miał-

kie z przemiału standartowego 11'00 ÷ 11'50, otręby żytnie z przemiału standartowego 11'00 ÷ 11'50, otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 26'00 ÷ 26'50 (23'00 ÷ 23'50), żyto 15'50 ÷ 15'75 (15'00 ÷ 15'25), jęczmień 638/650 grl bez notowań, — 673/678 grl 19'00 ÷ 19'50 (18'50 ÷ 19'00), — 700/720 grl 19'75 ÷ 20'25 (19'25 ÷ 19'75), — browarny bez notowań, owies I standart 18'10 ÷ 18'50 (17'35 ÷ 17'75), — II standart 17'50 ÷ 18'00 (16'75 ÷ 17'25), mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0 ÷ 35% 46'00 ÷ 48'00 (42'00 ÷ 44'00), — I gat. 0 ÷ 50% 43'25 ÷ 45'75 (39'25 ÷ 41'75), — I gat. A 0 ÷ 65% 40'50 ÷ 43'00 (36'50 ÷ 39'00), — II gat. 35 ÷ 50% 39'25 ÷ 40'25 (35'25 ÷ 36'25), — II gat. 35 ÷ 65% 36'25 ÷ 38'75 (32'25 ÷ 34'75), — II gat. 50 ÷ 60% 34'75 ÷ 35'75 (30'75 ÷ 31'75), — II gat. A 50 ÷ 65% 33'75 ÷ 34'75 (29'75 ÷ 30'75), — II gat. 60 ÷ 65% 32'25 ÷ 33'25 (28'25 ÷ 29'25), — III gat. 65 ÷ 70% 28'25 ÷ 29'25 (24'25 ÷ 25'25), — razowa 0 ÷ 95% bez notowań, — pastewna bez notowań, mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 26'75 ÷ 27'50 (25'75 ÷ 26'50), — I gat. A 0 ÷ 55% 25'25 ÷ 26'00 (24'25 ÷ 25'00), — razowa 0 ÷ 95% bez notowań, — II gat. 30 ÷ 65% bez notowań, — II gat. A 50 ÷ 55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12'25 ÷ 12'75, — średnie z przemiału standartowego 10'50 ÷ 11'25, otręby żytnie z przemiału standartowego 11'50 ÷ 12'50, otręby jęczmienne 11'75 ÷ 12'75.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 19 do 24 czerwca 1939 r.

Rynek akcyjny giełdy warszawskiej kształtował się w okresie sprawozdawczym pod wpływem nadal utrzymującej się słabej tendencji; odnotowane przez poszczególne akcje niskie kursowe były w wielu wypadkach nawet bardzo poważne. Obroty — spadły; redukcja obrotów rozłożyła się mn. w. równomiernie na wszystkie znajdujące się w obiegu akcje. Straty kursowe (w zł) przedstawiają się następująco: akcyj Banku Polskiego 1'25 i 1'50 (imiennych), Banku Zachodniego 1'00, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 1'00, Lilpopa 4'50, Ostrowca (ser. B) 15'00, Starachowic 1'50, Tow. Zakładów Żyrardowskich 2'75 oraz Haberbuscha i Schielego 0'74.

Na giełdach prowincjonalnych obroty akcjami były minimalne.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	106'25	104'50	105'00
" " imienne	zł 100	104'00	103'50	103'50
Bank Zachodni	zł 100	.	.	29'00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	.	.	35'50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	31'00	30'00	30'75
Lilpop	zł 100	80'00	77'00	80'00
Modrzejów	zł 50	18'00	16'75	18'00
Ostrowiec ser. B	zł 100	80'00	73'50	80'00
Starachowice	zł 100	49'00	47'50	48'25
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	49'00	46'50	47'25
Haberbusch i Schiele	zł 100	60'00	59'50	59'50
				-60'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Bank Polski 106'25.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego): H. Cegielski 54'00 (55'00), Lubań-Wronki 25'00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

CZTEROLECIE MASOWEGO RUCHU TURYSTYCZNEGO NA P. K. P.

W maju b. r. minęły 4 lata od czasu powstania Ligi Popierania Turystyki—stowarzyszenia, któremu Ministerstwo Komunikacji, jako półoficjalnej placówce, powierzyło akwizycję, obsługę przewozową i obsługę terenową tzw. masowego ruchu turystycznego oraz związaną z tym akcją inwestycyjną, jak również prowadzenie ogólnych studiów i przygotowywanie projektów w zakresie demokratyzacji turystyki.

Pod nazwą masowego ruchu turystycznego rozumieć należy ruch wycieczkowy, oparty na organizacji częstych, ale krótkotrwałych okazji przejazdowych po niskiej cenie, w dużych, zwartych kontyngentach podróżnych-turystów.

Potrzeba tego ruchu powstała w okresie przesilenia gospodarczego, gdy turystyka indywidualna stała się dla wielu zbyt drogą. Także postęp zainteresowania się turystyką wśród szerokich mas ludności skłonił do poszukiwania form turystyki popularnej, demokratycznej. Jeszcze w większym stopniu wywołały potrzebę turystyki popularnej postępy konsolidacji społecznej i wymagania pod adresem kolei, ażeby umożliwiła ona wspólne manifestowanie w celach patriotycznych, społecznych, religijnych i innych we wspólnych punktach zbornych na wielkich zjazdach masowych, zbierających dziesiątki tysięcy turystów z całej Polski.

Zadaniom tym trudno było sprostać kolei bezpośrednio, gdyż łączą się one z zakresem działania organizacji społecznych, z wymaganiami akwizycji oraz z koniecznością dodatkowej obsługi turystów—obsługi pozakolejowej w punktach zjazdowych.

Stąd Liga, jakkolwiek jest stowarzyszeniem społecznym, przyjęła rolę jakby skomercjalizowanej placówki samej kolei, dokonywając koordynacji inicjatywy społecznej w zakresie masowego ruchu turystycznego, który ujmuje pewien plan, gwarantujący udatność, wykonalność i wydajność wszystkich imprez. Z drugiej strony jako czynnik społeczny ułatwia Liga wszelkiej inicjatywie społecznej realizację imprez turystycznych, udzielając swego aparatu akwizycyjnego i obsługowego w terenie oraz jedynając ulgi, tabor itp. od kolei. W tej roli oddziaływa ona na kolej pobudzając, opracowując fachowo programy imprez i ich wykonania o coraz większych efektach masowych i o coraz większym wyzyskaniu ekonomicznym taboru.

Organizacja Ligi różni się od podobnych organizacji za granicą przede wszystkim tym, że nie narzuca ona nikomu swych imprez i przewozów, jak to czynią niektóre podobne organizacje zagraniczne, np. „Kraft durch Freude” lub „Doppolavoro”. Po wtóre, Liga nie opiera swych finansów na subwencjach czy dotacjach, lecz przede wszystkim na imprezach. Przyznane Lidze prawo do pobierania niedużych dodatków za akwizycję od dokumentów przewozowych ogranicza się

jedynie do turystów, nie zaś do całego ruchu osobowego, jak to jest w wielu krajach. Zatem Liga otrzymuje wpływy tylko wtedy, gdy udadzą się jej imprezy, co nie zawsze osiąga się łatwo, gdyż liczne przepisy taryfowe stawiają rozmaite wymagania, chroniące kolej przed przeciekaniem pod płaszczyk turystyki przewozu ogólnego, i pozwolenie kolejowe na zastosowanie ulgi potrzebne jest każdorazowo na każdą imprezę z osobna.

Imprezy masowe, którymi zajmuje się Liga—to wielkie zjazdy masowe, gdzie liczba turystów dochodzi do 50 tys. jednorazowo—turystów, zwożonych z miast pociągami popularnymi, a z prowincji normalnymi pociągami na podstawie tzw. indywidualnych kart uczestnictwa. Dzięki masowości opłacają się kolei wydatki, poniesione na osobne pociągi—nawet przy zniżkach 66÷75%, gdyż zwłaszcza pociągi popularne puszczane są tylko przy dużych minimach (200 osób—66% zniżki, 500 osób—75%, przeciętna—600 osób) i są zapełnione w 100% na całej trasie przebiegu tam i z powrotem,

Obok zjazdów masowych przedmiotem akcji Ligi są: mniejsze wycieczki popularne, sporadyczne małe zjazdy organizacyjne, pobyty ryczałtowe, przy których Liga wiąże zniżkę z opłatą za pobyt w półsezonach i sezonach martwych w uzdrowiskach, letniskach i tzw. „wczasowiskach” wiejskich dla warstw uboższych. Nadto Liga zajmuje się też licznymi imprezami, jako to: raidy, obozy wypoczynkowe, wycieczki motorowe, campingi itp.

Od czasu powstania Ligi ruch masowy wzrósł 3÷4-krotnie, dając obecnie kolei ok. 3·2 miln. więcej przejazdów i o zł 8÷10 miln. więcej wpływów z tego ruchu dodatkowego, który bez zabiegów akwizycyjnych nie osiągnąłby takich efektów. Koszt tego ruchu dodatkowego jest pokryty z nadwyżką, a ponadto Liga zdołała w ciągu kilku lat poczynić wielomilionowe inwestycje turystyczne z wpływów, pobranych od turystów dodatkowo w postaci skromnych dopłat za akwizycję.

Do najważniejszych obiektów, będących własnością Ligi, należą: kolej górską w Krynicy (75%), kolej górską na Gubałówkę, garaż w Zakopanem, 2 wyciągi saniove narciarskie. Budowała też Liga kolejkę do Naroczy i zbudowała lub przerobiła 4 wielkie hotele turystyczne (Gdynia, Augustów, Sianki, Sławsko) oraz kilka domów obsługi turysty.

Liga swą działalnością nie konkuruje z towarzystwami turystycznymi, różniąc się zarówno przedmiotem akcji, jak i podstawami organizacyjnymi. Gdy towarzystwa turystyczne oparte są na zasadzie członkostwa i składek, łącząc określone zadania ideowe i materialne w zakresie krzewienia turystyki indywidualnej i grupowej—turystyki o typie przyrodoznawczym, to Liga nie ma członków, lecz jest instytucją koordynującą, zajmującą się typem turystyki masowej, popularnej, kierowanej przede wszystkim z prowincji do miast. Liga nie konkuruje też z biurami podróży, raczej dostarczając zarówno biurom, jak i kasom kolei nowych nabywców biletów.

A. D.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

NOWE INWESTYCJE W PORCIE GDAŃSKIM

W akcji propagandowej, jaka jest prowadzona ze strony Wolnego Miasta Gdańska w sprawie rzekomo niedostatecznego wykorzystania portu, podnosi się niejednokrotnie, że zdolność przeładunkowa portu gdańskiego, wynosząc ponad 10 milionów ton, przekracza znacznie faktyczny przeładunek w tym porcie. W związku z powyższymi głosami dla wielu staje się niezrozumiałym, dlaczego w Gdańsku, który przeładowuje w ostatnich latach 7 miln. ton, od 2 lat prowadzone są intensywne roboty, i że ostatnio, jak podały komunikaty prasowe, przewidywane są nowe poważne inwestycje.

Powszechnie jest dziś wiadomo, iż Polska otrzymała port gdański w stanie zupełnie nieprzystosowanym do nowych zadań, jakie przed nim stanęły. Faktyczny przeładunek Gdańska przed wojną wynosił nie o wiele więcej niż 2 miln. ton, które dzieliły się w równych niemal ilościach na import i eksport. Z tego też względu szybka rozbudowa portu stała się nagłą koniecznością. Była też ona w ciągu kilku lat przeprowadzona i—w wyniku—umożliwiła w okresie wysokiej koniunktury roczny przeładunek towarów w rozmiarach ponad 8 miln. ton.

Samo pojęcie przeładunku, a jeszcze bardziej pojęcie zdolności przeładunkowej posiada względny charakter.

A więc np. można przeładowywać węgiel kosztami, co daje wydajność przeładunku kilka ton na godzinę, dźwigami—co zwiększa przeładunek do kilkunastu, czy nawet kilkudziesięciu ton na godzinę i dźwig, wreszcie zaś specjalnymi urządzeniami—co daje już wydajność kilkuset ton na godzinę i urządzenie. To samo jest i ze zdolnością przeładunkową. A więc np. w razie specjalnej konieczności można przez dany port przepchać takie ilości towarów, które w normalnych warunkach nie mogą tam być przeładowane—choćby tylko ze względów kalkulacyjnych.

Jeżeli się mówi o globalnej zdolności przeładunkowej jakiegoś portu, to zwykle zdaje się sobie z tego sprawę, iż zdolność ta odnosi się w ustalonych proporcjach do odpowiednich urządzeń przeładunkowych dla pewnych grup towarów, przechodzących przez dany port. Jasną jest rzeczą, że wzrost przeładunku pewnych specjalnych towarów nie może być obsłużony przez urządzenia, przeznaczone dla innych towarów, chociaż by były one nawet zupełnie bezczynne. Ropy naftowej np. nie będziemy przeładowywać urządzeniami dla rud, wzgl. węgla urządzeniami dla przeładunku zboża. Z tego też względu wynika, że globalna zdolność przeładunkowa jakiegoś portu jest pojęciem bliżej nieokreślonym, i że — przeciwnie — powinno się mówić raczej o zdolności przeładunkowej danego portu dla poszczególnych towarów. Poza tym nie można ustalać zdolności przeładunkowej portu, biorąc za podstawę maksymalne ilości przeładowywanych w różnych okresach poszczególnych towarów. Poza zdolnością przeładunkową samych urządzeń trzeba bowiem brać pod uwagę także zdolność przepustową urządzeń kolejowych, stan taboru holowniczego w porcie, przepustowość wejścia do portu itd. Nie można zapominać, iż w okresach wzmożonego obrotu danym towarem pracuje się w sposób nieracjonalny. A więc np. w latach 1934–36, tzn. w okresie wyjątkowo dużego wywozu zboża przez port gdański, zboże składowane było w zwykłych składach portowych i na berlinkach, aczkolwiek połączone to było z pewnym ryzykiem i niedogodnościami, jak np. obniżanie standartu polskiego zboża.

Poza tym w strukturze życia gospodarczego poszczególnych krajów, jak i w życiu portów zachodzą poważne zmiany, a więc np. następują zmiany w kierunkach handlu, zmiany, wywołane przestawianiem się gospodarki na krajowe surowce itd. Towar także niejednokrotnie przestawia się na inne drogi, a wówczas w portach następuje odpowiednie przystosowanie się do nowych warunków; tereny portowe wykorzystane zostają dla potrzeb innych towarów, urządzenia przeładunkowe zostają zmienione lub zastąpione. Przykładem powyższego może być fakt, że Gdańsk, który np. w roku 1928 przeładował blisko 500 tys. ton złomu, w roku 1937 miał trudności i nie mógł zapewnić dostatecznie atrakcyjnych warunków dla przeładunku kilkunastu tysięcy ton tego towaru, które trzeba było tam skierować. Uwagi te poczyniliśmy dlatego, iż czynniki gdańskie jako stałą metodę dla obliczania zdolności przeładunkowej portu przyjmują sumowanie maksymalnych liczb przeładunku każdego towaru pojedynczo, co oczywiście nie jest słuszne i prowadzi w wyniku do błędnych wniosków.

Poza tym trzeba jeszcze pamiętać, iż realna zdolność przeładunkowa portu pozostaje pośrednio w związku z każdorazową techniką transportu i techniką przeładunku. Przy czym każdy port musi się stale doskonalić, jeżeli chce sprostać konkurencji innych portów

i zapewnić racjonalność kosztów dla obsługiwanego obrotu. A więc np. Gdańsk przed wojną posiadał zupełnie niedostateczną głębokość. Te wadę portu usunięto po wojnie, przystosowując port do potrzeb tonażu, jaki w pierwszych latach powojennych obsługiwał port gdański. Ostatnio w przewozach na Bałtyku, a zwłaszcza w portach p. o. c.—m. in. z powodu wykorzystywania większych statków przy transportach węgla polskiego—daje się zaobserwować ciągle wzrost przeciętnej wielkości statków. Wpływa o na konieczność odpowiedniego przystosowania portu. Również urządzenia przeładunkowe są stopniowo doskonalone. Tak np. wywrotnice dla przeładunku węgla w porcie gdańskim, całkowicie wykorzystywane do roku 1931, wymagają obecnie odpowiednich przeróbek i poprawek dla osiągnięcia pełnej swej atrakcyjności.

Uwzględniwszy wszystko wyżej powiedziane, należy stwierdzić, że praktycznie zdolność przeładunkowa portu gdańskiego, zwłaszcza dla głównych składników jego obrotu, zbliżona jest do liczb faktycznego przeładunku.

Warto jest również wspomnieć, iż port gdański, rozbudowywany b. szybko w ciągu paru lat—w miarę stabilizacji warunków—wymagał pewnej racjonalizacji swej pracy i koncentracji przeładunku poszczególnych towarów w określonych częściach portu.

Przy uwzględnieniu tych wszystkich momentów prowadzone też były prace inwestycyjne w porcie w ostatnich latach, wzgl. pójdą projektowane obecnie roboty.

Z nowych urządzeń na lądzie trzeba wymienić przede wszystkim budowę elewatora zbożowego Rady Portu i Dróg Wodnych o pojemności 8 tys. ton. Dzięki tej inwestycji zarząd portu gdańskiego zyskał własne urządzenie dla przeładunku zboża, co posiada istotne znaczenie dla racjonalnej polityki w tym zakresie w tak ważnym porcie zbożowym. Przed paru miesiącami rozpoczęte zostały prace nad budową nowych placów drzewnych na Holmie. Place te przeznaczone są dla niedawno powstałego przedsiębiorstwa, będącego własnością polskich eksporterów drzewa. Prowadzono prace przy przebudowie nabrzeży w kanale portowym, mające na celu podniesienie wartości eksploatacyjnych tego nabrzeża. Ulepszono poważnie urządzenia dla przeładunku rud, co było konieczne wobec wzmagającego się transportu tego surowca do b. Czecho-Słowacji. W chwili obecnej, wobec zmiany stosunków w Europie Środkowej, odnośnie inwestycje nie będą prawdopodobnie należycie wykorzystane. Podjęto również inwestycje, mające na celu zwiększenie zdolności przeładunkowej portu dla węgla. Kapitałne znaczenie dla portu gdańskiego miało podjęcie budowy basenu w Wisłoujściu, gdzie skoncentrowany zostanie przeładunek towarów masowych. Bardzo duże znaczenie posiadają prowadzone prace nad pogłębieniem szlaku żeglownego portu gdańskiego i poszczególnych jego części przy nabrzeżach. Poza tym prowadzono prace przy stworzeniu miejsca zwrotnego w pobliżu wejścia do portu, posiadającego duże znaczenie ze względu na statki, przychodzące do portu wyłącznie po bunkier. Wykonywano również prace u ujścia Wisły nad przedłużeniem mola Wschodniego koło Schiewenhorst oraz rozbudową starej odnogi Wisły koło Schmerblock. Wymieniamy tu tylko roboty, wykonane w okresie ostatniego 3-letnia.

Z przewidywanych obecnie inwestycji należy przede wszystkim wymienić dalszą rozbudowę basenu

dla towarów masowych, niezbędną wobec stale zwiększającego się wywozu węgla, ew. również budowę nowych dźwigów dla węgla, budowę urządzeń bunkrowych, które racjonalizowałyby i powiększyły jeszcze zbyt doskonale rozwijającej się sprzedaży bunkru, następnie dalsze roboty pogłębiarskie w porcie, wreszcie ulepszenie i uzupełnienie uposażenia śpichlerza zbożowego.

k. i.

UROCZYSTOŚCI „DNI MORZA“ W GDYNI

W ramach „Dni Morza” odbyły się w czwartek dn. 29/VI w całej Polsce szczególnie wspaniale uroczystości, najokazalszy przyjmując wyraz na polskim wybrzeżu morskim.

Do Gdyni wspaniale udekorowanej zjechały na uroczystości czwartkowe niezliczone rzesze ludności ze wszystkich okolic Polski. Polaków z Gdańska przybyło ponad 3 tysiące.

W uroczystościach wziął udział Pan Wicepremier Kwiatkowski, jako reprezentant Pana Prezydenta Rzplitej, Pan Minister Przemysłu i Handlu Roman, PP.: Wojewoda Pomorski Raczkiewicz, Komisarz Generalny R. P. w Gdańsku Minister Chodacki, Konradmiral Unrug, Dowódca wybrzeża Komandor Frankowski i Komisarz Rządu m. Gdyni Sokół.

Na placu Grunwaldzkim przed ołtarzem polowym zostało odprawione nabożeństwo, poczem płomienne kazanie wygłosił Ks. Biskup morski Okoniewski. Po kazaniu zgromadzeni chórem odśpiewali pieśń „Boże coś Polskę”.

Po nabożeństwie na mównicę wszedł Pan Minister Antoni Roman i wygłosił przemówienie, które podajemy na wstępie zeszytu.

Z kolei przemówienie wygłosił Wiceprzewodniczący Komitetu Organizacyjnego „Dni Morza” P. Dyr. Wachowiak. W zakończeniu swej mowy P. Dyr. Wachowiak odczytał rotę przysięgi, której słowa zgromadzone na placu tłumi powtarzały chórem. Słowa roty przysięgi brzmiały:

„Polska od Bałtyku odepchnąć się nie da. Przysięgamy odwiecznych praw Polski do Bałtyku i morskich przeznaczeń Rzeczypospolitej strzec. Nad ujściem Wisły straż niezłomną trzymać. Dorobek Polski na wybrzeżu i morzu stale pomnażać. Braci naszych za kordonem, nierozzerwalną część Narodu polskiego, wspomagać i bronić. Tak nam dopomóż Bóg...”

Następnie odbyła się uroczystość przekazania brygadzie obrony narodowej sprzętu wojennego, ufundowanego przez społeczeństwo gdyńskie.

Do loży dostojników państwowych zbliżyła się grupa 9 Polaków z Gdańska, którzy jako harcerze w latach wojny prowadzili walkę o wolny dostęp do morza. Harcerzy tych, po krótkim raporcie przedstawiciela Związku Harcerstwa Polskiego, udekorował Pan Wicepremier Kwiatkowski, składając im następnie gratulacje i życzenia dalszej owocnej pracy. Składali następnie gratulacje bojownikom o dostęp do morza przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych i jako gospodarz Ziemi Pomorskiej P. Wojewoda Władysław Raczkiewicz.

Z kolei na trybunę wszedł Wiceprezes Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Kolonialnej P. Wicemarszałek Dębski.

W przemówieniu swym P. Wicemarszałek Dębski podkreślił, że nikt nam nie dał wolności i nikt też nie śmie sięgać po żrenicę tej wolności—po polski dostęp do morza. Nikt nie śmie sięgnąć po odwieczne związki Polski z W. M. Gdańskiem, jeśli nie chce wywołać nowej pożogi—wojny światowej. Mówca podkreślił wielkie znaczenie naszej marynarki wojennej, w zakończeniu witając przybyłych na uroczystości Ligi Morskiej i Kolonialnej przedstawicieli bratnich organizacji, a przede wszystkim delegację członków Ligi Morskiej z Ameryki, przedstawicieli belgijskiej Ligi Morskiej, jugosłowiańskiej Jadrskiej Straży i rumuńskiej Ligi „Navala Romana”.

Z kolei zabrał głos P. Lubicz-Ostrogrodzki, który w imieniu Polaków z Ameryki wyraził podziw dla bohaterskiej postawy Polski wobec ostatnich wydarzeń.

P. Poseł Budzyński przemówił w imieniu gminy polskiej Związku Polaków w Gdańsku. Przemówienie to wywołało nieopisany wprost entuzjazm i owacje na cześć Polaków z Gdańska.

O godz. 12 zebrani na pl. Grunwaldzkim uczestnicy uroczystości, których liczba wynosiła co najmniej 100 tys. osób, wysłuchali w najwyższym skupieniu i powadze przemówienia Pana Prezydenta Rzplitej, wygłoszonego na Zamku i transmitowanego przez radio¹⁾.

Krótkie przemówienia powitalne wygłosili jeszcze w językach obcych przedstawiciele bratnich organizacji: belgijskiej, jugosłowiańskiej i rumuńskiej.

Na tym uroczystości na pl. Grunwaldzkim zostały zakończone, a wojsko, oddziały P. W., organizacje i stowarzyszenia przegrupowały się do defilady, która stała się wielką manifestacją patriotyczną na cześć Polonii Gdańskiej.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W MAJU 1939 R.—Ruch okrętowy w porcie gdańskim w maju b. r. był większy aniżeli w miesiącu poprzedzającym, jak również w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku. Przeszły przez port gdański ogółem 1 224 statki o pojemności 896 109 nrt—wobec 1 132 statków o pojemności 790 785 nrt w maju 1938 r. oraz 1 103 statków o pojemności 837 220 nrt w kwietniu b. r., ruch okrętowy wzrósł zatem w pierwszym wypadku o 13·3%; w drugim—o 7%. Zawinęło w miesiącu sprawozdawczym do portu gdańskiego 613 okrętów o pojemności 451 720 nrt, opuściło port 611 okrętów o pojemności 444 389 nrt. W porównaniu z majem ub. r. tonaż statków na wejściu wzrósł o 14·6%, na wyjściu—o 12%; w porównaniu z kwietniem b. r. wzrost wynosi—odpowiednio—8·1% i 5·9%. Pojemność okrętów, które do Gdańska zawinęły i port ten opuściły w pierwszych 5 miesiącach b. r., wyniosła 3 953 529 nrt—w porównaniu z 3 384 628 nrt w analogicznym okresie 1938 r., ruch okrętowy zwiększył się zatem o 568 901 nrt, czyli o 16·8%.

Narodowość statków, które odwiedziły w maju port gdański, była następująca:

	Przybyło		Odeszło	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	35	39 932	35	40 479
Gdańsk	9	2 359	14	3 107
Anglia	34	43 121	31	40 763
Bułgaria	1	102	1	102
Dania	90	66 327	85	63 637
Estonia	30	23 961	32	24 658
Finlandia	51	52 157	52	52 818
Francja	2	2 931	2	2 931
Grecja	5	11 687	6	16 063
Holandia	39	10 329	43	11 234
Włochy	4	15 719	4	13 415
Jugosławia	—	—	1	687
Litwa	11	5 403	10	4 777
Łotwa	11	11 883	10	9 977
Niemcy	158	82 529	157	79 881
Norwegia	25	15 378	26	17 905
Panama	2	3 630	2	1 348
Szwecja	106	64 272	100	60 607
R a z e m:	613	451 720	611	444 389

Na 18 bander, reprezentowanych w maju w gdańskim ruchu portowym—bandera polska zajmuje szóste miejsce za Niemcami, Danią, Szwecją, Finlandią i Anglią, wyprzedzając Estonię, Norwegię, Włochy, Grecję, Łotwę i inne.

Obrót towarowy w maju wyniósł 698 097 t—wobec 592 935 t w analogicznym miesiącu 1938 r. i 731 323 t w kwietniu b. r., obroty towarowe wzrosły więc w porównaniu z majem 1938 r. o 17·7%, a w porównaniu z kwietniem b. r. spadły o 4·5%. Przywóz (88 274 t) wykazuje spadek zarówno w porównaniu z majem ub. r., jak i kwietniem b. r., mianowicie w pierwszym wypadku o 45·3%, w drugim o 25·8%, co przypisać należy znacznemu zmniejszeniu się przywozu rudy. Wywóz (609 823 t) wzrósł poważnie w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku (41·3%), utrzymując się niemal ściśle na poziomie miesiąca poprzedniego (spadek o 0·4%).

Ruch towarowy w maju charakteryzuje następujące zestawienie (w tonach):

Grupa towarowa	Przywóz	Wywóz
Produkty pochodzenia roślinnego	5 425	61 328
„ „ zwierzęcego	151	248
„ „ mineralnego	70 681	441 542
Tłuszcze, oleje itp.	424	13 940
Przetwory spożywcze, tytoń	400	4 366

¹⁾ Przemówienie Pana Prezydenta Rzplitej podajemy na wstępie zeszytu.

Przetwory chemiczne i farmaceutyczne	5 941	4 401
Skóry, futra, wyroby skórzanе	13	29
Śurowce włókiennicze	184	31
Kauczuk i wyroby	33	—
Drzewo i wyroby	207	79 325
Papier i wyroby	454	688
Wyroby ceramiczne, kamieniarskie, szklane	40	12
Metale i wyroby	4 247	3 663
Maszyny i aparaty	63	32
Inne grupy	11	218
Razem:	88 274	609 823

W imporcie pierwsze miejsce zajmują produkty pochodzenia mineralnego z kwotą mniejszą o 50·9% aniżeli w ub. roku. Drugie miejsce przypadło przetworom chemicznym i farmaceutycznym, przywóz których wzrósł o 13·2%. Import produktów pochodzenia roślinnego, stojących na trzecim miejscu, wzrósł o 16·1%, oraz metali i wyrobów, zajmujących czwarte miejsce—o 21·7%. Przywóz wszystkich pozostałych grup uległ zmniejszeniu w porównaniu z 1938 r.—z wyjątkiem papieru, którego przywieziono o 17·6% więcej.

W eksporcie pierwsze miejsce zajmują produkty pochodzenia mineralnego, których wywieziono o 34·3% więcej aniżeli w ub. roku. Podkreślić należy rekordową liczbę wywozu węgla, nie notowaną od lat, w maju; opuściło port gdański 157 statków z ładunkiem 358 822 t węgla—wobec 106 statków z ładunkiem 242 383 t w analogicznym miesiącu ub. roku, co oznacza wzrost o 116 439 t (48·03%). Węgiel był eksportowany do 13 państw—z Francją, Szwecją, Holandią i Włochami na czele. Na drugim miejscu w eksporcie stoi drzewo, którego wywieziono o 18·3% więcej. Wywóz produktów pochodzenia roślinnego cofnął się na trzecie miejsce, przy czym wywóz ich w stosunku do maja 1938 r. wzrósł o 141·4%. Czwarte miejsce zajmują tłuszcze i oleje, których eksportu w maju ubiegłego roku w ogóle nie notowano. Wywóz chemikalij zwiększył się o 191·8%. Następne grupy utrzymały się mn. w. na poziomie ub. roku.

A. R.

TRAMPOWY WSKAŹNIK FRACHTOWY ZA MAJ 1939 R.

Stawki frachtowe w maju b. r. wykazały dość znaczny wzrost, bo według oficjalnych obliczeń angielskich o 8·4% w porównaniu z miesiącem poprzednim, ale były jeszcze niższe aniżeli przed rokiem o 0·8%.

Przy porównywaniu tych wskaźników ze standartowym rokiem 1929, okazuje się, że wskaźnik w maju b. r. był zaledwie o 2·9% niższy, natomiast przeciętny wskaźnik za okres pierwszych 5 miesięcy b. r. jest o 8·76% niższy od przeciętnego wskaźnika za analogiczny okres w 1929 r.

Poniższe zestawienie ilustruje rozwój wskaźników frachtowych w ostatnich latach i—porównawczo—w poszczególnych miesiącach b. r., obliczanych przez British Chamber of Shipping:

Rok	1929 r. = 100	1935 r. = 100
1929	100·0	133·5
1935	74·9	100·0
1936	84·3	112·6
1937	131·5	175·6

POCZTA I TELEGRAF

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W MAJU 1939 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Miejscowość	Przesyłki listowe:		Czasopisma	Listy wartościowe	Paczki:		Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy pocztowe i telegraficzne		Obrót przez P. K. O.		Rozmowy telefoniczne międzymiastowe i międzynarod.	Telegramy	Rozmowy telef. miejscowe na siec. M. P. T. i P. A. S. T.	Wpływy brutto
	zwyczajne	polecone			bez podanej wartości	z podaną wartością			ilość	na kwotę	ilość	na kwotę				
Warszawa	wysłane	30 143·1	518·8	8 408·1	7·6	252·7	12·8	76·3	29·2	200·9	28 672·2	457·2	47 923·2	308·8	77·1	2 939·9
	otrzymane	15 085·3	596·8	148·7	14·4	130·5	4·2	15·2	22·6	233·7	17 645·0	118·6	10 384·5	314·9	91·4	
Łódź	wysłane	2 919·7	168·8	365·6	0·8	52·7	7·0	18·4	54·9	50·2	4 776·0	96·0	25 271·6	77·1	14·7	2 490·4
	otrzymane	6 476·9	189·3	336·3	3·1	39·6	1·6	7·3	39·0	115·8	8 862·0	31·1	1 498·6	65·8	16·4	
Lwów	wysłane	4 973·9	173·6	1 885·0	2·4	57·2	5·0	16·2	6·6	48·0	7 201·1	79·8	13 297·7	47·6	16·1	3 846·2
	otrzymane	1 696·3	143·9	782·9	4·0	41·6	4·6	5·8	4·4	87·0	6 423·8	27·0	2 014·3	54·9	19·7	
Poznań	wysłane	7 353·2	94·9	3 837·0	2·1	56·8	1·1	21·4	2·3	47·9	4 920·9	61·3	11 196·8	69·7	14·2	1 552·5
	otrzymane	2 673·4	81·9	123·0	4·3	51·2	1·5	6·8	3·0	70·1	3 793·2	22·0	1 591·5	86·7	12·8	

1938	95·0	126·9
1939		
Styczeń	90·5 (103·5)	120·8 (138·6)
Luty	91·0 (97·0)	121·5 (129·5)
Marzec	88·0 (95·5)	117·5 (127·5)
Kwiecień	89·6 (95·0)	119·6 (126·9)
Maj	97·1 (97·8)	129·6 (130·6)

Należy zauważyć, że i w ub. r., poza styczniem, który pozostawał jeszcze pod wpływem wysokiej koniunktury z 1937 r.—maj wykazywał najwyższy poziom frachtów w 1938 r.

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Ogólna tendencja na rynku frachtowym w tygodniu poprzedzającym była nadal niekorzystna. Pomimo dość ożywionego zapotrzebowania na tonaż pod różne surowce i pomimo sporadycznych transportów zbożowych, stawki frachtowe wykazują na ogół tendencję spadkową.

Głównym ośrodkiem trudności stał się ostatnio Daleki Wschód, gdzie gromadzi się tonaż przy minimalnych szansach znalezienia ładunków powrotnych. W związku z tym armatorzy wykazują skłonność do ustępstw, byle tylko zapewnić sobie możliwość wycofania stamtąd tonażu. Ten stan rzeczy jest spowodowany w głównej mierze naprężoną sytuacją polityczną na Dalekim Wschodzie, ale równocześnie i momenty natury gospodarczej nie układają się tam pomyślnie. Brak jest, mianowicie, ładunków pszenicy m. in. z Australii do Europy i w ogóle transporty wszelkiego rodzaju zbóż z krajów dalekowschodnich są ostatnio nieliczne, oczywiście poza ryżem i nasionami olejnymi. Ale zapotrzebowanie tonażu pod te transporty nie wyczerpuje wzmożonej podaży.

Na rynku La Platy poza przejściowym wzrostem zapotrzebowania statków pod transporty ryżu i poza sporadycznymi partiami pszenicy jest spokojnie. Zaczyna ponownie ujawniać się zjawisko bezrobocia tonażu, toteż armatorzy interesują się transportami rudy z Brazylii, skąd zakontraktowano kilka statków pod ten ładunek na lipiec i sierpień do portów Europy.

W Ameryce Północnej notują liczne transakcje na transporty złomu, przy czym szereg statków zakontraktowano do Gdyni z niezwłocznym załadunkiem jeszcze w czerwcu lub w pierwszych dniach lipca. „Fair-play” z dn. 22/VI notuje 5 statków średniej wielkości (4 500 ÷ 6 500 t), wynajętych na przewóz złomu do Gdyni po sh 20/- ÷ 20/6 za tonę, podczas gdy do Anglii stawki kształtują się na poziomie sh 17/9 ÷ 20/-.

Z Kanady notowane są transakcje na transport drzewa do Niemiec.

W portach morza Śródziemnego obiegają oferty na statki pod rudę, lecz transakcyj jest mało, gdyż załadowcy proponują zbyt niskie stawki.

W portach mórz Północnego i Bałtyckiego odczuwa się nadal brak tonażu—zarówno pod ładunki na wczesne, jak i na późniejsze terminy. Poszukiwany jest głównie tonaż na rachunek niemiecki, w szczególności do niemieckich portów bałtyckich, dokąd kierowane są transporty złomu, fosfatu, a nawet węgla. Węgiel jest tu przywożony m. in. z Anglii.

Z portów bałtyckich istnieje zapotrzebowanie tonażu pod ładunki drzewa—głównie do Anglii i do portów zachodnioeuropejskich, zapotrzebowanie to jest pokrywane stopniowo w miarę napływania statków.

Z Gdyni/Gdańska, obok zwykłych ładunków drzewa, ożywiony jest bardzo znacznie eksport węgla do Francji, Belgii i Holandii oraz do portów morza Śródziemnego. Stawki utrzymują się na dotychczasowym, stosunkowo wysokim, poziomie.

Kraków	wysłane	2 552·7	170·0	1 682·8	2·6	55·4	7·1	21·7	9·4	54·2	6 030·8	78·4	13 925·5	88·0	8·6	1 935·6	869·5
	otrzymane	4 604·6	187·1	351·4	3·2	48·0	5·7	8·2	6·5	96·0	9 586·5	40·2	3 703·3	126·2	12·4		
Wilno	wysłane	2 778·7	59·8	718·1	1·3	17·6	3·4	8·8	7·8	22·0	2 997·2	30·1	4 483·1	14·0	8·0	1 771·4	280·5
	otrzymane	1 406·2	54·4	250·1	3·4	18·8	1·1	4·1	4·3	55·9	3 982·4	16·2	1 012·1	14·9	8·4		
Katowice	wysłane	2 222·5	78·9	508·3	0·9	23·0	2·3	8·9	4·8	31·9	4 794·9	51·1	9 741·4	92·7	13·1	1 683·6	707·8
	otrzymane	2 217·8	69·0	154·6	1·5	22·2	4·1	6·7	3·3	31·2	2 141·5	12·1	989·5	88·5	10·8		
Lublin	wysłane	640·5	36·2	46·2	0·8	12·1	2·0	4·1	3·5	16·2	1 996·1	25·5	4 618·4	16·3	4·2	335·5	118·9
	otrzymane	1 056·2	40·7	76·0	0·2	12·4	1·2	4·1	2·4	22·2	2 244·6	9·7	927·2	23·1	3·3		
Bydgoszcz	wysłane	2 041·6	34·6	237·8	0·5	15·8	1·5	5·9	3·1	20·4	2 301·3	35·2	5 400·8	19·1	5·1	429·4	186·5
	otrzymane	1 408·8	25·7	144·8	0·5	16·5	1·6	5·0	2·9	29·1	1 769·9	9·5	935·8	25·3	4·9		
Sosnowiec	wysłane	635·1	26·3	26·8	0·3	5·4	0·2	1·4	1·6	15·1	1 989·7	23·3	4 832·0	7·6	2·8	492·8	223·6
	otrzymane	395·3	11·7	57·9	0·3	7·3	0·2	2·4	3·1	18·5	852·9	7·9	633·5	14·7	2·6		
Białystok	wysłane	626·4	24·3	36·1	0·2	5·6	0·6	1·5	3·3	11·5	1 015·5	17·1	4 260·1	10·3	3·0	582·4	89·9
	otrzymane	618·1	22·3	80·7	1·5	6·3	1·3	2·5	0·7	14·2	1 304·0	4·6	452·0	12·0	2·7		
Chorzów	wysłane	698·1	19·6	265·2	0·3	5·9	0·4	1·7	2·3	12·9	2 229·9	22·2	6 019·4	0·3	1·5	544·8	211·9
	otrzymane	813·6	21·5	159·9	0·3	8·0	0·9	2·3	2·5	10·8	464·2	7·3	711·9	0·1	1·9		
Toruń	wysłane	1 002·3	34·2	210·1	0·3	13·1	0·4	5·8	0·6	15·7	1 175·3	21·0	3 040·3	30·0	3·3	250·3	150·6
	otrzymane	631·4	27·3	107·1	0·3	13·5	2·3	2·8	1·4	21·8	1 121·2	7·5	364·4	35·7	3·0		
Gdynia	wysłane	1 079·9	43·0	34·4	0·3	19·3	0·5	4·7	1·5	26·7	2 611·6	26·9	7 332·0	52·2	12·9	894·6	314·0
	otrzymane	1049·0	27·8	139·0	0·2	14·6	1·2	4·1	2·6	18·7	2 527·0	9·0	597·3	46·0	11·7		

Weksli w maju 1939 r. nadesłano do urzędów i agencji pocztowych do inkasa 390 tys. sztuk na kwotę zł 35 502 tys., z tego:

zainkasowano 280 tys. sztuk na kwotę zł 26 924 tys. i zaprotestowano 62 tys. sztuk na kwotę zł 6 322 tys.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ROZWIĄZANIE KARTELU DWU DOMÓW TOWAROWYCH NA GÓRNYM ŚLĄSKU

Orzeczeniem Pana Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 27/VI b. r. rozwiązano porozumienie kartelowe dwu domów towarowych, a to Spółki z ogr. odp. „T. I. C.” Towarzystwo Jednolitych Cen w Chorzowie ze Sp. Akc. „Whole-Worth” w Katowicach, zawarte w Chorzowie w dniu 29/III b. r.—na czas nieokreślony. W myśl tego porozumienia zobowiązały się wzajemnie oba domy towarowe sprzedawać wszelkie swoje towary po tych samych cenach oraz stosować przy sprzedaży towarów dokładnie te same rabaty.

Rabaty te były ściśle określone już w samej umowie, mianowicie przy zakupie towarów na zł 20, rabat wynosił gr 50—z tym, że mógł być udzielony klientowi tylko w towarze (czekolada lub mydło), wydawanym w biurze rabatów. Oprócz tego rabatu odciskano każdemu klientowi w jego książeczce odbiorcy danego towaru jeden stempel za każdą ilość zwyczajnych bonów kasowych domu towarowego na łączną sumę zł 20. Dziesięć takich stempli, uwidocznionych w książeczce, odpowiadało wartości zł 2·50, które klient otrzymywał również w towarze równocześnie z wyciśnięciem w książeczce dziesiątego stempla.

Dla zabezpieczenia ścisłego dotrzymywania powyższej umowy złożyły oba domy towarowe do rąk osoby trzeciej podpisany przez siebie weksel kaucyjny in blanco, który w razie naruszenia zawartej umowy przez jednego kontrahenta drugi kontrahent (poszkodowany) miał prawo natychmiast wypełnić i puścić w obieg.

Szczegółem, dla umowy tej wielce charakterystycznym, było, że nie przewidziano w niej w ogóle możliwości rozwiązania jej na skutek wypo-

wiedzenia przez jednego z kontrahentów, jakkolwiek była ona zawarta na czas nieokreślony.

Co do ujednostajnienia cen sprzedaży podkreślić należy, że omawiana umowa skartelizowanych artykułów w ogóle bliżej nie określała; ograniczała się ona do wyrażenia klauzuli generalnej, iż wszelkie towary, jakimi oba domy towarowe handlowały w chwili zawarcia umowy kartelowej, a więc towary galanteryjne, konfekcja, trykotaże, towary szklane, fajansowe, tzw. towary krótkie itp., oraz wszelkie inne towary, jakimi by te domy w przyszłości zechciały handlować—muszą być sprzedawane dokładnie po tych samych cenach.

Stosowanie tego rodzaju umów kartelowych w szerszym zakresie doprowadziłoby do całkowitego wyeliminowania z handlu możliwości swobodnego kształtowania się cen na poziomie zdrowej konkurencji oraz do całkowitego usztywnienia wszystkich cen wszelkich artykułów w obrocie handlowym z oczywistą szkodą dla konsumentów, jak i dla samego handlu. Dlatego każdą próbę wprowadzenia tego rodzaju systemu handlowego, nie dającego się pogodzić z podstawową dla naszej gospodarki zasadą swobody handlu, musi się uznać za gospodarczo szkodliwą i zagrażającą interesom dobra publicznego.

Z tych też względów orzeczono rozwiązanie powyższej umowy kartelowej.

Poza tym, drugim orzeczeniem Pana Ministra Przemysłu i Handlu z tej samej daty (27/VI b. r.) ukarano Spółkę z ogr. odp. „T. I. C.” Towarzystwo Jednolitych Cen w Chorzowie grzywną zł 10 tys. za nieusprawiedliwione rozmyślne niezgłoszenie rozwiązanej obecnie umowy do rejestru kartelowego oraz za usiłowanie zatajenia jej przed władzą nadzorczą Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

R. P.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Likwidacja Kasy Emerytalnej dla Robotników Kolei Państwowych w b. dzielnicy pruskiej—ust. z dn. 15/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 55/1939, poz. 347).

Dodatkowe kredyty na rok 1938/39—ust. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 55/1939, poz. 350).

Dodatkowe kredyty na rok 1939/40—ust. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 55/1939, poz. 351).

Ratyfikacja porozumienia polsko-angielskiego, dotyczącego celnia pewnych wyrobów chemicznych—ust. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 355).

Ratyfikacja układu handlowego polsko-sowieckiego oraz protokołu dodatkowego do tegoż układu—ust. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 356).

Ratyfikacja umowy dodatkowej do umowy gospodarczej polsko-niemieckiej—ust. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 357).

Ratyfikacja protokołu taryfowego polsko-estońskiego—ust. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 358).

Stan wojenny—ust. z dn. 23/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 57/1939, poz. 366).

Częściowa zmiana przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych—ust. z dn. 28/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 57/1939, poz. 372).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Tymczasowe wprowadzenie w życie postanowień układu handlowego polsko-słowackiego—rozporz. z dn. 28/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 57/1939, poz. 373).

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Statystyka przemysłu gospodniego—rozporz. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 359).

Zmiana rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 10/XII 1938 r. o przepisach przejściowych i uzgadniających, związanych z rozciągnięciem przepisów celnych na ziemię, odzyskane w październiku i listopadzie 1938 r.—rozporz. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 361).

Zmiana rozporządzenia o oznaczaniu pochodzenia niektórych kategorii towarów w wewnętrznym handlu detalicznym—rozporz. z dn. 20/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 57/1939, poz. 374).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zasady obliczenia i przerachowania roszczeń z tytułu umów ubezpieczeniowych, zawartych z b. rosyjską Kasą Emerytalną Pracowników Państwowych Kolei Żelaznych, przekształconą

od dn. 1/I 1917 r. na kasę oszczędnościowo-zapomogową dla pracowników, rzemieślników i robotników państwowych kolei żelaznych—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 15/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 362).

Sprzedaż na raty obligacyj pożyczek premiowych—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 16/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrem Sprawiedliwości („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 363).

Zmiana taryfy celnej wywozowej—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 22/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 56/1939, poz. 364).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

11 lipca:

— S. A. Przem. Cement. „Wiek”—o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Warecka 11.

— Cukrownia „Opole” S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Karowa 20.

— „T-wo Zakł. Żyrardowskich”, S. A.—o g. 11 w lok. Stow. Techn. w W-wie, Czackiego 3/5.

12 lipca:

— „Tomaszowska Fabr. Sztucz. Jedwabiu”, S. A.—o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Wilcza 9a.

— Fabr. Wyr. Met. „Sztancmet”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Sienkiewicza 3.

14 lipca:

— T-wo Przem. Met. „K. Rudzki i S-ka”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Wiejska 3.

19 lipca:

— „Młyny i Zakł. Przem.-Zbożowe”, S. A.—o g. 18 w W-wie, Wolska 40.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

404 MILIONY ZŁOTYCH

PRZEMÓWIENIE GENERALNEGO KOMISARZA POŻYCZKI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ
GEN. BRONI LEONA BERBECKIEGO¹⁾

„Jestem szczęśliwy, mogąc podać do wiadomości całej Polski wieść, iż dyrektywa Wodza Naczelnego i Jego życzenie zostały w pełni wykonane.

Dzięki serdecznemu przyjęciu przez całe społeczeństwo polskie apelu Pana Marszałka Śmigłego Rydza, dzięki serdecznej i ofiarnej pomocy całej prasy polskiej bez różnicy przekonań politycznych, dzięki wysoce obywatelskiemu stanowisku Polskiego Radia, dzięki wybitnie ofiarnej pracy prezesów okręgów wojewódzkich i obwodów powiatowych L. O. P. P., jako komisarzy wojewódzkich i powiatowych Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, dzięki ofiarnej i bezinteresownej pracy realizacyjnej organizacyj, kas—aż do kas gminnych włącznie, oraz placówek subskrypcyjnych, dzięki wybitnie serdecznej pomocy szeregu zrzeszeń, związków, organizacyj świata pracy i młodzieży ogólna suma, która dokona rozbudowy lotnictwa polskiego i wzmoczenia artylerii przeciwlotniczej, przekroczyła

400 milionów złotych, mianowicie: ponad 390 milionów złotych zostało subskrybowane na 5⁰/₀ obligacje Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej i na 3⁰/₀ bony Obrony Przeciwlotniczej. Równocześnie zostały złożone tytułem ofiar na Złoty Fundusz Lotniczy ok. zł 4 miln., ponad zł 10 miln. wpłynęło jako bezzwrotne ofiary gotówkowe, co czyni razem 404 miliony złotych.

Suma, osiągnięta z subskrypcji, nie jest ostateczna, gdyż wciąż jeszcze napływają prośby o przyjęcie sum, wpłaconych omyłkowo do niewłaściwych instytucyj, i prośby o zwiększenie sum subskrybowanych. Wpływają również dalsze ofiary gotówkowe na szkoły lotnicze oraz na samoloty bojowe i szkolne.

W chwili obecnej, kiedy jeszcze III rata nie została wpłacona—gotówka w kasach państwowych z tytułu Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej dochodzi już do zł 300 miln. Przed 2 miesiącami, w myśl hasła: „Podwójnie daję, kto szybko daję”, kwota wpłacona

¹⁾ Wygłoszone przez radio w dn. 27 czerwca 1939 r.

równała się połowie całej sumy subskrypcji, osiągając w dn. 5/V b. r. sumę zł 200 miln.

Wierzę, i całe społeczeństwo polskie jest pewne, że spontaniczny rozmach ofiarności nie ustanie i III rata do dn. 5 lipca b. r. zostanie całkowicie wpłacona, dając całemu światu dowód dojrzałości instynktu państwowego wszystkich warstw społeczeństwa polskiego.

Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej miała wielki atut—wysoki autorytet imienia Wodza Naczelnego. Dopomogło również zarządzenie Pana Ministra Skarbu o wypuszczeniu bonów 20-złotowych, dających możliwość nawet mniej zamożnym obywatelom Rzeczypospolitej wzięcia udziału w rozbudowie polskiej siły zbrojnej. Aby jednak podkreślić wysoki postępek ofiarności, siły, zwartości i gotowości społeczeństwa polskiego, wyliczyć tu muszę ogromne trudności, które w porównaniu z Pożyczką Narodową wybitnie zmniejszyły możliwości społeczeństwa i wpłynęły na zmniejszenie sumy globalnej naszej pożyczki.

Subskrypcja na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej odbywała się w porze roku najbardziej ciężkiej dla poważnej części Narodu polskiego, bo na przednówku, gdy rolnikom było nadzwyczaj trudno zmobilizować wpłaty gotówkowe.

Przygotowanie Pożyczki Narodowej przed jej ogłoszeniem trwało 6 tygodni, a przygotowanie obecnej pożyczki—tylko 5 dni.

Subskrypcja Pożyczki Narodowej w 1933 r. rozłożona była na 11 rat miesięcznych, Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej musi być wpłacona w 3 ratach, gdyż wobec pilności zamówień i całej sprawy rozwoju lotnictwa tylko urzędnikom państwowym i rolnikom mogły być przyznane pewne ulgi i ilość rat dla tych 2 kategorii subskrybentów zwiększono tylko do 5.

Jeszcze jedną wybitną trudnością do pokonania przez ofiarności społeczeństwa był fakt, że banki i instytucje finansowe, które poważny zasób swych kapitałów lokują w inwestycjach ogólnopaństwowego znaczenia, wzięły stosunkowo mniejszy udział w subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, bo 3-krotnie mniejszy, niż to miało miejsce przy subskrypcji Pożyczki Narodowej.

Przy tak trudnych dla społeczeństwa warunkach fakt, że Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej dała wysokie rezultaty—będzie jedną z chlubnych kart historii Polski.

Porównywanie Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, o charakterze czysto społecznym, z finansową pożyczką francuską, jak to próbowaly robić niektóre czynniki obce, jest wysoce niesłuszne i nielogiczne, gdyż pożyczka francuska została rozparcelowana i przeprowa-

dzona przez instytucje finansowe, które swoim klientom w wysokim stopniu ułatwiły udział w pożyczce przez bardzo dogodne operacje kredytowe.

Wysoce radosny jest fakt, że $\frac{3}{4}$ kwoty pożyczkowej, już wpłacone do kas państwowych, pracuje gospodarczo, wzmagając produkcję fabryk i wytwórni, zatrudniając liczne rzesze robotników oraz idąc na zakup niezbędnych surowców i maszyn.

W chwili obecnej mam miły obowiązek podziękować za wydatną i serdeczną pomoc w wykonywaniu powierzonego mi przez Wodza Naczelnego ważnego zadania w pierwszym rządzie moim bezpośrednim współpracownikiem—PP. Komisarzom Wojewódzkim Pożyczki, Prezesom Okręgów Wojewódzkich i Komisarzom Powiatowym i Prezesom Obwodów Powiatowych L. O. P. P. Dziękuję również ofiarnej rzeszy pracowników wszystkich placówek Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, które bezinteresownie i ofiarnie działały i działają jako biura komisariatów Pożyczki.

Pragnę serdecznie podziękować za wysoce rozumną i owocną współpracę instytucji Polskiego Radia i jej władz naczelnych, całej prasie polskiej i jej redaktorom naczelnym i dyrektorom administracyjnym, jak również moim najbliższym miłym kolegom, członkom Klubu Sprawozdawców Lotniczych.

Zasługuje wybitnie na serdeczne podziękowanie Związek Filmowców Polskich, który popularyzował sprawę Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej na ekranach wszystkich polskich teatrów świetlnych.

Związkom organizacji świata pracy, związkom spółdzielni, organizacjom robotniczym, formacjom wojskowym, zarządom miast, gminom i wszystkim niezrzeszonym subskrybentom, którzy w miarę swych sił i możliwości wspomogli wielkie dzieło podniesienia na wyższy poziom doskonałości jedno z najukochańszych dzieci Narodu Polskiego—lotnictwo polskie—część!

Wódz Naczelnny nakazał mi ogłosić społeczeństwu polskiemu swoje najwyższe zadowolenie i serdeczne uznanie.

Obywatele, do kas subskrypcyjnych! Od Was zależy, aby piękny sukces subskrypcji zakończony został godnie, jak przystoi wielkiemu Narodowi, dążącemu wszelkimi siłami do utrwalenia potęgi Ojczyzny.

Silni, zwarci, gotowi, śpieszcie wszyscy do kas subskrypcyjnych przed dniem 5 lipca wpłacić resztę zadeklarowanej kwoty.

Najjaśniejsza Rzeczpospolita Polska, Pan Prezydent Rzeczypospolitej Prof. Ignacy Mościcki, Pan Marszałek Edward Śmigły Rydz niech żyją!"

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W MAJU 1939 R. — Według danych tymczasowych—dochody i wydatki budżetowe Państwa w maju 1939 r.—w porównaniu z majem 1938 r.—przedstawiły się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	1938	1939	1938	1939
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	11	9	262	254
Sejm	9	9	269	291
Senat	—	1	115	130
Kontrola Państwa	—	—	418	422
Prezydium Rady Ministrów	—	—	297	336
Min. Spraw Zagranicznych	576	618	3 143	4 478
„ „ Wojskowych	146	234	65 561	73 954

Min. Spraw Wewnętrznych	974	942	18 049	20 018
„ Skarbu	112 926	119 204	14 728 ¹⁾	12 209
„ Sprawiedliwości	3 094	3 105	7 347	7 712
„ Przemysłu i Handlu	2 420	2 507	4 337	4 528
„ Komunikacji	2 193	2 055	6 450	7 005
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	218	213	5 012	4 946
„ Wyznań i Ośw. Publ.	280	358	28 609	30 642
„ Opieki Społecznej	512	2 069	5 109	6 066
„ Poczty i Telegrafów	—	3	149	153
Emerytury i zaopatrzenia	2 398	2 614	13 787	15 625
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	8 376	8 768
Długi państwowe	—	—	16 066	9 700
R a z e m: 125 757 133 941 198 084 207 237				

¹⁾ W tym zł 5 miln. bezprocentowego kredytu, splanowanego Bankowi Polskiemu.

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
Polska Agencja Teleg.	—	5	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Gazeta Admin. i Pol. Państw.	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	—	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
Państw. Zakład Emerytalny . .	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
a) Przedsiębiorstwa nieskomercjalizowane:				
Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione . . .	527	—	—	—
Nadania górnicze i tereny naft.	815	54	—	—
Państw. Huta Ołowiu i Srebra w Strzybnicy	—	—	—	—
Zupa solna w Łączynie	—	—	1	2
Kopalnia Rudy „Staszic” . . .	—	33	—	—
b) Przedsiębiorstwa skomercjalizowane:				
„Polmin” Państw. Fabr. Ol. Min.	28	—	—	—
Państw. Kop. Węgla „Brzeszcze”	20	70	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	260	600	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe . . .	2 000	—	—	—
Państw. Wytwórnie Mater. Drogowych	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Lasy Państwowe	5 000	2 500	—	—
Państw. Przetwórnice Mięsne . .	—	—	—	—
Państw. Zakłady Przemysłowo-Zbożowe	—	—	1 045	—
Ministerstwo Wyzn. Rel. i Oświecenia Publicznego:				
Państwowe Wydawn. Książek Szkolnych	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrojowiska Państwowe	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higieny Szpitali Państwowe	—	—	81	97
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon	1 776	2 311	—	—
Państw. Zakł. Tele- i Radiotechn.	—	—	—	—
R a z e m :	10 426	5 573	1 127	99

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	3 300	3 300	—	—
„ tytoniowy	33 500	35 002	—	—
„ spirytusowy	25 527	25 025	—	—
„ loteryjny	1 500	1 500	—	—
„ zapalczany	4	3	—	—
R a z e m :	63 831	64 830	—	—

D. — FUNDUSZE:

M-stwo Spraw Wojskowych:				
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Fundusz Pracy	—	—	—	—
R a z e m :	—	—	—	—
O g ó ł e m :	200 014	204 344	199 211	207 336

Pierwszy miesiąc roku budżetowego, a więc kwiecień, przynosi z reguły spadek dochodów w stosunku do szczególnie wysokiego poziomu w marcu. Maj przynosi dalszą zniżkę, a wzrost dochodów w maju należy do rzadkich wyjątków. Takim wyjątkowym rokiem, wykazującym zwykłą tendencję w maju, jest bieżący rok budżetowy. Co prawda, w ostatnich latach — po przywróceniu zrównoważonej gospodarki budżetowej — zniżka dochodów w maju była przeważnie niewielka, ale dopiero w bież. roku wystąpił w maju wzrost dochodów, zresztą co do rozmiarów również bardzo nieznaczny. Jednocześnie ze spadkiem dochodów w maju następuje zazwyczaj zniżka nadwyżki budżetowej względnie — jak dawniej w latach deficytowej gospodarki budżetowej — wzrost niedoboru budżetowego; w bież. roku wobec tego, że wzrost wydatków w maju okazał się wyższym niż wzrost dochodów — mimo zwykłej tendencji — nie-

wielka nadwyżka budżetowa w kwietniu przekształciła się w trzymilionowy (tj. niespełna 1½%-owy) deficyt budżetowy w maju.

Zmiany strony dochodowej oraz salda gospodarki budżetowej w poszczególnych miesiącach roku budżetowego przedstawia poniższe zestawienie, obejmujące okres ostatniego 8-letniego budżetowego (w miln. zł):

Mie-	1937/38	1938/39	1939/40	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39	1939/40
Dochody										
IV	229.1	194.8	159.8	155.1	156.1	175.5	190.7	201.9	203.4	203.4
V	199.6	175.3	141.8	146.7	161.9	174.1	180.4	200.0	204.3	204.3
VI	175.8	147.8	132.3	135.1	145.1	174.1	186.2	200.7	200.7	200.7
VII	192.8	171.9	142.8	143.6	158.4	177.8	191.6	196.5	196.5	196.5
VIII	169.1	162.8	144.9	143.0	146.0	167.8	184.5	190.1	190.1	190.1
IX	173.6	154.2	155.1	157.7	149.6	175.3	189.0	190.7	190.7	190.7
X	211.1	177.8	177.6	172.5	169.2	190.4	197.7	211.8	211.8	211.8
XI	193.6	165.5	159.6	174.5	160.2	184.8	206.7	213.7	213.7	213.7
XII	198.3	179.2	175.5	182.1	178.0	192.8	214.0	221.4	221.4	221.4
I	175.3	156.3	158.2	165.1	167.5	176.5	188.3	194.8	194.8	194.8
II	164.5	153.0	144.5	179.8	166.5	171.5	181.8	197.1	197.1	197.1
III	179.4	163.0	177.0	184.5	199.7	203.2	262.7	255.6	255.6	255.6
Deficyt (nadwyżka)										
IV	-21.1	-4.1	-15.6	-15.3	-23.3	+0.5	+0.8	+2.5	+0.5	+0.5
V	-12.1	-14.6	-24.5	-25.5	-20.9	-0.2	+0.3	+0.8	-3.0	-3.0
VI	-43.6	-39.3	-24.1	-36.5	-36.1	+0.8	-0.6	-0.7	-0.7	-0.7
VII	-25.4	-17.9	-26.2	-27.5	-25.6	+0.7	+0.5	+0.4	+0.4	+0.4
VIII	-13.4	-18.0	-25.0	-29.6	-29.7	-3.0	+0.6	-0.8	-0.8	-0.8
IX	-8.5	-27.9	-21.9	-16.7	-27.7	+0.3	+0.6	-3.0	-3.0	-3.0
X	-4.2	-10.3	-14.1	-7.0	-27.9	+1.3	+1.4	-4.9	-4.9	-4.9
XI	+1.2	-10.3	-23.1	-16.7	-28.1	+1.6	+2.9	+3.1	+3.1	+3.1
XII	+0.1	-9.1	-18.2	-4.7	-11.9	+0.6	+4.6	+4.4	+4.4	+4.4
I	-2.8	-24.6	-37.0	-21.8	-9.6	-3.1	+2.4	+0.6	+0.6	+0.6
II	-29.4	-25.5	-49.3	-15.3	-6.9	+0.4	+1.7	-2.1	-2.1	-2.1
III	-44.8	-41.5	-58.2	-19.3	+0.6	+6.0	+23.3	+15.9	+15.9	+15.9

Dochody budżetowe podniosły się w maju w stosunku do kwietnia o zł 1.0 miln., tj. zaledwie o ½%. Spadek dochodów w maju nastąpił jedynie w zakresie dochodów administracji (z zł 139.6 miln. do zł 133.9 miln.), natomiast wzrosły zarówno wpłaty przedsiębiorstw (z zł 2.2 miln. do zł 5.6 miln.), jak i wpłaty monopolów (z zł 61.6 miln. do zł 64.8 miln.). W dochodach administracji najpoważniejszą — w liczbie absolutnej — zniżkę wykazały dominujące w tej grupie dochody Min. Skarbu (z zł 123.3 miln. do zł 119.2 miln.), przede wszystkim zaś — wpływy z danin (z zł 118.8 miln. do zł 114.9 miln.).

Porównanie maja ub. r. i b. r. wykazuje wyższy w b. r. poziom dochodów (o zł 4.3 miln., tj. o ok. 2%). Wyższe były w b. r. dochody administracji (o zł 8.2 miln., tj. o blisko 7%) oraz wpłaty monopolów (o zł 1.0 miln., tj. o niecałe 2%), natomiast niższe w b. r. były wpłaty przedsiębiorstw (o zł 4.9 miln., czyli blisko o połowę). W dochodach administracji większe w b. r. były przede wszystkim dochody Min. Skarbu (o zł 6.3 miln.) oraz dochody Min. Opieki Społecznej (o zł 1.5 miln.). W grupie przedsiębiorstw o wiele niższa w b. r. suma wpłat powstała głównie stąd, że nie było w b. r. wpłaty Polskich Kolei Państwowych (w ub. r. zł 2.0 miln.) i że wpłata Lasów Państwowych była w b. r. o połowę niższa niż w ub. r. (zł 2.5 miln. wobec zł 5.0 miln.); zato wyższa w b. r. była wpłata Poczty i Telegrafu (zł 2.3 miln. wobec zł 1.8 miln.).

Wydatki budżetowe wzrosły w maju — podobnie jak dochody, przy czym jednak w znacznie silniejszym stopniu (z zł 202.9 miln. w kwietniu do zł 207.3 miln.), przez co zjawiał się deficyt budżetowy (zł 3.0 miln.) zamiast uprzedniej nadwyżki budżetowej (zł 0.5 miln.).

Wzrost wydatków w maju, wynoszący przeszło 2%, ujawnił się głównie w wydatkach administracji, które z zł 202.9 miln. w kwietniu podniosły się do zł 207.2 miln. Jednocześnie jednak i w minimalnych zresztą dopłatach Skarbu do przedsiębiorstw nastąpiła w maju stosunkowo bardzo silna zwyżka: z zł 0.04 miln. do zł 0.1 miln. Podkreślić należy, że poważny wzrost wydatków administracji w maju nastąpił mimo, że wydatki na obsługę długów skurczyły się o zł 5.9 miln.

Porównanie maja 1939 r. z majem 1938 r. wykazuje wzrost w b. r. wydatków o zł 8.1 miln. Wzrosły w b. r. jedynie wydatki administracji (o zł 9.2 miln.), natomiast dopłaty do przedsiębiorstw silnie skurczyły się (z zł 1.1 miln. do zł 0.1 miln.). Podkreślić należy, że wydatki na obsługę długów były w b. r. w maju o zł 6.4 miln., tj. o blisko ¼, niższe niż w tym samym miesiącu w ub. r.

W okresie pierwszych 2 miesięcy roku budż. 1939/40 dochody budżetowe wyniosły zł 407.7 miln., czyli o ok. 1½% więcej niż w tymże czasie w roku budż. 1937/38 (zł 401.9 miln.); były one jednak mniejsze od ¼ budżetu na 1939/40 r. (zł 415.9

miln.). Wydatki budżetowe wyniosły w okresie kwiecień-maj roku budż. 1939/40 zł 410·2 miln. — wobec zł 398·6 miln. w tymże okresie roku budż. 1938/39 i $\frac{1}{6}$ sumy wydatków preliminowanych w budżecie na rok 1939/40 (łącznie z kredytami dodatkowymi) zł 415·9 miln. Niedobór budżetowy za 2 miesiące 1939/40 r. wyniósł zł 2·5 miln., gdy w okresie kwiecień-maj 1938/39 r. mieliśmy nadwyżkę w wysokości zł 3·3 miln.

Porównanie bież. roku budżetowego z szeregiem lat poprzednich wykazuje, że poprawa w gospodarce budżetowej Państwa, rozpoczęta już w II połowie 1935/36 r., od 1936/37 r. utrzymuje się niezmiennie, przy czym sumy dochodów i wydatków — w dalszym ciągu zrównoważone — wykazują stały wzrost.

I tak, porównanie pierwszych 2 miesięcy roku budż. 1939/40 z takimże okresem roku budż. 1937/38 wykazuje zwyżkę w b. r. dochodów o zł 36·6 miln. oraz wydatków o zł 40·2 miln., podobnie porównanie z rokiem budż. 1936/37 wykazuje wzrost dochodów w b. r. o zł 58·1 miln. i także nieznacznie większy wzrost wydatków, bo o zł 60·9 miln., porównanie zaś z rokiem 1935/36 wykazuje w b. r. zwyżkę dochodów o zł 89·8 miln., wydatków zaś tylko o zł 48·1 miln. Cofając się dalej, dopiero w roku 1931/32 natrafiamy na wyższe sumy wykonania budżetu; mianowicie dochody w okresie 2 miesięcy 1931/32 r. były o zł 21·0 miln. wyższe od wydatków w bież. roku budż., a wydatki — aż o zł 51·6 miln.; jak widzimy, w 1931/32 r. mieliśmy bardzo poważny deficyt budżetowy. Zrównoważone — podobnie jak w bież. roku budż. — wykonanie budżetu (poza 3 latami, bezpośrednio poprzedzającymi) znajdujemy — sięgając wstecz — dopiero w 1930/31 r. Dochody w okresie pierwszych 2 miesięcy 1930/31 r. były wyższe od tegorocznych o zł 59·4 miln., wydatki zaś — o zł 54·7 miln. Należy mieć jednak na uwadze, że w międzyczasie nastąpił silny wzrost realnej wartości złotej, bowiem np. w maju 1930 r. wskaźnik cen hurtowych wynosił 86·8, gdy obecnie stanowi 55·6. Jednocześnie pamiętać trzeba, że powyższe sumy ogólne dochodów i wydatków są bardzo słabo porównywalne — choćby w związku ze zmianami w sposobie budżetowania.

W stosunku do budżetu na rok 1939/40 dochody, faktycznie osiągnięte w okresie pierwszych 2 miesięcy, stanowiły 16·6%, czyli bardzo nieznacznie mniej od teoretycznej normy budżetowej dla 2 miesięcy, która — przy założeniu równomiernego wykonywania budżetu — wynosi 16·7%. Najlepiej przedstawiają się wpłaty monopolów, które dały aż 17·4% sumy, przewidzianej w budżecie na cały rok. Najmniejszy procent budżetu wykazały wpłaty przedsiębiorstw (7·4%), chociaż wpłaty Państw. Przetworni Mięśnych dały 100% budżetu całorocznego, wpłaty z tytułu nadań górniczych i terenów naftowych osiągnęły już 26·5%, wpłaty kop. „Brzeszcze” — 24·7% oraz Mościc i Chorzowa — 52·1% budżetu. Dochody administracyjne dały 16·7% — nieznacznie więcej od idealnego procentu budżetu, przypadającego na 2 miesiące, przy czym najważniejsze z nich — dochody Min. Skarbu — dały 17·1% budżetu.

Wydatki w okresie kwiecień-maj roku budż. 1938/39 stanowiły w stosunku do budżetu całorocznego 16·65%, a więc prawie ściśle odpowiadały normie budżetowej (16·67%). Nieco większy procent wykonania budżetu niż ogół wydatków wykazały wydatki administracji (16·68% wobec 16·65%), natomiast dopłaty do przedsiębiorstw wyniosły znacznie mniej, mianowicie 2·3% sumy, preliminowanej na cały rok.

Zaznaczyć należy, że w roku budż. 1938/39 wykonanie budżetu osiągnęło rozmiary bardzo zbliżone do tegorocznych. Mianowicie dochody budżetowe dały w okresie 2 miesięcy 1938/39 r. 16·62% (wobec 16·55% w b. r.) budżetu i wydatki — 16·49% (wobec 16·65% w b. r.).

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W MAJU 1939 R. —

Według danych tymczasowych — wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w maju 1939 r. — w zestawieniu z kwietniowymi — przedstawiały się następująco (w tys. zł):

1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE:	Kwiecień	Maj
Podatek gruntowy	4 142	5 488
„ od nieruchomości	2 060	2 045
„ obrotowy	23 163	19 541
„ dochodowy	44 500	39 697
„ od kapitałów i rent	429	407
„ od energii elektrycznej	615	555
„ „ uboju	729	788
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	1 295	1 467
Razem:	76 993	69 988

2. — SPECJALNY PODATEK OD WY-NAGRODZEŃ 6 873 7 806

3. — PODATKI POŚREDNIE:

Podatek od wina	255	193
„ „ piwa	789	935

Podatek od cukru	11 883	12 058
„ „ drożdży	994	1 462
„ „ tłuszczów	5	—
„ „ olejów mineralnych	1 413	1 592
„ „ zapalniczek	—	—
„ „ kwasu octowego	18	17
„ „ kwasu węglowego	95	92
„ „ cukru skrobiowego	107	178
Akcyzowe opłaty patentowe	16	23
Odsetki od zaległości	2	2
Razem:	15 577	16 352

4. — DODATEK DO PODATKU OD CU-KRU 38 43

5. — CŁO 10 315 11 959

6. — OPŁATY STEMPOWE I DANINY POKREWNE:

Opłaty stempowe	6 833	6 496
Podatek spadkowy i od darowizn	703	627
Razem:	7 536	7 123

7. — DODATKI DO DANIN PUBLICZNYCH 1 304 1 331

8. — PODATKI ZNIESIONE 229 262

9. — MONOPOLE:

Monopol solny	3 600	3 300
„ tytoniowy	28 000	35 002
„ spirytusowy	22 032	25 025
„ loteryjny	3 000	1 500
„ zapalczany	4 928	3
Razem:	61 560	64 830

Ogółem: 180 365 179 694

W kwietniu, który rozpoczyna nowy rok budżetowy, przeważnie ujawnia się spadek wpływów skarbowych, który w ostatnich 2 latach budżetowych przybrał szczególnie poważne rozmiary. W maju natomiast ujawnia się zazwyczaj zwyżka wpływów, a tylko w tych latach, w których w kwietniu wpływy podniosły się, następowała w maju ich zniżka. W bież. roku budżetowym — podobnie zresztą jak i w poprzednim — po poważnym obniżeniu się wpływów w kwietniu w maju pozostały one ustabilizowane, a ściśle biorąc — wykazały b. niewielką zniżkę, mianowicie o zł 0·7 miln. (w ub. r. — minimalna zwyżka — zł 0·3 miln.).

Ruch wpływów z danin i monopolów w poszczególnych miesiącach 8-lecia budżetowego 1932/33÷1939/40 przedstawia następujące zestawienie (+ oznacza zwyżkę, — oznacza spadek wpływów):

	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39	1939/40
Mie-	m i l i o n y zł							
siące								
IV	— 8·1	+ 9·5	+ 1·4	— 4·8	— 13·8	+ 2·7	— 50·9	— 27·2
V	+ 14·9	— 15·1	— 15·4	— 0·5	+ 0·2	— 7·3	+ 0·3	— 0·7
VI	— 22·7	— 10·5	— 4·2	— 10·3	+ 2·6	+ 5·1	+ 0·7	
VII	+ 6·1	+ 8·2	+ 8·8	+ 11·3	+ 3·2	+ 4·5	+ 2·1	
VIII	— 9·4	+ 5·8	— 3·7	— 3·9	— 8·8	— 5·6	— 3·5	
IX	+ 3·4	+ 6·3	+ 13·7	— 2·7	+ 4·6	+ 1·4	— 3·3	
X	+ 19·4	+ 19·9	+ 13·1	+ 16·3	+ 12·2	+ 4·6	+ 16·7	
XI	+ 1·8	— 11·0	— 0·7	— 9·7	— 1·9	— 18·4	+ 8·3	
XII	+ 7·6	+ 14·9	+ 6·8	+ 28·2	+ 11·6	+ 3·6	+ 9·8	
I	— 23·1	— 19·2	— 19·9	— 14·5	— 23·2	— 26·8	— 30·7	
II	— 12·8	— 21·1	— 9·2	— 4·7	+ 1·0	— 8·7	+ 2·9	
III	+ 11·5	+ 18·9	+ 11·2	+ 19·5	+ 11·3	+ 73·3	+ 36·3	

Spadek wpływów w maju w stosunku do kwietnia nastąpił jedynie w zakresie danin, z których dochód był o zł 3·9 miln., tj. o 3 $\frac{1}{2}$ % niższy, natomiast wpłaty monopolów były wyższe w maju niż w kwietniu o zł 3·3 miln., tj. o przeszło 5%.

Wpływy z podatków bezpośrednich — największe w zakresie danin, bo stanowiące zazwyczaj ok. $\frac{2}{3}$ ogólnej sumy wpływów z danin — wykazały w maju zniżkę o zł 6·9 miln., tj. o ok. 9%. Spośród 4 najważniejszych podatków wzrost wpływów w maju (o zł 1·3 miln., tj. o blisko $\frac{1}{3}$) wykazał jedynie podatek gruntowy. Wpływy z podatku od nieruchomości, którego ostatnia płatność przypadała na listopad, pozostały w maju niezmiennione (obniżyły się o zł 0·01 miln.). Natomiast spadek wpływów wykazały podatki: przemysłowy (o zł 3·6 miln., tj. prawie o $\frac{1}{3}$), z tytułu którego — oprócz comiesięcznej — przypadała (do dn. 31/V) płatność reszty za 1938 r., oraz dochodowy (o zł 4·8 miln., tj. o ok. 11%), którego płatność (do dn. 1/V) dotyczyła przedpłaty połowy podatku na rok 1939 od osób prawnych.

Porównanie maja b. r. z majem ub. r. (porównywalność nieco osłabiona zmianą stawek w podatku obrotowym oraz faktem, że obecnie silniej działają niektóre zmiany w podatku dochodowym oraz ulgi inwestycyjne) wykazuje w b. r. wpływy wyższe od zeszlazorocznych (zł 70·0 miln. wobec zł 62·1 miln.). Wzrost wpływów w b. r. wykazuje podatek dochodowy (zł 39·7 miln. wobec zł 33·2 miln.). Wzrosły także wpływy z podatku obrotowego wzgl. przemysłowego (zł 19·5 miln. wobec zł 18·1 miln.). Wpływy z podatku od nieruchomości spadły, ale bardzo nieznacznie (zł 2·05 miln. wobec zł 2·25 miln.), a wpływy z podatku gruntowego minimalnie zwiększyły się (zł 5·49 miln. wobec zł 5·44 miln.). Ponieważ płatność podatku dochodowego i obrotowego w maju b. r. opiera się częściowo na dochodach i obrotach w 1938 r., a częściowo już na tegorocznych — wzrost wpływów z tych podatków w b. r. świadczy, że obroty i dochody wzrosły w 1938 r. i ta tendencja zwykła utrzymuje się w dalszym ciągu.

Dochód ze specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, wzrósł w maju w stosunku do kwietnia o zł 0·9 miln., przy czym był jednak niższy niż w maju ub. r. (zł 7·8 miln. wobec zł 8·8 miln.) — mimo że już od początku 1938/39 r. przeprowadzona była jego reforma, znacznie obniżająca pobór tego podatku.

Wpływy z podatku majątkowego, które w maju ub. r. wyniosły zł 151 tys. — w bież. roku nie miały już miejsca.

Wpływy z podatków pośrednich — po niższe w kwietniu (o zł 5·0 miln.) — wykazały w maju lekki wzrost (o zł 0·8 miln., tj. o ok. 5%). Wzrost majowy zaznaczył się głównie w zakresie 3 podatków: w zakresie najpoważniejszego z podatków pośrednich podatku od cukru (zwykła o zł 0·2 miln.), w zakresie podatku od piwa (o zł 0·14 miln.) oraz w zakresie podatku od drożdży (zwykła o zł 0·5 miln.). Inne podatki przeważnie wykazały w maju tendencję zniżkową, oprócz jeszcze podatku od cukru skrobiowego.

W porównaniu z majem ub. r. wpływy z podatków pośrednich w maju b. r. były — odmiennie niż w poprzednim miesiącu — wyższe (zł 16·4 miln. wobec zł 14·9 miln.). Wskazuje to na wzrost w ciągu roku obrotów gospodarczych. W pierwszym rządzie wyższy był w b. r. dochód z podatku od cukru (zł 12·1 miln. wobec zł 11·1 miln.). Tak samo wyższe były wpływy: z podatku od wina, od piwa, od drożdży oraz z podatku od olejów mineralnych.

Dochód z ceł od grudnia stale podnosił się i po przejściowej niższej w kwietniu zwykła (o zł 1·6 miln.) w maju, nie osiągając jednak poziomu marcowego (zł 13·3 miln.). Podkreślić należy, że dochód z ceł wzrósł w maju jednocześnie ze wzrostem ogólnej wartości importu, ale wiemy, że nie istnieje tu ani pełna równoległość w czasie, ani tym bardziej w rozmiarach zmian, bowiem nie tyle ogólna suma importu, ile jego struktura ma wpływ na kształtowanie się dochodów z ceł. Poza tym pamiętać trzeba o wahanach we wpłatach W. M. Gdańska oraz o tym, że na wysokość wpływów z ceł w silnym stopniu oddziałują zmiany wypłaconych zwrotów ceł (o ile nie są pokrywane z innych źródeł).

Dochód z opłat stemplo wych (łącznie z daninami pokrewnymi), który już w kwietniu nieco obniżył się (o zł 0·9 miln.), w maju zmniejszał w dalszym ciągu (o zł 0·4 miln.). Skurczyły się wpływy zarówno z opłat stemplo wych (o zł 0·3 miln.), jak i z podatku, spadkowego oraz od darowizn (o zł 0·1 miln.). Wpływy z samych opłat stemplo wych były w maju b. r. nieco też niższe niż w maju ub. r. (zł 6·5 miln. wobec zł 6·7 miln.), jednak wobec wprowadzonych w międzyczasie szereg zniżek uważać można, że obroty — których opłaty te dotyczą — były w b. r. przynajmniej takie same jak w ub. r. Dochód z podatku spadkowego był w maju b. r. większy niż w maju ub. r. (zł 0·63 miln. wobec zł 0·46 miln.).

Wpływy z dodatków do danin — w związku ze wzrostem wpływów z podatków pośrednich — wykazały w maju w stosunku do kwietnia zwykłą, co prawda tylko o zł 0·03 miln., czyli prawie nie uległy zmianie. W stosunku do maja ub. r. wpływy z dodatków do danin w maju b. r. były nieco wyższe (zł 1·33 miln. wobec zł 1·26 miln.).

Wpłaty monopolów, które w lutym i marcu podniosły się bardzo poważnie, a w kwietniu obniżone zostały o zł 10·7 miln., w maju podwyższone zostały o zł 3·3 miln. Podwyższone zostały w maju wpłaty: monopolu tytoniowego (o zł 7·0 miln.) oraz spirytusowego. Mniejsze natomiast były wpłaty: loterii (o zł 1·5 miln.) oraz monopolu solnego (o zł 0·3 miln.) i odpadała zupełnie wpłata monopolu zapalczanego (zł 4·9 miln. w kwietniu).

W maju ub. r. wpłaty monopolów były nieco niższe od tegorocznych (zł 63·8 miln. wobec zł 64·8 miln.). Identyczne z zeszlazorocznymi były w b. r. wpłaty monopolów: solnego (zł 3·3 miln.) oraz loterii (zł 1·5 miln.), wyższa w b. r. była wpłata monopolu tytoniowego (zł 35·0 miln. wobec zł 33·5 miln.), niższa zaś — monopolu spirytusowego (zł 25·0 miln. wobec zł 25·5 miln.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w maju b. r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na rok 1939/40, oraz z wpływami, osiągniętymi w tym samym miesiącu 2 lat poprzednich — przedstawia się następująco (w miln. zł):

	¹ / ₁₂ budżetu na 1939/40 r.	1939	M a j	
		1938	1938	1937
Podatki bezpośrednie	67·0	70·0	62·1	47·3
Specjalny podatek od wynagrodzeń	6·5	7·8	8·8	13·8
Podatek majątkowy	—	—	0·2	0·3
Podatki pośrednie	17·6	16·4	14·9	15·6
Dodatki do podatku od cukru	0·07	0·04	0·04	0·04
Cło	12·9	12·0	14·1	13·7
Opłaty stemplo we	7·6	7·1	7·2	6·7
Nadzwyczajny dodatek do danin	1·4	1·3	1·3	1·2
Monopole	60·4	64·8	63·8	57·3

Jak widzimy, w maju b. r. spośród danin wpływy wyższe od przeciętnej miesięcznej normy budżetowej dały podatki bezpośrednie oraz specjalny podatek od wynagrodzeń, a dość bliskie normy były wpływy z dodatku do danin oraz z opłat stemplo wych; wpłaty monopolów były w maju wyższe od normy miesięcznej.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w okresie pierwszych 2 miesięcy 1939/40 r. z wpływami, osiągniętymi w tymże okresie 1938/39 r., oraz z budżetem na 1939/40 r. przedstawia się następująco:

	Kwiecień ÷ maj 1938/39 1939/40 miln. zł % budżetu		
Daniny publiczne	227·8	233·7	17·2
Podatki bezpośrednie	132·7	146·9	18·3
w tym:			
podatek gruntowy	9·6	9·6	16·5
„ od nieruchomości	4·4	4·1	4·5
„ obrotowy	37·7	42·7	14·7
„ dochodowy	74·7	84·2	25·9
Podatki pośrednie	32·4	31·9	15·1
w tym:			
podatek od cukru	23·9	23·9	15·3
Cło	26·7	22·3	14·4
Opłaty stemplo we	14·9	14·7	16·0
Podatek majątkowy	0·3	—	—
Specjalny podatek od wynagrodzeń	17·4	14·7	18·8
Dodatek do podatku od cukru	0·1	0·1	9·5
Dodatki do danin	2·7	2·6	16·1
Podatki zniesione	0·6	0·5	24·6
Monopole	120·1	126·4	17·4
w tym:			
tytoniowy	60·0	63·0	17·8
spirytusowy	45·0	47·1	16·2
Ogółem daniny i monopole:	347·9	360·1	17·3

Wpływy z danin publicznych i monopolów państwowych dały w ciągu pierwszych 2 miesięcy roku budż. 1939/40 sumę wyraźnie przekraczającą normę, przypadającą teoretycznie na ten okres — przy założeniu równomierności wpływów (16·7%). Ponad normę budżetową podniosły się zarówno rzeczywiste wpłaty monopolów, jak i — prawie w takim samym stopniu — wpływy z danin. W zakresie danin nadwyżkę ponad idealny procent budżetu, przypadający na 2 miesiące, dały podatki bezpośrednie oraz specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych. Z najważniejszych podatków bezpośrednich nadwyżkę ponad normę dał podatek dochodowy (25·9% wobec 16·7%).

Wpływy skarbowe w ostatnich 4 latach budżetowych są na ogół dość porównywalne — zarówno ze względu na obowiązujące normy zasadnicze, jak i ze względu na terminarz podatkowy. Porównywalność tę osłabiają m. in. uchwalone na sesji 1937/38 r. nowelizacje podatkowe. Jeśli chodzi o ważniejsze różnice — podkreślić należy reformę podatku specjalnego od wynagrodzeń z funduszy publicznych, znacznie redukującą wpływy z tego źródła, zniesienie daniny majątkowej oraz podatku majątkowego, zmiany w zakresie opłat stemplo wych (np. w zakresie opłat od przejścia własności nieruchomości), ustanie z początkiem 1938/39 roku ulg generalnych z 1935 r., przesunięcie wymiarów w podatku gruntowym w roku budż. 1937/38, zwykłą stawkę podatku obrotowego (przy zaliczaniu jednak opłat za świadectwa przemysłowe na poczet tego podatku), zniesienie podatku dochodowego od dywidend, rozszerzenie ulg inwestycyjnych itp. Z tymi zastrzeżeniami — stwierdzić można, że wpływy z danin i monopolów w okresie pierwszych 2 miesięcy bież. roku budżetowego były większe od wpływów w tymże okresie 1938/39 r. o ok. 3½%, od wpływów w analogicznym okresie 1937/38 r. o blisko 13%, a od wpływów w 2-miesięcznym okresie 1936/37 r. o przeszło 21%. W zakresie monopolów w 1938/39 r. wpłaty monopolów tytoniowego i spirytusowego były wyższe niż w latach poprzednich, solnego zaś, zapalczanego i loterii — wyższe w bież. roku niż w roku poprzednim, ale niższe niż w latach 1937/38 i 1936/37. W zakresie danin wszystkie dały w 1939/40 r. większy dochód niż w latach 1936/37 i 1937/38 — z wyjątkiem jedynie silnie ustawą zredukowanego specjalnego podatku od wynagrodzeń oraz — jeśli chodzi o porównanie z 1937/38 r. —

wpływów z cel, natomiast porównanie bież. roku budż. z bezpośrednio poprzedzającym wykazuje, że z danin większy wpływ w b. r. dały tylko podatki bezpośrednie. Licząc bez podatku specjalnego — wpływy z pozostałych danin były w 1939/40 r. (w okresie pierwszych 2 miesięcy) o 4½% większe niż w 1938/39 r., o przeszło 18% większe niż w 1937/38 r. i o blisko 29% większe niż w 1936/37 r. Szczególnie silnie zwiększyły w 1939/40 r. w stosunku do lat poprzednich wpływy z podatków bezpośrednich, a zwłaszcza — co zasługuje na szczególne podkreślenie — wpływy z podatku dochodowego i przemysłowego, które w okresie kwiecień — maj kolejnych lat budżetowych, od 1936/37 r. poczynając, wynosiły (w miln. zł): podatek dochodowy — 48·7, 56·9, 74·7, 84·2, podatek przemysłowy (obrotowy) — 26·0, 33·3, 37·7, 42·7.

PODATKI I OPŁATY

KALENDARZYK PODATKOWY NA LIPIEC 1939 R.—W lipcu płatne są następujące podatki:

do 5 lipca—podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawców energii w okresie 16÷30/VI 1939 r.; do 20 lipca—tenże podatek, pobrany w okresie 1÷15/VII 1939 r.;

do 7 lipca—podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbowców w czerwcu b. r.;

do 15 lipca—I rata zryczałtowanego podatku obrotowego za 1939 r. przez przedsiębiorstwa, zaliczone do ryczałtu;

do 25 lipca—zaliczka miesięczna na początek obrotowy za 1939 r. w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w czerwcu 1939 r.—przez wszystkich płatników, prowadzących prawidłowe księgi handlowe.

Ponadto płatne są w lipcu zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności w lipcu 1939 r.

PIENIĄDZ I KREDYT

LISTA NOWYCH AGENTÓW DEWIZOWYCH.—W dn. 22/VI 1939 r. Minister Skarbu ustalił następującą dalszą listę agentów dewizowych:

- 1) Bank Ludowy, Spółdz. z nieogr. odp. w Tarnowskich Górach,
- 2) Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nieogr. w Kościerzynie,
- 3) Bank Spółdzielczy, z ogr. odp. w Augustowie,
- 4) Bank Ludowy, Spółdz. z odp. ogr. w Nowej Wsi,
- 5) Kasa Stefczyka, Spółdz. z odp. nieogr. w Sejnach,
- 6) Kasa Spółdzielcza z odp. ogr. w Druskienikach,
- 7) Komunalna Kasa Oszczędności m. Warszawy w Warszawie,
- 8) Komunalna Kasa Oszczędności pow. rawskiego w Rawie Ruskiej,
- 9) Komunalna Kasa Oszczędności pow. nowotomyskiego w Nowym Tomysku,
- 10) Komunalna Kasa Oszczędności pow. sierpeckiego w Sierpcu,
- 11) Komunalna Kasa Oszczędności pow. gorlickiego w Gorlicach,
- 12) Komunalna Kasa Oszczędności pow. janowskiego w Janowie Lubelskim,
- 13) Komunalna Kasa Oszczędności pow. tarnogórskiego w Tarnowskich Górach.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 19 do 24 czerwca 1939 r.

Okres sprawozdawczy minął na rynku dewiz przy nastroju nieco mocniejszym; obroty wykazały tendencję lekko wyższą. Poza zwiększającymi o zł 0·00¼ na \$ 1 dolarami telegraficznymi i zniżkującymi o zł 0·00¼ na \$ 1 dolarami zwykłymi—pozostałe dewizy okres sprawozdawczy zamknęły następującymi zyskami (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki szwajcarskie 0·05, belgi 0·10, liry włoskie 0·01, floreny holenderskie 0·60, korony szwedzkie 0·05 oraz korony norweskie 0·10.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1			5·31¼
" " " telegr.	\$ 1	5·32	5·32¼	5·32¼
Funty szterlingi	£ 1	24·92	24·91	24·92
Franki francuskie	100 fr.	14·11	14·10	14·11
Franki szwajcarskie	100 fr.	120·05	119·95	120·05
Belgi	100 blg.	90·65	90·55	90·65

Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.			27·98
Floreny holenderskie	100 fl.	282·90	282·40	282·90
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	128·45	128·30	128·45
Korony duńskie	100 kor.	111·35	111·30	111·35
Korony norweskie	100 kor.	125·35	125·10	125·35

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych utrzymywała się w dalszym ciągu tendencja słaba. Obroty stosunkowo silnie spadły. W grupie pożyczek premiowych—sztuki I emisji oraz serie II emisji 3% Poż. Inwestycyjnej straciły po zł 1·00, serie I emisji teje pożyczki—zł 0·25, a 4% Poż. Dolarowa zwiększyła o zł 0·25. Wśród pozostałych pożyczek—kursy 4% Poż. Konsolidacyjnej i 4½% Poż. Wewnętrznej obniżyły o 0·50% nom., a kursy obu 5%-owych pożyczek konwersyjnych (zwykłej i kolejowej) nie wykazały zmian w notowaniach.

Rynek papierów lokacyjnych prywatnych wykazywał jakby lekką poprawę nastroju, natomiast obroty utrzymały się nadal w skromnych rozmiarach. Salda tygodniowe (w % -ach nominalu) przedstawiają się następująco: 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie—2·00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.—0·25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.—0·90, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.+0·50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1938 r.+0·25.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	76·00	75·00	75·00
" " serie	" " " "	79·00	78·75	79·00
II " sztuki	" " " "	77·00	76·00	76·50
" " serie	" " " "	81·00	79·75	81·00
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹⁾	39·75	40·25	40·00
w % % nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	61·50	61·00	61·00
		-60·63 ²⁾	-60·00 ³⁾	-60·00 ³⁾
		-60·63 ³⁾	-60·00 ³⁾	-60·00 ³⁾
4½% " Wewnętrzna	zł	60·50	60·00	60·00
5% " Konwersyjna	zł	65·00	65·00	65·00
		-62·00 ³⁾	-62·00 ³⁾	-62·00 ³⁾
		-60·00 ³⁾	-60·00 ³⁾	-60·00 ³⁾
5% " Konwers. Kol.	zł	61·00	61·00	61·00
		-59·00 ³⁾	-59·00 ³⁾	-59·00 ³⁾
Listy zastawne i obligacje banków				
5½% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " "	zł w zł. 1924	81·00	81·00	81·00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " "	zł w zł. 1924	81·00	81·00	81·00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " "	zł w zł. 1924	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " "	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
6% Obl. B. Gosp. Kraj.	zł	97·00	97·00	97·00
Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
5½% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego emisja BF ⁴⁾	£	81·50	81·00	81·00
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł	57·75	55·50	55·50
4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kred.	zł w zł.	51·50	51·50	51·50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	64·25	61·75	64·25
				-63·50
				-64·25
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	63·25	61·75	63·25
				-63·00

¹⁾ \$ 5 = zł 44·57.

²⁾ Dotyczy odcinków po 100.

³⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁴⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	58'50	56'50	58'50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1938 r.	zł	56'00	55'00	56'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł			55 00

Obligacje miast			
VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	70'00
VIII i IX 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	67'00
8%	Poż. Szkolna m. Warszawy z 1927 r.	zł w zł.	72'00

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

POŁOŻENIE GOSPODARKI FRANCUSKIEJ

Podczas gdy ostatnie miesiące ub. r. przyniosły zahamowanie ujemnych procesów w gospodarce francuskiej, to w pierwszych miesiącach b. r. dokonał się zasadniczy zwrot ku poprawie w kształtowaniu się położenia gospodarczego Francji. Poprawa wystąpiła we wszystkich dziedzinach życia finansowego i gospodarczego. Ten wielki sukces zawdzięcza Rząd P. Daladiera w pierwszym rzędzie umiejętnemu podejściu zarówno do zagadnień wewnętrzno-politycznych, jak i do problemów finansowych i gospodarczych. Podstawy odrodzenia gospodarki francuskiej szukać należy w pierwszym rzędzie w konsolidacji psychicznej społeczeństwa francuskiego, rozumiejącego konieczność solidarnego wysiłku narodowego w momencie zagrożenia od zewnątrz. Rząd P. Daladiera mógł dzięki temu nastawieniu społeczeństwa konsekwentnie realizować wytyczne 3-letniego planu odbudowy gospodarczo-finansowej, ustalonego w dn. 12/XI ub. r.

W dn. 17/V b. r. Minister Finansów P. Reynaud ogłosił sprawozdanie, zawierające bilans pierwszych 5 miesięcy realizacji planu. Według sprawozdania w pierwszej fazie realizacji dążono przede wszystkim do zmniejszenia obciążenia fiskalnego, uchylecia skrupowań gospodarki, wzmocnienia pieniądza oraz spowodowania ożywienia w obrotach gospodarczych. Równocześnie prowadzona była akcja w trzech dziedzinach, mianowicie w dziedzinie cen, pracy oraz kredytu. Zachowując nadzór nad kształtowaniem się cen detalicznych, Rząd umożliwił swobodniejsze kształtowanie się cen hurtowych produktów nieskartelizowanych. W dziedzinie pracy Rząd — potwierdzając istnienie zasady 40-godzinnego tygodnia pracy — przywrócił 6-dniowy tydzień pracy oraz umożliwił pracę w godzinach nadliczbowych. W dziedzinie finansowej, pragnąc spowodować repatriację wywiezionych niegdyś kapitałów oraz położyć kres wewnętrznej tezauryzacji, Rząd uznał za stosowne przystąpić do uzdrowienia gospodarki budżetowej. Zarządzono bardzo poważne oszczędności w zakresie wydatków budżetowych, sięgające 10 mild. fr., a równocześnie stworzono nowe źródła wpływów również w wysokości 10 mild. fr.

W wyniku powrotu zaufania do gospodarki finansowej Państwa oraz na skutek wydanych zarządzeń na rynku walutowym wystąpiła wyraźna poprawa. Zasób złota funduszu walutowego, wynoszący z końcem października ub. r. 54 776 kg wartości 2 067 miln. fr., osiągnął już w styczniu b. r. 376 480 kg wartości 14 321 miln. fr. Od tego czasu napływ złota z zagranicy trwa nieprzerwanie w dalszym ciągu. O poprawie sytuacji walutowej świadczy dalej ewolucja reportów terminowych oraz notowania walut obcych na giełdzie paryskiej. Reporty zredukowane zostały w chwili obecnej do nieznacznych liczb.

Sprawozdanie Rządu podkreśla w dalszym ciągu szereg dodatnich objawów na rynkach kredytowych, jak w szczególności wzrost wkładów w kasach oszczędności, repatriację kapitałów, detezauryzację wewnętrzną itp. Na skutek tego płynność na rynku poprawiła się, co umożliwiło Rządowi zrealizowanie obietnicy uniknięcia przez okres 6 miesięcy zaciągania na rynku wewnętrznym pożyczki długoterminowej. W okresie sprawozdawczym następowało również stałe i wydatne tanienie pieniądza. Poprawa kredytu Państwa nastąpiła zresztą równocześnie na rynkach zagranicznych, co umożliwiło pełne powodzenie 2 operacji konwersyjnych. Wreszcie, mimo poważnych przeszkód natury zewnętrznej papiery państwowe wykazały na gieł-

dach tendencję utrzymaną, a szereg papierów wartościowych — poważną zwyżkę. Wskaźnik kursów akcyjnych wzrósł od października ub. r. do marca b. r. o 11'22%, a wskaźnik kursów obligacji zwyżkował w tym samym czasie o 9'83%.

Sprawozdanie podaje również szereg danych, wskazujących na poprawę sytuacji ogólnogospodarczej. Podkreśla ono spadek bezrobocia, stabilizację cen oraz wzrost wytwórczości w szeregu dziedzin produkcyjnych. Ostatnia część sprawozdania poświęcona jest kształtowaniu się wpływów podatkowych, które w pierwszych 3 miesiącach b. r. wzrosły znacznie w stosunku do wpływów sprzed roku. Sprawozdanie stwierdza, że wywołane koniecznością przyciśnięcie śruby fiskalnej nie okazało się nieproduktywnym z punktu widzenia finansowego ani szkodliwym z punktu widzenia gospodarczego. Decydując się na podwyżkę podatków, Rząd równocześnie drogą specjalnych zarządzeń poparł wszelkie inwestycje oraz niektóre formy działalności gospodarczej, szczególnie potrzebnej w chwili obecnej.

Sprawozdanie w zakończeniu podkreśla, że pomyślne rezultaty gospodarcze, społeczne i polityczne osiągnięte zostały wbrew ujemnemu wpływowi czynników zewnętrznych. Minister Reynaud wyciąga więc z dotychczasowych doświadczeń wnioski, że droga, którą polityka gospodarcza i finansowa Francji kroczy od listopada ub. r., jest dobra i słuszna. Obecnie nie chodzi już tylko o powrót do dobrobytu i bogactw. Chodzi o umożliwienie Francji stawiania zwycięskiego oporu wszelkim pochodzącym z zewnątrz próbom gwałtu i hegemonii politycznej.

W ostatnich tygodniach w dziedzinie finansowej nastąpiła dalsza poprawa. Wkłady oszczędnościowe rosną i od początku b. r. do połowy czerwca nadwyżka wpłat nad wypłatami wynosiła w kasach oszczędności 851'7 miln. fr. Znamienny jest również sukces emitowanej w dn. 15/V b. r. 5%-owej pożyczki Skarbu francuskiego na cele obrony narodowej. Pierwsza transza pożyczki w wysokości 6 mild. fr. została pokryta w ciągu jednego dnia. W ostatecznym rezultacie pożyczka przyniosła 10'6 mild. fr., z czego 6 mild. gotówka, a 4'6 mild. fr. — w papierach państwowych określonego typu, którymi można było pożyczkę subskrybować. O płynności rynków i gotowości subskrypcji na cele państwowe świadczy również powodzenie, jakim cieszy się nowy typ 4%-owych 3-letnich bonów obrony narodowej, wypuszczony w początkach maja b. r.

Mimo wielkiej rozpiętości pomiędzy zwyczajnymi dochodami i wydatkami Skarbu francuskiego dług publiczny Francji wzrósł bardzo umiarkowanie. Podczas gdy dn. 1/I b. r. wynosił on 420'4 mild. fr., to w dn. 30/IV stanowił tylko 428'4 mild. fr.

Polityka gospodarcza Rządu francuskiego nie ogranicza się w obecnej sytuacji do wzmocnienia podstaw finansowo-walutowych oraz do poprawy warunków pracy gospodarczej. Rząd dąży bowiem także do wykorzystania poprawiającej się sytuacji gospodarczej dla przysposobienia kraju pod względem gospodarczym do wojny. Prace w tej dziedzinie zmierzają do stworzenia odpowiednich zapasów, przebudowy struktury wytwórczości francuskiej oraz rozwiązania szeregu zagadnień z dziedziny pracy i polityki handlowej. Na czoło wszystkich zagadnień wysuwa się sprawa mobilizacji przemysłu. Chodzi w pierwszym rzędzie o powiększenie potencjału wytwórczego przemysłu zbrojeniowego. Zależy on od szeregu czynników, jak czasu

pracy, tworzenia nowych ośrodków produkcji, ich dyslokacji w terenie itp. Przedłużenie czasu pracy do 60 godzin w przemyśle zbrojeniowym, unormowanie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, zaostrezenie dyscypliny pracowniczej zwiększyło tempo produkcji oraz wpłynęło na polepszenie jej opłacalności.

Schemat organizacyjny przemysłu, ułożony pod kątem widzenia obronności kraju, przewiduje podział na 3 grupy. Pierwsza obejmuje przemysł wojenny, który znajduje się pod bezpośrednią kontrolą i opieką Państwa, które w zamian za to czuwa nad zaopatrzeniem go w surowce i siły robocze. Druga grupa obejmuje przemysł, wytwarzający artykuły pierwszej potrzeby. Trzecia wreszcie — to te działy przemysłu, które w czasie wojny mogą ulec likwidacji czasowej, bez szkody dla obronności kraju. Doniosłe znaczenie dla przemysłu zbrojeniowego posiada przegrupowanie dotychczasowego rozmieszczenia ośrodków produkcji, zwłaszcza decentralizacja rejonu paryskiego. Wielkie koncerny przemysłowe, wykonujące zamówienia wojskowe, pobydowały w ostatnich miesiącach nowe budynki w okręgu bezpieczeństwa. Szybko postępuje również rozbudowa oraz mobilizacja francuskiego przemysłu lotniczego.

Wielką wagę przykładają ponadto Rząd francuski do zagadnienia produkcji surowców oraz do zwiększenia ich zapasów. Specjalna ustawa przewiduje na wypadek wojny scentralizowanie przywozu surowców na potrzeby poszczególnych branż przemysłowych w powołanych do tego organizacjach naczelnych. Tworzone są również zapasy takich artykułów żywnościowych, jak: zboże, mięso, cukier, konserwy jarzynowe itp. Duży wysiłek uczyniony został w dziedzinie zaopatrzenia w materiały pędne. Przemysł rafineryjny posiada zdolność produkcyjną 6 miln. t rocznie. Sieć zbiorników zapasowych posiada pojemność 5 miln. t. Flota francuskich tanków naftowych została powiększona i już z końcem ub. r. tonaż jej wynosił 500 tys. t. Przewadzone są również prace nad rozbudową przemysłu, wytwarzającego benzynę syntetyczną z węgla. W 1938 r. wyprodukowano 20 tys. t benzyny syntetycznej. W najbliższej przyszłości powstać mają 4 zakłady przemysłowe o łącznej zdolności produkcyjnej 230 tys. t syntetycznej benzyny lotniczej rocznie.

Rząd francuski poczynił również przygotowania — na wypadek wojny — do swego rodzaju mobilizacji pracy. Przedłużenie czasu pracy nie wystarczy, i stąd specjalna ustawa przewiduje w razie wojny obowiązkowe powołanie kobiet do służby pomocniczej w wojsku, względnie przy warsztatach, pracujących na potrzeby wojska. Podobnie obowiązek pracy został rozciągnięty na cudzoziemców, stale zamieszkujących we Francji. Ewentualną rezerwę w zakresie pracy stanowić mają pracownicy kolorowi.

Na uwagę zasługują również zmiany, jakie następują w kierunkach francuskiego handlu zagranicznego. Polityka handlowa Francji w ostatnich czasach dąży w pierwszym rzędzie do zacieśnienia stosunków handlowych z zagrożonymi przez ekspansję niemiecką krajami Europy Południowo-Wschodniej, nie przeciwdziałając jednocześnie rozluźnianiu się stosunków gospodarczych z Niemcami i Włochami. W I kwartale b. r. wywóz Francji wzrósł w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. o 27% do krajów wolnodewizowych, do Niemiec zaś, Włoch i Japonii spadł o 16%. Wywóz rud i złomu do Niemiec został całkowicie zatrzymany przez zakaz wywozu (uprzednio 500 tys. t średnio miesięcznie). Redukcja eksportu francuskiego do państw totalnych wynika w pierwszym rzędzie z zahamowania wywozu surowcowego. Ze względu na wzrastające równocześnie zainteresowanie przywozem surowców wysiłki francuskie idą — jak już wspomniano — w kierunku zacieśnienia stosunków z obfitującymi w niektóre surowce krajami Europy Południowo-Wschodniej, a także i z krajami kolonialnymi.

Rozwój wskaźników wytwórczości francuskiej ilustruje znaczną poprawę w przemyśle. Wytwórczość francuska do jesieni ub. r. stale spadała, a wskaźnik jej wynosił w październiku ub. r. zaledwie 81. Już w listopadzie wskaźnik ten podniósł się do 85, w grudniu osiągnął 86, w lutym b. r. — 90, w marcu — 92, i w kwietniu b. r. — 94. Wskaźnik wytwórczości jest więc wyższy o 15% niż w kwietniu ub. r. Ostatnio największy wzrost zanotowano w przemyśle budowlanym, chemicznym, metalurgicznym i metalowym. Mniej pomyśl-

ny jest rozwój przemysłów dóbr konsumcyjnych, jak np. przemysłu skórzanego, papierniczego, włókienniczego i samochodowego.

Z punktu widzenia obronności Francji na uwagę zasługuje wydatna poprawa w przemyśle metalurgicznym. W ub. r. przeciętna miesięczna produkcja surówki wynosiła zaledwie 433 tys. t (w 1937 r. — 689 tys. t), a stali — zaledwie 441 tys. t (w 1937 r. — 684 tys. t), w b. r. w maju produkcja surówki osiągnęła 681 tys. t, a stali — 706 tys. t. Produkcja stali w maju b. r. była o 40% wyższa aniżeli w maju ub. r. Poprawa sytuacji w przemyśle metalurgicznym spowodowana jest zwiększonym zapotrzebowaniem zarówno ze strony rynku wewnętrznego, jak i ze strony odbiorców zagranicznych — w związku z korzystnymi cenami wytworów francuskich.

Poprawa sytuacji wytwórczości przemysłowej odzwierciedliła się ponadto w stanie rynku pracy. Liczba bezrobotnych całkowitych obniżyła się znacznie, wynosząc w dn. 10/VI b. r. 365 350, czyli o przeszło 6 tys. osób mniej w stosunku do analogicznego tygodnia ub. r. Zmniejszyło się również poważnie bezrobocie częściowe. Wzrosła także liczba załadowanych wagonów, która w ciągu pierwszych 5 miesięcy b. r. wyniosła 7 007 160 — wobec 6 928 802 w analogicznym okresie ub. r. Zjawiskiem, wskazującym na stały wzrost potencjału gospodarczego Francji, jest również stały wzrost produkcji prądu elektrycznego, która w ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. wyniosła 5 389 miln. KWg — wobec 4 916·5 miln. KWg w analogicznym okresie ub. r. (wzrost o 9·61%).

W dużej mierze do poprawy położenia francuskiej wytwórczości w ogólności, a zwłaszcza do pomyślnego kształtowania się francuskiego wywozu, przyczynił się pomyślny rozwój na odcinku cen. Zarówno ceny hurtowe, jak i detaliczne wykazują tendencję ku stabilizacji na niskim — wobec deprecjacji franka — poziomie w stosunku do cen światowych. Ewolucję w dziedzinie cen hurtowych ilustruje następujące zestawienie (podstawa: 1914 r. = 100):

	Koniec stycznia 1938	Koniec grudnia, 1938	Koniec lutego, 1939	Koniec maja, 1939	10/VI 1939
Wskaźnik ogólny	612	666	677	695	686
Produkty krajowe	653	692	702	715	706
Produkty przywożone	537	620	633	659	651
Artykuły żywnościowe	620	648	657	647	632
„ przemysłowe	605	682	700	737	734

Pomyślnym zjawiskiem jest występujący od początku b. r. spadek cen detalicznych. Z końcem kwietnia b. r. wskaźnik ważony cen detalicznych wynosił tylko 734 — wobec 748 w styczniu b. r.

Pomyślny stosunek wewnętrznych cen francuskich do cen na rynkach światowych otworzył możliwości podjęcia ekspansji wywozowej. Kształtowanie się francuskiego handlu zagranicznego jest z miesiąca na miesiąc coraz pomyślniejsze, przy czym obroty ogólne pod względem wartości umiarkowanie wzrastają, a saldo ujemne bilansu handlowego zmniejsza się wskutek silniejszego wzrostu wywozu aniżeli przywozu. Następujące zestawienie przedstawia poprawę sytuacji w tej dziedzinie:

	S t y c z e Ń ÷ m a j			
	1939	1938	1939	1938
	tysiące ton		miliony fr	
Przywóz:				
Artykuły żywnościowe	2 547	2 447	5 692	5 083
Surowce	14 716	17 320	11 693	11 390
Wyroby gotowe	785	945	3 308	2 956
Ogółem:	18 048	20 712	20 693	19 439
Wywóz:				
Artykuły żywnościowe	655	376	2 107	1 589
Surowce	9 629	9 888	4 553	3 814
Wyroby gotowe	1 025	1 082	8 172	6 257
Ogółem:	11 309	11 346	14 832	11 660
Niedobór			5 861	7 779

Po stronie przywozu zwraca uwagę znaczny spadek wagi; jest on spowodowany przede wszystkim zmniejszeniem się przywozu węgla, m. in. dzięki temu, że kopalnie francuskie zwiększoną produkcją pokrywają w większym niż poprzednio stopniu zapotrzebowanie we-

wewnętrzne (przywóz węgla do Francji, który w ciągu pierwszych 5 miesięcy ub. r. wyniósł 9 887 tys. t, w analogicznym okresie b. r. stanowił tylko 7 668 tys. t); wywóz francuski natomiast pod względem wagi spadł tylko o 37 tys. t.

Wartość przywozu wzrosła niewiele, bo o 1 254 miln. fr., podczas gdy wywóz podniósł się w ciągu pierwszych 5 miesięcy b. r. w stosunku do analogicznego okresu ub. r. o 3 172 miln. fr. W rezultacie saldo ujemne bilansu handlowego spadło o 1 918 miln. fr. — z 7 779 miln. fr. do 5 861 miln. fr. Udział zagranicy w deficycie tym wynosił 4 320 miln. fr. wobec 5 972 miln. fr. w ub. r., a udział kolonij francuskich — 1 541 miln. fr. wobec 1 807 miln. fr. Trzeba pamiętać, że deficyt w handlu z koloniami nie powoduje uszczuplenia francuskich zasobów dewizowych.

Jak już wspomniano, francuska polityka handlowa wykazuje ostatnio znaczną aktywność, interesując się przy tym głównie krajami Europy Południowo-Wschodniej. Szereg zawartych w ostatnich miesiącach układów handlowych — z Bułgarią, Jugosławią, Rumunią — stworzył nowe możliwości rozwoju obrotów handlowych pomiędzy Francją i tymi krajami. Kraje te będą mogły zwiększyć wywóz na rynki francuskie, co pozwoli na zredukowanie, a może nawet zlikwidowanie ich ujemnych sald bilansowych wobec Francji, które uniemożliwiały im obsługę zobowiązań finansowych, zaciągniętych we Francji. Nowy układ kontyngentowy zapewnił Bułgarii możliwości wywozowe na sumę ok. 40 miln. fr. W stosunku do Rumunii Francja zobowiązała się odbierać znaczne ilości benzyny, oleju gazowego i olejów rafinowanych, a preferencyjne obniżki ceł umożliwić mają wywóz kukurydzy i drzewa rumuńskiego do Francji. Jugosławii przyznano prawo do 40%-owego salda dodatniego w obrotach handlowych z Francją, zwiększając równocześnie szereg kontyngentów wywozowych.

Rozwój sytuacji w ciągu ostatnich miesięcy — zarówno na płaszczyźnie finansowej, jak i gospodarczo-handlowej — spowodował dodatnią zmianę w kształtowaniu się francuskiego bilansu płatniczego. Systematyczny dopływ kapitałów francuskich, repatriowanych z zagranicy, przy równoczesnym poważnym wzroście wpływów z ruchu turystycznego i przy spadku ujemnego salda bilansu handlowego — spowodował przekształcenie ujemnego w ub. r. salda bilansu płatniczego na saldo dodatnie.

Analizując kształtowanie się sytuacji gospodarczej Francji w ostatnich miesiącach oraz obserwując zasadniczą zmianę na lepsze, dochodzi się do wniosku, że zmiana ta stała się możliwą dzięki równoczesnemu skoordynowanemu oddziaływaniu w dwóch płaszczyznach: psychicznej i materialnej. W dziedzinie materialnej akcja Rządu wychodziła z założenia nierozdzielności zagadnienia skarbowego i gospodarczego, w pierwszej jednak fazie działania taktyka Rządu polegała w pierwszym rzędzie na dążeniu do poprawy warunków produkcyjnych. Od listopada ub. r. akcja Rządu weszła w życie decyzje na tory zmniejszenia ogromnej rozpiętości pomiędzy malejącym dochodem społecznym Francji i wzrastającymi wydatkami publicznymi. Poprawa warunków kredytowych, ogólna poprawa nastrojów, korzystne warunki kalkulacyjne — dzięki zahamowaniu zwyczajki cen i przeprowadzonej poprzednio kilkakrotnie deprecjacji franka — w połączeniu z zarządzeniami, wydanymi w drodze dekretów — spowodowały wzrost produkcji i likwidację powyższej rozpiętości od strony dochodu społecznego. Równocześnie w drodze dwukrotnych w ostatnich miesiącach zarządzeń dekretowych Rząd osiągnął wiele w kierunku redukcji deficytu budżetowego, a w szczególności w kierunku zmniejszenia wydatków publicznych. W jesieni ub. r. dekrety fiskalne zmierzały do zmniejszenia wydatków państwowych o ok. 10 mld. fr. i zwiększenia wpływów o podobną sumę. Dekrety z dn. 21/IV b. r. wprowadziły specjalną opłatę od transakcji, która przyniesie ma 10 mld. fr. Ponadto postanowiono wprowadzenie oszczędności w kolejniactwie francuskim, oraz zapowiedziano likwidację Urzędu Zbożowego, co przyniesie ma redukcję wydatków o dalszych 5 mld. fr.

Niezależnie od podwyższenia stawek podatkowych i wprowadzania nowych podatków oraz akcji oszczędnościowej — Rząd zainicjował szereg posunięć organizacyjnych, posiadających pierwszorzędne znaczenie dla poprawy warunków produkcji francuskiej. Ulgi i ułatwienia kredytowe, liberalne traktowanie płatników podatkowych, rozwijających działalność inwestycyjną, popieranie przedsiębiorczości — w krótkim czasie przyniosły pozytywne rezultaty. Poprawa finansowa i gospodarcza poczyniła szybko tak znaczne postępy, że gospodarka francuska bez najmniejszych wstrząsów mogła znieść wzrastające obciążenie zbrojeniami.

Dr Roman Battaglia

KRONIKA ZAGRANICZNA

SZWAJCARIA

SYTUACJA GOSPODARCZA.—Sprawozdanie Banku Narodowego charakteryzuje w sposób następujący sytuację gospodarczą Szwajcarii w 1938 r.: sytuacja w świecie odbiła się ujemnie na stosunkach gospodarczych w Szwajcarii, która z powodu swej struktury związana jest ściśle z gospodarką światową.

Handel zagraniczny Szwajcarii skurczył się w 1938 r. o 170 miln. fr. szw. Eksport wzrósł nieco, natomiast import znacznie zmniejszył się. Ujemne saldo bilansu handlowego wyniosło 290 miln. fr. szw.—wobec 521 miln. fr. w roku poprzednim. Deprecjacja walut obcych zwiększyła trudności eksportowe w Szwajcarii i zdolność konkurencyjną towarów szwajcarskich na rynkach zagranicznych. Niepomyślny wpływ wywarło włączenie Austrii i Sudetów do Niemiec i rozciągnięcie na te obszary szwajcarsko-niemieckiej umowy clearingowej, gdyż spadek importu do Szwajcarii utrudnił wymianę handlową z krajami, z którymi tego rodzaju układy zostały zawarte. Na ogół, $\frac{1}{5}$ importu i $\frac{1}{10}$ eksportu Szwajcarii odbywa się w ramach układów clearingowych. Na mocy rozporządzenia z dn. 31/III 1938 r. kwota, przeznaczona przez Rząd Federalny na gwarancje eksportowe, podniesiona została z 30

miln. fr. szw. do 50 miln. fr. Gwarancje te pokrywają częściowo straty eksporterów, wynikające z deprecjacji obcych walut, ograniczenia transferu, moratoriów oraz niewypłacalności państw i innych instytucji publicznych, które zakupiły towary szwajcarskie, oraz zapewniają eksporterom dostateczne kapitały obrotowe.

Dla przemysłu szwajcarskiego ogromne znaczenie posiada turystyka. W 1938 r. ilość wjazdów obcych turystów zmniejszyła się o 10%, a ilość noclegów o 5%. Powodem tego było przede wszystkim napięcie polityczne w Europie oraz deprecjacja franka francuskiego i niepomyślna sytuacja gospodarcza za granicą. Szczególnie silnie zmniejszył się napływ turystów z Francji i Ameryki. W związku z tym dochody kolei górskich spadły o 10%.

Pod wpływem tych czynników sytuacja przemysłu szwajcarskiego nie była w 1938 r. pomyślna. Rozwinął się jedynie przemysł budowlany, którego aktywność wzrosła o 47% w porównaniu z rokiem poprzednim przekraczając poziom z 1929 r.

Rolnictwo szwajcarskie ucierpiało bardzo wskutek niżki cen produktów rolnych, których ogólny wskaźnik obniżył się do 119—wobec 125 w 1937 r., oraz rozszerzenia się epidemii pryszczycy. Zbiory były różne

w poszczególnych częściach kraju i znacznie niższe od przeciętnej ostatnich lat.

Wskaźnik cen hurtowych w Szwajcarii spadał do września 1938 r. Z końcem tego roku był on o 3% niższy w porównaniu z końcem 1937 r., lecz o 13,5% wyższy w porównaniu z poziomem przed dewaluacją. Koszty utrzymania nie uległy w ciągu roku zmianie i pozostały o 5,1% wyższe w porównaniu z wrześniem 1936 r.

Na rynku pracy przejawiała się pewna poprawa, o czym świadczy spadek liczby poszukujących pracy z 71 tys. w 1937 r. do 66 tys. w 1938 r. Wzrosło natomiast silnie bezrobocie częściowe, szczególnie w przemyśle zegarmistrzowskim.

Rada Federalna opracowała w czerwcu 1938 r. projekt powiększenia robót publicznych i prac, związanych z obroną narodową. Na razie otwarty został Rządowi w listopadzie 1938 r. dodatkowy kredyt na kwotę 70,3 miln. fr. szw. na te cele.

Referendum ludowe z dn. 27/XI ub. r. uchwaliło przejściową ustawę, dotyczącą finansów federalnych, która kodyfikuje szereg dekretów nadzwyczajnych, wydanych pod naciskiem konieczności. Wpływy skarbowe w 1938 r. były na ogół równe kwotom preliminowanym, wydatki natomiast wzrosły w związku z akcją obrony narodowej, za-

przestaniem obniżania płac oraz powiększeniu administracji wobec nowych zadań Rządu. Spadek dochodów kolei zastrzył dodatkowo sytuację Skarbu.

Czynniki, które decydowały o kształtowaniu się stosunków walutowych w świecie, wpłynęły także na rozwój sytuacji walutowej w Szwajcarii. W ciągu stycznia i lutego ub. r. znaczna ilość kapitałów napłynęła do Szwajcarii. Po zajęciu Austrii przez Niemcy kierunek ruchu kapitałów uległ zmianie, a znaczniejszy ich odpływ zaznaczył się w maju po dewaluacji franka francuskiego. Czynniki te oraz transfer za granicę pożyczek, zaciągniętych na rynku szwajcarskim, i sum z tytułu pożyczek zagranicznych—spowodowały zmniejszenie zapasu złota i dewiz Banku Narodowego.

Ponieważ spadek kursu funta i walut z nim związanych zagrażał eksportowi i turystyce, Rząd szwajcarski postanowił obniżyć wartość franka w ramach przepisów ustawy z dn. 27/IX 1936 r. Ustawa ta poleca Bankowi Narodowemu utrzymywanie wartości franka na poziomie ok. 30% dawnego paritetu, co odpowiada cenie 4 920,63 fr. za 1 kg czystego złota. W II półroczu 1938 r. cena ta podniesiona została do 4 973,15 fr., co stanowi deprecjację o 30,74% w stosunku do dawnego paritetu.

W 1938 r. władze kantonalne i samorządowe korzystały z kredytów w Banku Narodowym za pośrednictwem banków prywatnych. Kredyty te zużyte zostały na wielkie roboty publiczne, jak regulację rzek, budowę portów i dróg. Przy udzielaniu kredytów redyskontowych i pożyczek zastawowych dla kantonów i samorządów Bank Narodowy wymagał przedstawiania planu zamierzonych prac i projektu, dotyczącego spłaty zaciągniętego kredytu.

Obieg pieniężny był w 1938 r. na ogół wyższy niż w roku poprzednim. Silny wzrost obiegu banknotów zaznaczył się z końcem września pod wpływem wzrostu działalności kredytowej i wycofania wkładów z rachunków żywych i rachunków bieżących w Banku Narodowym—w związku z odpływem wkładów z banków i kas oszczędnościowych. Jeżeli porówna się procentowy wzrost obiegu banknotów w poszczególnych krajach w okresie napięcia politycznego we wrześniu można stwierdzić, że stosunkowo najwięcej podniósł się on właśnie w Szwajcarii.

Gentlemen's agreement, zawarty pomiędzy Bankiem Narodowym i innymi bankami w listopadzie 1937 r., mający na celu ograniczenie wkładów zagranicznych we frankach w bankach szwajcarskich oraz walkę z tezauryzacją, sprofilowany został do końca 1939 r. Niestety, nie dał on spodziewanych rezultatów i jak długo trwać będzie w Europie napięcie stosunków politycznych, tak długo Szwajcaria będzie narażona na silne ruchy „lotnych” kapitałów.

W połowie lutego natychmiast płatne zobowiązania Banku Narodowego, których stan ilustruje sytuację na rynku pieniężnym, przekroczyły 2 mld. fr. szw., a więc były 20-krotnie większe niż w 1930 r. Wskutek wycofania ich w marcu i wrześniu obniżyły się one do 1 663 mln. fr. szw. na koniec 1938 r. Oficjalna stopa dyskontowa, ustalona dn. 26/XI 1936 r. na 1½%, oraz stopa od pożyczek zastawowych, wynosząca 2½%—nie uległy zmianie w ciągu 1938 r. Oprocentowanie wkładów w bankach zostało obniżone.

Na rynku kapitałowym zaznaczył się znaczny popyt na papiery i wzrost kursów z początkiem roku. W marcu zwiększyła się natomiast podaż i wystąpił spadek kursów—pod wpływem sprzedaży papierów przez uchodźców z Austrii oraz wysunięcia projektu ustawy o dodatkowym

oprocentowaniu zysków z kapitałów, ułożonych w papierach wartościowych. Przejściowe polepszenie się sytuacji w polityce międzynarodowej spowodowało ponowną zmianę kursów, które miały na ogół tendencję mocną do września. W jesieni wypadki polityczne wywołały silną reakcję na rynku kapitałowym, powodując wzrost podaży przy równoczesnym braku nabywców. Rentowność pożyczek kolejowych, będących podstawą obliczeń wskaźnika, wzrosła z końcem września do 3,69%—wobec 2,86% z końcem lipca 1938 r. Po zawarciu układu w Monachium rentowność ta obniżyła się do 3,12%. Zaznaczyć należy, że sprzedaż papierów wartościowych nastąpiła przede wszystkim ze strony posiadaczy zagranicznych.

M.

TURCJA

SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSOWA W ROKU 1938.—Rok 1938 w życiu gospodarczym Turcji wykazał dalszy postęp we wszystkich dziedzinach—rolnictwie, przemyśle i handlu.

Rząd ankarski kontynuował swe wysiłki w kierunku mechanizacji rolnictwa, zaopatrując włościan w maszyny i narzędzia rolnicze na dogodnych warunkach finansowych. Jednocześnie postępowala rozbudowa sieci stacji doświadczalnych, które dostarczały rolnikom nasion wypróbowanych i odpowiadających wymaganiom różnych rejonów kraju, co miało na celu podniesienie wydajności. Pod tym względem 1938 rok okazał się istotnie pomyślniejszym—jeżeli chodzi o urodzaj zbóż (pszenicy, jęczmienia, żyta i owsa)—od 1937 r. Zbiory sułtanek wypadły również rekordowo, zbiory zaś fig oraz tytoniu utrzymały się na poziomie z 1937 r. Natomiast zmniejszyły się urodzaj orzechów i bawełny.

Rząd ankarski nosi się z zamiarem dalszego rozszerzenia pomocy Państwa dla rolnictwa, uprawa bowiem ziemi jest głównym źródłem zatrudnienia i dochodu narodowego. Obliczono, mianowicie, że w eksporcie tureckim produkty ziemi stanowią ok. 93÷96% całego wywozu, co jest zupełnie zrozumiałe, gdy się uwzględni, że ludność wiejska stanowi w Turcji aż 82%—wobec 80,9% w Bułgarii, która poza Turcją, uchodzi za najbardziej rolniczy kraj naszego kontynentu. Obliczono również, że 70% dochodu narodowego Turcji przypada na rolnictwo.

W dziedzinie przemysłu realizowano w 1938 r. w dalszym ciągu pierwszy plan pięcioletni. Prawie wszystkie części tego planu zostały zrealizowane już w ub. roku, pozostaje do ukończenia jedynie budowa wielkiego ośrodka metalurgicznego w miejscowości Karabük (pomiędzy Ankarą i zagłębieniem węglowym Zonguldak). Prace te, podjęte przy udziale kapitału i techników angielskich, będą kosztowały 45 mln. funtów tureckich. Otwarcie nowych zakładów w Karabük nastąpi jeszcze w ciągu bieżącego lata. Wykonanie zaś całego planu pięcioletniego wymagać będzie olbrzymich wydatków w sumie 117 mln. funtów. W ub. roku przystąpiono również do uzczywistnienia drugiego planu przemysłowego, który jednak został połączony w następstwie z trzecim planem. Od ubiegłego roku rząd ankarski poświęca dużo uwagi eksploatacji bogactw kopalnianych kraju. Zadanie to powierzono specjalnie w tym celu założonemu bankowi—„Eti Bank”.

W roku sprawozdawczym kontynuowana była z niesłabnącą energią budowa kolei, głównie we wschodniej Anatolii, mająca na celu połączenie Siwasu z Erzerumem. Linia ta została doprowadzona do Erzindżanu. W roku bieżącym prawdopodobnie cała linia

zostanie ukończona. W roku ubiegłym przystąpiono do budowy linii, prowadzących do granic Iranu i Iraku.

W 1938 r. Rząd turecki zamówił w stoczniach zagranicznych (niemieckich) 12 okrętów handlowych i pasażerskich o ogólnej wyporności 29 500 t; z tych okrętów—6 ukończono. Rząd ma zamiar zamówić dalsze jednostki, aby w kilku najbliższych latach doprowadzić ogólny tonaż do 450 tys. t.

Realizacja tak wielkich inwestycji stała się dla Turcji możliwa dzięki nie tylko pomyślnemu stanowi Skarbu Państwa, lecz również dzięki uzyskaniu przez Rząd ankarski w Londynie i Berlinie poważnych kredytów, przeważnie towarowych: w pierwszym wypadku w wysokości £ 16 mln. i w drugim w sumie RM 150 mln. Część tych kredytów ma być użyta na dobrojenie i na fortyfikację cieśnin, część zaś na rozbudowę przemysłu i na roboty publiczne—w pierwszym rzędzie na budowę kolei i portów.

Korzystanie z kredytów powyższych rozpoczęło się już w roku ubiegłym i trwać będzie nadal i w roku bieżącym.

Handel zagraniczny Turcji w okresie ostatnich 10 lat kształtował się następująco (w milionach funtów tureckich):

	Import	Eksport	Razem	Saldo
1929	256,3	155,2	411,5	— 101,1
1930	147,6	151,5	239,0	+ 3,9
1931	126,7	127,3	253,9	+ 0,6
1932	86,0	101,3	187,3	+ 15,3
1933	74,7	96,2	170,8	+ 21,5
1934	86,8	92,1	178,9	+ 5,3
1935	88,8	95,9	184,7	+ 7,1
1936	92,5	117,7	210,3	+ 25,2
1937	114,4	138,0	252,4	+ 23,6
1938	149,8	144,9	294,7	— 4,9

Z liczb powyższych wynika, że kryzys gospodarczy ujawnił się również w Turcji. Najniższy poziom obrotów tureckich przypada na lata 1932÷1935. Od 1936 r. zauważyć się daje postępującą poprawę. Zestawienie pozwala następnie wnioskować, że poczynając od 1930 r. aż do 1937 r. bilans handlu zagranicznego Turcji był stale aktywny. Dopiero rok ubiegły ujawnił saldo ujemne, co prawda na nieznaną sumę 4,9 mln. funtów tureckich. Natomiast import zwiększył się, w porównaniu z rokiem poprzednim, o 40%, eksport zaś—o ok. 7 mln. funtów. Gwałtowny wzrost przywozu tłumaczy się przede wszystkim dążeniem Turcji do wykorzystania udzielonych jej w 1938 r. przez Anglię i Niemcy kredytów towarowych, a to celem rozbudowy przemysłu, przyspieszenia robót publicznych i wzmocnienia obrony kraju. Z drugiej strony prawdopodobnie zwiększyła się w roku sprawozdawczym siła nabywczą ludności, uwarunkowana pomyślnym stanem całej gospodarki narodowej. Na to wskazuje między innymi i zwiększenie eksportu tureckiego.

Pierwsze miejsce w wymianie handlowej z Turcją przypadło w 1938 r.—podobnie, jak i w szeregu lat poprzednich—Niemcom, których udział w imporcie tureckim wyniósł 47% i w eksporcie 43% (liczby powyższe stosują się jedynie do „dawnej” Rzeczy; jeżeli zaś uwzględnić „Anschluss” Austrii i przyłączenie Sudetów i Czech, to w przyszłości, o ile nie zajdą jakiegoś radykalne przesunięcia w kierunkach handlu tureckiego, udział tzw. Wielkich Niemiec podniesie się przypuszczalnie aż do 55% lub nawet do 60%). Liczbowo udział poszczególnych państw w tureckim handlu z zagranicą w 1938 r. przedstawia się w sposób następujący (w tysiącach funtów tureckich):

	Import	Eksport	Saldo	
			1938	1937
Niemcy	70 411	62 210	- 8 201	+ 2 280
Stany Zjedn.	15 680	17 769	+ 2 080	+ 1 906
Włochy	7 120	14 503	+ 7 443	+ 1 181
Anglia	16 794	4 943	-11 851	+ 2 640
Francja	1 972	4 758	+ 2 786	+ 4 024
Z. S. R. R.	5 891	5 140	-751	- 584

Głównymi produktami wywozu z Turcji są: tytoń, orzechy, suszone owoce, bawełna, wełna i inne surowce rolnicze. Natomiast przywóz składa się przeważnie z wyrobów włókienniczych, maszyn, żelaza i stali i innych produktów gotowych.

Przechodząc do sytuacji finansowej Państwa tureckiego, należy z całą stanowczością twierdzić, że jest ona obecnie bardziej pomyślna, aniżeli kiedykolwiek. Równowaga bowiem budżetowa jest utrzymana bez przerwy od 1924 r., nadwyżki dochodów skarbowych są coraz większe z roku na rok, długi państwowe w spłacane, zwłaszcza w ostatnich latach, regularnie, waluta państwowa stabilizowana itd. W dodatku Państwo cieszy się zaufaniem zagranicy, czego dowodem jest między innymi fakt otrzymania w roku sprawozdawczym aż dwóch większych pożyczek w Anglii i w Niemczech.

Rozwój budżetu tureckiego w ostatnich 9 latach ilustruje zestawienie następujące (w milionach funtów tureckich):

	Dochody	Wydatki
1931/32	186	186
1932/33	180	180
1933/34	184	184
1934/35	196	184
1935/36	220	195
1936/37	212	212
1937/38	230	230
1938/39	250	250
1939/40	261	261

Na rok bieżący (1939/40) Wielkie Zgromadzenie Narodowe w Ankarze wyasygnowało, poza zwykłym budżetem, dodatkowy nadzwyczajny kredyt w sumie 58 miln. funtów, przeznaczony głównie na rozbudowę obrony Państwa, na roboty publiczne (budowa kolei) i na popieranie rozwoju rolnictwa. Rzecz naturalna, że w budżecie tureckim, tak samo, jak i w budżetach innych państw, czołowe miejsce zajmują wydatki na armię, marynarkę wojenną i lotnictwo.

Na rynku pieniężnym w Turcji panują stosunki zdrowe. Wkłady w bankach rosły z roku na rok. Obieg pieniężny zwiększył się w końcu 1938 r. z 176·7 miln. funtów do 194·0 miln. Stopa procentowa została, począwszy od 1 lipca ub. r., obniżona przez Bank Centralny z 5·5% do 4%.

Należy w końcu podnieść, że w ostatnich czasach Rząd ankarski poświęca dużo uwagi sprawom gospodarczym i finansowym, usiłując przy tym uzdrowić stosunki w tych dziedzinach. W związku z powyższym dążeniem można się spodziewać przede wszystkim pewnych zmian w polityce przemysłowej, która była nacechowana od 1934 r. daleko idącym etatyzmem.

W.-G. D.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 12 ÷ 24/VI 1939 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	12 ÷ 17/VI	19 ÷ 24/VI	Różnica %
Pszemica			
Berlin	—	—	—
Chicago	2·77	2·75	- 0·7
Buenos Aires	2·32	2·32	—
Liverpool	—	—	—
Hamburg	3·00½	2·90	- 3·4
Zyto			
Berlin	—	—	—
Chicago	2·02	1·84	- 8·9
Hamburg	2·07	2·20	+ 6·1
Owies			
Berlin	—	—	—
Chicago	2·50	2·39	- 4·4
Buenos Aires	1·42	1·46	+ 2·8
Liverpool	—	—	—
Hamburg	2·07	2·04	- 1·0
Jęczmień browarny			
Berlin	—	—	—
Chicago	2·45	2·45	—
Hamburg	—	—	—

METALE

ŻELAZO.—W I połowie czerwca na światowym rynku żelaza panował ruch dosyć ożywiony. Oprócz zamówień zbrojeniowych dużą rolę grają również zamówienia prywatne. Zjazd międzynarodowego kartelu eksportu stali (E. I. A.), odbyty w dn. 1/VI b. r. w Brukseli, zdecydował utrzymać obecne ceny bez zmiany. Na poszczególnych rynkach stosowane są jednak pewne odchylenia od obowiązujących cen; np. dla Szwecji cenę walcówki podwyższono z 155 do 160 kor. szw. za t, co dokładnie odpowiada podwyżce ceny tego artykułu na rynku krajowym. Z drugiej strony przynawane są rabaty specjalne dla Dalekiego Wschodu—wobec konkurencji amerykańskiej i australijskiej. Mocna tendencja na światowym rynku żelaza wyraża się w obniżeniu rabatów specjalnych na żelazo handlowe do sh zł. 2/t, a na profile—do sh zł. 3 ÷ 4/t. Na inne wyroby opusty specjalne w ogóle nie są udzielane i osiągnięte są z łatwością ceny urzędowe. Silnie wzrósł popyt na półwyroby dla Anglii, przy czym dodatkowe zamówienia na ten materiał osiągnął już 200 tys. t. Żelazo handlowe znajduje szczególnie duży zbył w Holandii, krajach skandynawskich, bałtyckich, dalej w Grecji, Egipcie, na Dalekim Wschodzie, w Argentynie i Brazylii. Wszystkie gatunki blachy są sprzedawane bez żadnych opustów. Kartel walcówek ma być przedłużony do 1940 r.

Stan rynku żelaznego w poszczególnych krajach przedstawiał się następująco:

W Stanach Zjedn. nastąpiło na rynku żelaznym pewne polepszenie. W ostatnim tygodniu sprawozdawczym stan zatrudnienia hut żelaznych osiągnął 53% zdolności wytwórczej, podczas gdy w tygodniach poprzednich wynosił 52, 48 i 45½%. Poprawa sytuacji wyraziła się również w podwyższeniu cen złomu żelaznego w Pittsburgu o 25 cts. — do poziomu \$ 15 ÷ 15·50 za t. Produkcja surówki wyniosła w maju b. r. 1 718 tys. t — wobec 1 255 tys. t w maju ub. r., wzrosła więc o 37%. Ilość wielkich pieców w ruchu wzrosła w tym okresie z 72 do 107, a przeciętna produkcja surówki na dobę z 40 tys. t. do 55 tys. t. W związku z poprawą koniun-

ktury w hutnictwie amerykańskim zużycie złomu wzrosło w okresie styczeń ÷ kwiecień b. r. do 9 474 tys. t — wobec 5 538 tys. t w analogicznym okresie ub. r., a jednocześnie wywóz tego materiału spadł z 1 262 tys. t do 1 005 tys. t.

W Niemczech na rynku żelaza większe zmiany nie zaszły. Wyprodukowano surówki w maju b. r. 1 677 tys. t — wobec 1 608 tys. t w kwietniu b. r., wzrost wynosi więc 4·2%. W okresie styczeń ÷ maj b. r. produkcja surówki wyniosła 8 176 tys. t — wobec 7 401 tys. t w analogicznym okresie ub. r., czyli o 11% więcej. Wytwórczość walcownicą wyniosła w kwietniu b. r. 1 327 tys. t — wobec 1 567 tys. t w marcu b. r., czyli zmniejszyła się o 15%; na dobę produkcja spadła o 5·5%. W okresie styczeń ÷ kwiecień b. r. wytwórczość wyrobów walcowanych wyniosła 5 730 tys. t — wobec 5 138 tys. t w ub. r., wzrost więc stanowi 13%.

We Francji na rynku żelaza trwa w dalszym ciągu poprawa. Wytwórczość surówki wyniosła w maju b. r. 681 tys. t — wobec 603 tys. t w kwietniu b. r. i 483 tys. t w maju ub. r. (13·5%, wzgl. 42%), a produkcja stali—706 tys. t — wobec 625 tys. t i 501 tys. t (13%, wzgl. 41·5%). Tak wydatna poprawa wytwórczości została spowodowana przede wszystkim uchyleniem wprowadzonego przez poprzedni Rząd Bluma 40-godzinowego tygodnia pracy. Od dn. 15/VI b. r. została zatwierdzona przez Biuro Kontroli Cen następująca podwyżka wewnętrznych cen wytworów hutniczych (we fr. na t): wlewki—59·50, wlewki płaskie—61·50, kęsy—66, platyny—68·50, dźwigary—74, żelazo prętowe—80, bednarka—80·50, blacha gruba i średnia—108, blacha cienka—120, walcówka—80·50. W stosunku do cen dotychczasowych podwyżka ta wynosi ok. 7%. Wzrost produkcji, łącznie z ostatnio wprowadzoną podwyżką cen, polepszyły znacznie sytuację hutnictwa francuskiego, która była w ostatnich czasach bardzo ciężka.

Na belgijskim rynku żelaza panował nastrój spokojny. Do dn. 13/VI b. r. Cosibel zakسیgował 73·5 tys. t zamówień na wyroby hutnicze, z czego 75% przypada na eksport, a 25% — na rynek wewnętrzny. W maju b. r. napyłw zamówień osiągnął rekordową wysokość 217 tys. t, z czego na eksport przypada 72%, a na zbył krajowy—28%. W ten sposób ilość zamówień zmniejszyła się wprawdzie w okresie sprawozdawczym w stosunku do maja mn. w. o 20%, lecz należy ją uważać za zupełnie zadowalającą. O ile eksport wszelkich wytworów hutniczych rozwija się pomyślnie, o tyle rynek krajowy nie wykazuje większego ożywienia. Ceny eksportowe nie uległy żadnej zmianie.

Na angielskim rynku żelaza panowało w okresie sprawozdawczym duże ożywienie. Wytwórczość stali osiągnęła w maju b. r. 1 218 tys. t — wobec 1 058 tys. t w kwietniu b. r. i 957 tys. t w maju ub. r. Produkcja surówki wykazała w maju b. r. 692 tys. t — wobec 609 tys. t w kwietniu b. r. i 634 tys. t w maju ub. r. Uruchomiono w maju 13 nowych wielkich pieców, wobec czego pracowało ich w końcu maja 113. Biorąc za podstawę majową wytwórczość stali, dałoby to w stosunku rocznym 13·5 miln. t, podczas gdy najwyższa roczna zdolność wytwórcza hut angielskich jest oceniana na 14·7 tys. t. Może być ona jeszcze zwiększona po uruchomieniu kilku hut, będących obecnie w budowie.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji w £ zł. fob port — notowane były w dn. 10/VI 1939 r., jak następująco:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1 016 kg	za 1 000 kg	
Surówka:			
odlewnicza Nr III (2,5-3,0% Si)	—	—	—
tomasowska	—	—	—
hematytowa	—	—	—
ferrum mangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	—	—
platyny	—	—	—
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	5. 5.0	5. 5.0
belki	—	4.17.6	4.17.6
kątownicy	—	5. 0.0	5. 0.0
blacha okrętowa, rezerwuarowa itp.	—	—	—
szyny stalowe	—	—	—
bednarka	—	6. 0.0	6. 0.0
drut-walcówka	—	—	—
blacha tomasowska	—	5.17.0	5.17.0
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynkowany	—	—	—
gwoździe druciane	—	—	—

METALE NIEŻELAZNE.—W I połowie czerwca nastąpiło lekkie osłabienie nastroju na światowym rynku metali nieżelaznych. Wszystkie metale nieco zniżkowały, przy czym najsilniej obniżył się kurs miedzi, a najsłabiej cyny. Popyt na metale, pomijając cele zbrojeniowe, pozostawia dużo do życzenia—zarówno w Anglii, jak na kontynencie Europy i w Stanach Zjedn. Brak również widoków na większe ożywienie obrotów w najbliższej przyszłości, ze względu na sezonowy zastój letni.

Położenie na rynkach poszczególnych metali przedstawiało się następująco:

Na rynku miedzi zaznaczyła się pewna zniżka. Decydującą rolę gra tutaj rynek Stanów Zjedn., gdzie utrzymuje się w dalszym ciągu pewna nadprodukcja miedzi, co wywołuje wzrost zapasów, zwłaszcza miedzi rafinowanej, a także silny nacisk eksportowy na Europę, powodujący zniżkę kursu na giełdzie londyńskiej. Wskutek tego kurs

londyński nie może się wznieść ponad parytet amerykański, który wynosi obecnie 10 cts. za lb zarówno w kraju, jak i w Europie.

Na rynku cyny notowania utrzymały się prawie bez zmiany. Kartel cynowy postanowił zwiększyć kwotę eksportową na III kwartał z 40% do 45%. Tak nieznaczna zwyżka nie wpłynęła na sytuację rynkową, gdyż, prawdopodobnie, nie pokryje nawet dotychczasowych nadwyżek eksportu ponad ustaloną kwotę. Dzięki 5%-owej podwyżce nowa kwota eksportowa wyniesie na III kwart. 24,1 tys. t—wobec 21,8 tys t w II kwart. Stanowi to podwyżkę 2,3 tys., podczas gdy przekroczenia normy eksportowej wynoszą 4÷5 tys. t. Nawet tak nieznaczna podwyżka kwoty eksportowej została przeprowadzona wbrew opozycji wytwórców holenderskich i boliwijskich, dzięki usilnym naleganiom producentów malajskich, mających zbyt szczerłą kwotę udziałową. W każdym razie można się spodziewać, że w razie silniejszego wzrostu popytu na cynę, cena jej może przekroczyć poziom £ 230, wyznaczony przez kartel. Wówczas przewiduje się interwencję poolu wyrównawczego.

Rynek ołowiu wykazywał tendencję zleżka niżkową. Przyczyniło się do tego niedostateczne zapotrzebowanie na ten metal, chociaż stosunek produkcji do zbytu utrzymuje się na względnie korzystnym poziomie. Krajowa cena ołowiu w Stanach Zjedn. została w okresie sprawozdawczym obniżona z 4,75 cts. do 4,70 cts. za lb, lecz następnie znów podwyższona do 4,80 cts.

Rynek cynku znajdował się pod wpływem ogólnej tendencji zniżkowej i notowania cokolwiek spadły, chociaż w mniejszym stopniu niż ołowiu. Wskutek tego rozpiętość między ceną cynku i ołowiu zmniejszyła się do £ 1/2 za t na niekorzyść cynku, podczas gdy poprzednio przez dłuższy czas wynosiła ok. £ 1. Krajowa cena w Stanach Zjedn. utrzymała się na dotychczasowym poziomie 4,50 cts. za lb.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga — terminowe): miedź standard niżkowała w obu wypadkach o £ 15/16, miedź elektrolityczna i rafinowana straciła na kursie po £ 1, cyna zniżkowała o £ 1/4 wzgl. 1/2, ołów potaniał o £ 7/16 wzgl. 8/16, a cynk—o £ 1/4 wzgl. 3/16.

srebro pozostało bez zmiany wzgl. zniżkowało o d 1/8 na uncji, cena innych metali nie uległa zmianie.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali—w £ za 1 016 kg, z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. 20" × 14" × 0,24 mm, platyny—w £ za uncję, złota—w sh za uncję i srebra—w d za uncję.

Metal	Poprzedni okres		Okres sprawozdawczy	
	okres ultimo	maksimum	minimum	ultimo
Miedź				
standard:				
kasa . 42 ³ / ₄ -13 ¹ / ₁₆	42 ¹ / ₂	41 ⁵ / ₈	41 ⁷ / ₁₆ -1 ¹ / ₂	
term. 43 ¹ / ₈ -3 ¹ / ₁₆	42 ¹³ / ₁₆	41 ³ / ₄	41 ³ / ₄ -7 ¹ / ₈	
elektrol. 48 ¹ / ₂ -49	49	46 ³ / ₄	47-48	
rafinow. 47 ³ / ₄ -49	49	46 ¹ / ₂	46 ³ / ₄ -18	
Cyna:				
kasa . 227 ¹ / ₄ -1/2	227 ³ / ₄	224 ¹ / ₄	227-1/4	
term. . 225-1/4	224 ³ / ₄	222	224 ¹ / ₄ -3/4	

Ołów:				
kasa . 14 ¹¹ / ₁₆ -13 ¹ / ₁₆	14 ¹¹ / ₁₆	14 ¹ / ₂	14 ⁷ / ₁₆ -1 ¹ / ₂	
term. . 14 ¹¹ / ₁₆ -7/8	14 ¹⁵ / ₁₆	14 ¹ / ₂	14 ¹ / ₂ -9/16	

Cynk:				
kasa . 14 ³ / ₁₆ -5/16	14 ³ / ₁₆	13 ³ / ₄	13 ³ / ₄ -14 ¹ / ₁₆	
term. . 14 ³ / ₁₆ -1/4	14 ⁷ / ₁₆	14	14 ¹ / ₁₆	

Glin:				
dla kraju	94	94	94	94
„ zagr.	95	95	95	95

Nikiel:				
dla kraju	180-185	185	180	180-185
„ zagr.	180-185	185	180	180-185

Blacha:				
biała . .	20 ¹ / ₄	20 ¹ / ₄	20 ¹ / ₄	20 ¹ / ₄

Platyna:				
„spong” .	7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₂

Srebro:				
kasa . .	21 ¹ / ₂	21 ³ / ₁₆	21 ¹ / ₂	21 ¹ / ₂
term. . .	21 ³ / ₁₆	21 ³ / ₁₆	21 ¹ / ₄	21 ¹ / ₁₆

Złoto .	148.5 ¹ / ₂	148.5 ¹ / ₂	148.4	148.5 ¹ / ₂
----------------	-----------------------------------	-----------------------------------	-------	-----------------------------------

—Ceny starych metali wykazywały jedynie nieznaczne wahania. Ceny hurtowe loco raryz w dn. 12/VI 1939 r. były następujące (we fr. za 100 kg; w nawiasach—ceny z dn. 29/V 1939 r.): miedź 520 (520), brąz 495 (490), mosiądz 270 (270), ołów 215 (215), cynk 165 (160).

BIBLIOGRAFIA

SPROSTOWANIE.—W recenzji o książce Prof. Rybarskiego w zes. 25, na str. 976,

szpalta 3 wiersz 11 u dołu zamiast „etatyzacja” powinno być „statyzacja” (w sensie

wzmocnienia elementów statycznych w gospodarstwie kosztem dynamicznych).

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZA GRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor: **EDMUND CZAPLICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Przemysłu Metalowego K. Rudzki i S-ka, Spółka Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 lipca 1939 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ulicy Wiejskiej Nr 3

63 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1938 oraz powzięcie uchwały o rozdziale zysków, względnie pokryciu strat; 3) Obniżenie kapitału zakładowego o złotych 3 240 000 w drodze obniżenia wartości i wymiany akcji; 4) Podwyższenie kapitału zakładowego o złotych 170 000 w drodze emisji akcji uprzywilejowanych co do głosu; 5) Wyłączenie dotychczasowych akcjonariuszów od poboru akcji nowej emisji; 6) Zmiana § 5 statutu Spółki przez nadanie mu następującego brzmienia: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi złotych 1 250 000 i podzielony jest na 12 500 akcji po złotych 100 wartości nominalnej każda, przy czym z tej liczby 1 700 akcji jest uprzywilejowanych co do głosu. Akcja uprzywilejowana daje na walnym zgromadzeniu prawo do pięciu głosów, inne zaś akcje do jednego głosu” oraz zmiana § 6 statutu przez nadanie mu następującego brzmienia: „Akcje uprzywilejowane są imienne, pozostałe akcje Spółki są na okaziciela. Akcjonariusz nie ma prawa żądać zamiany akcji na okaziciela na akcję imienną. Akcje wycina się z księgi, w której pozostają odcińki i oznacza się je liczbami porządkowymi. Przeniesienie akcji imiennej wymaga zezwolenia Spółki”; 7) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1939 r.; 8) Potwierdzenie upoważnienia Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach finansowych i u osób prywatnych, zaciągania wszelkiego rodzaju pożyczek krajowych i zagranicznych, tudzież do hipotecznego ich zabezpieczenia; 9) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących; 10) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do art. 399 Kodeksu Handlowego — złożyć w siedzibie Zarządu Spółki (Wiejska 3) w godzinach biurowych (między 10 i 3 po poł.) najpóźniej na tydzień przed terminem zgromadzenia akcje lub świadectwa depozytowe.

1527

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Lesienicka Fabryka Drożdży Prasowanych i Spirytusu SPÓŁKA AKCYJNA

ogłasza, iż Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółników, odbyte w Warszawie w dn. 24 kwietnia 1939 r. uchwaliło

obniżenie kapitału akcyjnego Spółki

o zł 250 000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy), czyli do wysokości zł 750 000 (siedemset pięćdziesiąt tysięcy), drogą umorzenia 2 500 (dwóch tysięcy pięciuset) sztuk akcji po zł 100 (sto) nominalnej wartości każda w ten sposób, że na każde cztery akcje zostanie umorzona jedna akcja, i wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie kapitału akcyjnego, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od ostatniego, tj. trzeciego, ogłoszenia. 1416-23-26-29

II OGŁOSZENIE

Likwidator Spółki Akcyjnej Przemysłu Włókienniczego Weiss i Poznański w Łodzi

Jakub Minc, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 175 zamieszkały, zawiadamia, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 28/IV 1939 r. uchwaliło

otworzyć likwidację Spółki

i wzywa wierzycieli firmy — zgodnie z art. 449 K. H. — do zgłoszenia swych pretensyj w ciągu 6 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia. 1458-24-26-28

„Borysław” Spółka Akcyjna dla Przemysłu Wosku Ziemnego i Oleju Skalnego w Boryslawiu

Rachunek bilansu na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA.—Nieruchomości: Grunty kopalniane zł 932 813'31; Budynki kopalniane zł 368 425'82; Urządzenia kopalniane zł 950 319'18; Budynki Popiele zł 96 732'80; Majątek ziemski Popiele zł 1 811 738'62; Razem zł 4 160 029'73; Domy mieszkalne zł 174 777'00; Efekty i udziały zł 12 244'04; Kasa: Borysław zł 35'64, Popiele zł 311'22, razem zł 346'86; Zapasy: Materiały zł 10 213'04; Żywy inwentarz i zapasy Popiele zł 34 123'62; Towary (wosk) zł 12 177'80; Razem zł 56 514'46; Dłużnicy: Ozokeryt konto septo zł 382 983'97, Escomptobank konto specjalne zł 352 919'44, razem zł 735 903'41; Rachunek zysków i strat zł 3 243 872'45; **Ogółem zł 8 383 687'95.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 4 000 000'00; Fundusz amortyzacyjny zł 1 286 037'61; Wierzyciele: Rezerwa wątpliwych zł 567'00; Interesenci zł 322 143'92; Listy płatnicze zł 164 636'98; Powszechny Bank Związkowy zł 4 070'00; N. V. Escompto-en Handelsbank, Amsterdam, \$ 422 178'43 a zł 5'285= zł 2 231 213'00; Bank Dyskontowy Warszawski zł 22 100'00; Razem zł 2 744 730'90; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 352 919'44; **Ogółem zł 8 383 687'95.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Przeniesienie strat z roku 1937 zł 2 799 721'97; Dobro Popiele zł 13 884'27; Płace robotników zł 467 514'34; Płace urzędników zł 65 681'99; Koszty ruchu zł 165 245'59; Podatki zł 26 711'65; Ubezpieczenia społeczne zł 76 982'54; Asekuracja zł 4 595'00; Opał gazowy zł 134 826'40; Różne wydatki zł 38 008'52; Odsetki zł 140 630'38; Różnice kursowe zł 10 799'92; Odpisy zł 78 591'06; **Ogółem zł 4 023 193'63.**

ZYSKI. — Towary: utarg zł 819 653'26, mniej zapas początkowy zł 129 230'00, czyni zł 690 423'26, plus zapas końcowy zł 12 177'80 czyni zł 702 601'06; Czysze dierzawne zł 10 744'33; Różne wpływy zł 61 285'46; Ropa zł 4 690'33; R-k bilansu: przeniesienie strat z 1937 r. zł 2 799 721'97, plus strata w roku 1938 zł 444 150'48, czyni zł 3 243 872'45; **Ogółem zł 4 023 193'63.**

1564

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Cementowego „Wiek” w O g r o d z i e Ń c u

zawiadamia, że w dn. 11 lipca 1939 r. o godz. 19 odbędzie się w Warszawie przy ul. Wareckiej 11 m. 17

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu zamknięcia, rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz powzięcie uchwały co do wyniku bilansowego; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu działalności na 1939 r.; 5) Wybór członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Zatwierdzenie kupna działek gruntu; 8) Wolne wnioski.

Stosownie do postanowień § 7 statutu Spółki PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Wareckiej 11 m. 17 swe akcje lub świadectwa depozytowe instytucyj kredytowych na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1506-24-26

II OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Domu Handlowego Daniel Kraushar, Spółka Akc. w l i k w i d a c j i

zawiadamiają powtórnie

o postawieniu Spółki w stan likwidacji

z dn. 1 stycznia 1939 r. i wzywają zainteresowanych do zgłoszenia wierzycielności w ciągu sześciu miesięcy od trzeciego ogłoszenia w siedzibie Warszawa, Żórawia 22. 1561

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń Vita-Kotwica, Spółka Akc.

podaje do wiadomości, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 22 lipca 1939 r. o godz. 11 rano w lokalu Towarzystwa przy ul. Jasnej 6, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Podział zysków lub pokrycie strat za 1938 r.; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r. oraz określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na tenże rok; 6) Wybór ustępujących członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki; 7) Wolne wnioski.

Stosownie do art. 394 Kodeksu Handlowego, akcjonariusze reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądanie takie należy zawczasu pisemnie złożyć na ręce Zarządu.

Właściciele akcji, chcący korzystać z prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć je w Towarzystwie i nie odbierać przed zakończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 1602

Kolej Lokalna Tarnów-Szczucin, Spółka Akcyjna

Bilans majątku z dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Wartość kolei zł 4 550 231'35; Kasa i banki zł 15 553'67; Papiery procentowe zł 7 856'50; Dłużnicy zł 854'01; Rachunek gwarancyj; a) stan z dn. 31 XII 1937 r. zł 2 050 743'40, b) strata za rok 1938 zł 226 202'11 = zł 2 276 945'51; **Razem zł 6 851 441'04.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 2 520 000'00; Zakładowy kapitał rezerwowy zł 7 195'82; Eksploatacyjny kapitał rezerwowy zł 21 102'52; Kapitał amortyzacyjny: a) stan z dn. 31 XII 1937 r. zł 1 370 880'54, b) dopisano w roku 1938 zł 9 098'46 = zł 1 379 979'00; Zobowiązania zł 709 723'91; Fundusze specjalne zł 105 636'39; Ministerstwo Komunikacji — zaliczki gwarancyjne zł 1 941 193'92; Krajowy Fundusz Kolejowy — zaliczki gwarancyjne zł 166 609'48; **Razem zł 6 851 441'04.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Wydatki eksploatacyjne zł 608 958'89; Koszty rewizji rachunków eksploatacyjnych zł 3 339'34; Koszty administracji ogólnej zł 22 811'54; Oprocentowanie pożyczki pierwszeństwa zł 23 616'20; Amortyzacja wartości kolei zł 9 098'46; **Razem zł 667 824'43.**

MA. — Dochody eksploatacyjne zł 441 393'63; Procenty z lokacji zł 228'69; Strata za rok 1938 zł 226 202'11; **Razem zł 667 824'43.** 1587

Sąd Okręgowy w Cieszynie

Do rejestru handlowego dział B/II-1, przy firmie

Walcownie Metali, Spółka Akcyjna w Dziedzicach

w dn. 20 maja 1939 r. wpisano:

Siedzibę Spółki przeniesiono do Krakowa.

Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 27 kwietnia 1939 r. Nr rep. 492/1939 zmieniono paragrafy 1, 9, 32 i 33 statutu Spółki. 1600

Zarząd Elektrowni Okręgu Warszawskiego, Spółki Akcyjnej

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że — stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia w dn. 26 maja 1939 r. rozpoczynają z dniem 1 lipca 1939 r.

wypłacanie dywidendy za 1938 r.

w wysokości 6%, a więc zł 6 od każdej akcji 100-złotowej.

Dywidendę wypłaca Bank Handlowy w Warszawie, ul. Traugutta Nr 7. 1591

Kolej Lokalna Piła-Jaworzno, Spółka Akcyjna

Bilans majątku z dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Wartość kolei Piła — Jaworzno zł 3 263 282'00; Wartość odcinka Jaworzno — Szczakowa zł 750 240'00; Inwestycje zł 760 334'40; Kasa i banki zł 312 926'21; Papiery procentowe zł 48 700'00; Dłużnicy zł 240 278'15; Rachunek przechodni zł 27 044'18; **Razem zł 5 402 804'94.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 252 800'00; Eksploatacyjny kapitał rezerwowy zł 138 273'36; Rachunek nowej emisji akcji zł 1 679 040'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z dn. 31 XII 1937 r. zł 1 664 224'67, dopisano w 1938 r. zł 13 707'97 = zł 1 677 932'64; Zobowiązania zł 369 350'80; Fundusze specjalne zł 19 695'38; Zysk zł 265 712'76; **Razem zł 5 402 804'94.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Wydatki eksploatacyjne zł 753 380'22; Koszty badania rachunków eksploatacyjnych zł 4 162'95; Koszty administracji ogólnej zł 28 365'95; Raty oprocentowania pożyczki pierwszeństwa zł 10 755'72; Raty oprocentowania pożyczki dodatkowej zł 3 857'21; Podatek dochodowy zł 23 916'84; Amortyzacja wartości kolei zł 5 787'97; Zysk zł 265 712'76; **Razem zł 1 095 939'62.**

MA. — Dochody eksploatacyjne zł 1 074 241'30; Przeniesienie zysku z roku 1937 zł 18 215'19; Procenty z lokacji zł 3 483'13; **Razem zł 1 095 939'62.** 1588

Sąd Okręgowy w Cieszynie

Do rejestru handlowego dział B/II-1 firmy

Walcownie Metali, Spółka Akcyjna w Dziedzicach

dopisano:

Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 20/IX 1938 r. podwyższono kapitał akcyjny o zł 375 000 przez emisję 2 500 sztuk akcji na okaziciela nominalnej wartości po zł 150 w całości wpłaconych przed zarejestrowaniem i obecnie wynosi zł 1 875 000 i jest podzielony na 12 500 sztuk akcji, opiewających na okaziciela.

Zmiany statutu: Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 20/IX 1938 r. zmieniono paragraf piąty statutu Spółki. 1599

Kolej Lokalna Twarda Góra-Nowe, Spółka Akcyjna

w likwidacji w Nowem

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały zł 161 552'13; II. Majątek płynny zł 7 955'22; III. Strata zł 65 547'92; **Razem zł 235 055'27.**

STAN BIERNY. — I. Kapitał akcyjny zł 129 000'00; II. Zobowiązania zł 106 055'27; **Razem zł 235 055'27.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — I. Koszty utrzymania kolei zł 15 677'40; II. Koszty administracji ogólnej zł 15 996'86; **Razem zł 31 674'26.**

ZYSKI. — I. Odsetki z lokacji zł 180'40; II. Strata zł 31 493'86; **Razem zł 31 674'26.** 1597

I OGŁOSZENIE

K. Seipelt i S-ka Sprzedaż Hurtowa, Spółka Akcyjna

w Pabianicach, Traugutta 4, w likwidacji

donosi w myśl art. 449 K. H.

o otwarciu likwidacji

a zarazem wzywa wierzycieli do zgłoszenia ich wierzytelności w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia.

Likwidatorzy:

(—) S. Kostowski
Łódź, Wigury 6

(—) S. Dworman
Łódź, Piotrkowska 222
1577-26-28-30

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 66 569'50; Budynki (fabr. zł 223 719'00, gospod. zł 10 571'41, mieszk. zł 50 486'25, instal. kanaliz. wodoc. zł 31 925'00) zł 316 701'66; Maszyny zł 52 705'51; Inwentarz biurowy zł 349'00; Razem zł 436 325'67; Majątek płynny: Kasa zł 12 517'52; Weksle (w portfelu) zł 12 808'34; Dłużnicy: Różni zł 188 924'12; Razem zł 214 249'98; **Ogółem zł 650 575'65.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 360 000'00; Kapitał zapasowy (saldo na dz. 1/I 1938 zł 96 957'88, dopisano: zysk w 1937 r. zł 19 180'79, zakwestionow. amortyz. za 1934 r. zł 7 987'35, razem zł 27 168'14) zł 124 126'02; Razem zł 484 126'02; Kapitał amortyzacyjny: Fundusz amortyz. zabud. fabr. (saldo na dz. 1/I 1938 zł 90 311'06, spisano zł 3 765'02, pozostało zł 86 546'04, dopisano zł 7 552'10) zł 94 098'14; Fundusz amortyz. maszyn (saldo na dz. 1/I 1938 zł 58 004'96, spisano zł 12 494'66, pozostało zł 45 510'30, dopisano zł 1 496'06) zł 47 005'36; Fundusz amortyz. inwent. biurow. (saldo na dz. 1/I 1938 zł 760'25, spisano zł 641'90, pozostało zł 118'35, dopisano zł 17'45) zł 135'80; Razem zł 141 240'30; Zobowiązania: Wierzyciele: zaległe podatki zł 5 361'91, dostawcy zł 464'71, różni zł 18 237'41; Razem zł 24 064'03; Zysk 1938 r. zł 1 145'30; **Ogółem zł 650 575'65.**

Rachunek zysków i strat 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej: Koszty handlowe zł 11 730'36; Pensje personelu administr. zł 3 450'00; Wynagr. czł. Kom. Rewiz. zł 700'00; Ubezpieczenie od ognia zł 2 616'72; Utrzym. zabud. fabr. zł 15 581'97; Świadczenia socjalne zł 639'46; Prowizje zł 158'00; Procenty zł 1 823'08; Razem zł 36 699'59; Podatki zł 14 341'09; Odpisy amortyzacyjne: Fund. amortyz. zabud. fabr. zł 7 552'10; Fund. amortyz. maszyn zł 626'06; Fund. amortyz. inwent. biurow. zł 17'45; Razem zł 8 195'61; Maszyny zł 713'40; Inwentarz biurowy zł 1 021'70; Razem zł 1 735'10; Razem zł 60 971'39; Zysk 1938 r. zł 1 145'30; **Ogółem zł 62 116'69.**

MA. — Maszyny zł 993'52; Fundusz amortyz. maszyn zł 3 723'17; Komorne zł 57 400'00; **Ogółem zł 62 116'69.**

1596

IV OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysł Metalowy „Granat“

w Warszawie

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszom Spółki, co następuje:

Zgodnie z art. 435 par. 1 i art. 436 Kod. Handl. oraz na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 24 kwietnia 1939 r., ujętej w protokole notarialnym, sporządzonym przez Notariusza Zygmunta Nowickiego w Warszawie, Nr rep. 1038, o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki o sumę zł 600 000, Zarząd Spółki wezwał w drodze trykrotnych ogłoszeń we właściwych i zgodnych z prawem odstępach czasu PP. Akcjonariuszów do subskrypcji nowej emisji akcji i wpłat na nie na warunkach następujących:

1) Emisja obejmuje 6 000 sztuk akcji na okaziciela nieuprzywilejowanych, wartości nominalnej zł 100 każda, podlegających prawu poboru;

2) Cena emisyjna wynosi zł 3 za każdą akcję i winna była być wpłacona jednorazowo w momencie dokonywania zapisu na akcje, reszta tj. zł 100 przelana będzie z rezerw Spółki;

3) Prawo poboru nowych akcji przysługiwało w stosunku: 1 akcja nowa 100-złotowa na cztery akcje dawne 100-złotowe dotychczasowym akcjonariuszom Spółki.

Czasokres zapisów i wpłat na akcje nowej emisji określony został do dn. 25 czerwca 1939 r.

Obecnie Zarząd Spółki po raz ostatni — po myśli art. 437 par. 1 Kod. Handl. — wzywa niniejszym PP. Akcjonariuszów do subskrypcji nierozrebranych jeszcze akcji pomienionej nowej emisji i wpłat na nie i podaje, że zapisy i pełną wpłatę po zł 100 za każdą akcję na te pozostałe nierozrebrane akcje przyjmować będzie Zarząd Spółki w jego siedzibie w Warszawie, ul. Smolna 14, w godz. 10—14, począwszy od dn. 3/VII 1939 r. do dn. 24/VII 1939 r.

Po tym terminie i po myśli art. 437 par. 2 Kod. Handl. akcje nieobjęte Zarząd Spółki przydzieli według swego uznania.

1598

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Nieruchomości zł 130 668'32; Urządzen. biur. i skl. zł 39 931'93; Urządzenia techniczne zł 36 290'47; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 63 136'95; Papiery procentowe zł 2 813'50; Weksle zł 25 751'60; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 8 500'00; Towary zł 696 315'58; Dłużnicy: Dłużnicy zagraniczni zł 129 313'82; Odbiorcy zł 408 657'37; Dostawcy zł 2 273'39; Różni zł 43 179'59; Akcjonariusze II emisji zł 174 750'00; Sumy przechodnie: Rozliczen. międzykresowe zł 6 528'93; Koszty organizacyjne zł 1 121'80; Straty lat ubiegł. zł 77 990'82; **Ogółem zł 1 847 224'07.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny: a) Centrali zł 250 000'00; b) Oddziału w Gdyni zł 250 000'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo ub. roku zł 32 299'70, odpisano w 1938 r. zł 1 812'25, dopisano w 1938 r. zł 31 437'79; Zobowiązania: Zobowiązania zagraniczne zł 656 624'95; Banki zł 152 693'53; Akcepty zł 113 585'75; Dostawcy zł 30 244'52; Odbiorcy zł 16 248'57; Podatki zł 56 325'12; Różni zł 94 504'50; Sumy przechodnie: Rozliczenia międzykresowe zł 23 684'00; Zysk za 1938 r. zł 179 019'38, minus rezerwa na podatek dochodowy zł 37 631'49; **Ogółem zł 1 847 224'07.**

Sumy pozabilansowe. — Towary komisowe zł 76 595'84; Towary składowane zł 7 209'00; Różni za gwarancje zł 30 025'00; Różni za weksle gwarancyjne zł 32 800'00; Obligo żyrowe zł 62 578'50; Gwarancje osób trzecich za Spółkę zł 64 400'00; **Ogółem zł 273 608'34.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

Koszty administracji ogólnej zł 592 829'98; Koszty sprzedaży zł 211 002'86; Koszty kredytów zł 48 617'60; Świadczenia socjalne zł 23 353'82; Podatki państwowe i komunalne zł 23 667'80; Różnice kursowe zł 2 869'95; Odpisy amortyzacyjne zł 29 625'54; Rezerwa na podatek dochodowy zł 37 631'49; Zysk za 1938 r. zł 141 387'89; **Ogółem zł 1 110 986'93.**

Zysk na sprzedaży zł 1 061 719'46; Prowizja zł 15 092'48; Dochód z dzierz. skład. zł 22 800'00; Inne dochody zł 11 374'99; **Ogółem zł 1 110 986'93.**

Walne Zgromadzenie, odbyte w dn. 26 czerwca 1939 r., Nr repertorium 3976, zatwierdziło powyższy bilans i rachunek strat i zysków. Obowiązkowe ogłoszenia Spółki zamieszczone będą w „Monitorze Polskim“ i „Polsce Gospodarczej“.

1603

Polska Fabryka Ołówków L. i C. Hardtmuth-Lechistan

Spółka Akcyjna, Kraków

Bilans zamknięcia na dz. 31 XII 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Maszyny zł 19 641'82; Narzędzia i przyrządy zł 10 453'11; Urządzenie fabryczne zł 2 542'15; Urządzenie biurowe zł 3 830'22; Instalacje zł 390'69; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 46 512'60; Rymesy w inkasie zł 194 485'83; Papiery procentowe zł 4 000'00; Akcje innych przedsiębiorstw zł 502 200'00; Surowce i półfabrykaty zł 56 004'54; Towary gotowe zł 413 444'05; Dłużnicy zł 366 014'74; Sumy przechodnie zł 25 784'50; **Razem zł 1 645 304'25.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 270 000'00; Kapitał rezerwowy zł 12 500'00; II. Kapitał amortyzacyjny zł 15 798'59; III. Zobowiązania zł 1 248 732'26; IV. Sumy przechodnie zł 16 469'05; V. Rach. strat i zysków zł 81 804'35; **Razem zł 1 645 304'25.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 XII 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji zł 52 489'52; Koszty sprzedaży zł 76 738'39; Koszty fabrykacji zł 32 690'98; Koszty kredytów zł 5 312'61; Amortyzacja zł 3 494'29; Podatki zł 29 879'98; Inne straty zł 87 467'12; Czysty zysk za 1938 r. zł 15 693'43; **Razem zł 303 766'32.**

MA. — Zysk brutto zł 278 962'32; Różne zyski zł 24 804'00; **Razem zł 303 766'32.**

Równocześnie zawiadamia Zarząd, iż Walne Zgromadzenie, odbyte w dn. 23 czerwca 1939 r. w obecności wszystkich akcjonariuszy, zatwierdziło bilans i sprawozdanie Zarządu, przekazało zł 3 000'00 do funduszu rezerwowego, a resztę zysku przeniosło na rok następny.

1595

Galicyskie Towarzystwo Naftowe „Galicja“, Spółka Akc.

Dn. 7 lipca 1939 r. o godz. 11 przed południem odbędzie się
XXXVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Galicyskiego Towarzystwa Naftowego „Galicja“, Spółki Akcyjnej w lokalu filii tegoż Towarzystwa we Lwowie, ul. Kościuszki L 8 z następującym porządkiem dziennym:

1) Powzięcie uchwały o sprawozdaniu z czynności, o bilansie i o rachunku zysków i strat za rok obrotowy od dn. 1 maja 1938 r. do dn. 31 stycznia 1939 r., jako też o sprawozdaniu Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; powzięcie uchwały o użyciu czystego zysku;

2) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;

3) Wybór członków Rady Nadzorczej; powierzenie poszczególnym członkom Rady Nadzorczej szczególnego zakresu działania; oznaczenie poborów dla członków Rady Nadzorczej;

4) Wybór Komisji Rewizyjnej; oznaczenie poborów dla członków Komisji Rewizyjnej;

5) Zmiana § 2 statutu:

proponuje się:

dotychczasowe brzmienie:

„Firma Spółki brzmi:

1) po polsku: „Galicyskie Towarzystwo Naftowe „Galicja“, Spółka Akcyjna”;

2) po niemiecku: „Galizische Naphta-Aktiengesellschaft „Galicja”;

3) po francusku: „Société petrolifere galicienne „Galicja“, Société Anonyme”

zastąpić brzmieniem:

„Firma Spółki brzmi:

1) po polsku: „Towarzystwo Naftowe „Galicja“, Spółka Akcyjna”;

2) po francusku „Société petrolifere „Galicja“, Société Anonyme”.

Każdy Akcjonariusz, który chce uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winien — stosownie do postanowień § 12 statutu — złożyć akcje wraz z kuponami najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, tj. do dn. 30 czerwca 1939 r. w kasie Spółki we Lwowie, ul. Kościuszki 8, które to akcje przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia nie zostaną wydane. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia o złożeniu akcji wraz z kuponami u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej, lub też w jednej z następujących zagranicznych instytucji depozytowych, mianowicie:

w Wiedniu: w „Oesterreichische Credit-Anstalt und Wiener Bank-Verein”, I. Bez., Schottengasse 6.

w Paryżu: w „Bankhaus R. Gaston Dreyfus et Co.” 13, rue Lafayette,

w Zurychu: w „Schweizerischer Bankverein”.

W zaświadczeniu należy wymienić ilość oraz liczby akcji i wyraźnie stwierdzić, że akcje wraz z kuponami nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Spółki Akcyjnej
Galicyskie Towarzystwo Naftowe
„Galicja“, Spółka Akcyjna

1580

Przemysł Chemiczny „Atra“, Spółka Akcyjna, Toruń

Bilans netto per 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 30 435'60; Budynki zł 353 055'10; Urządzenia techniczne zł 396 125'64; Inwentarz biurowy zł 38 028'06; II. Majątek płynny: Kasa zł 1 002'87; Banki zł 227 616'71; Papiery wartościowe zł 6 478'00; Weksle w portfelu zł 294 480'71; Weksle w inkasie zł 25 161'13; Materiały: a) surowce zł 219 665'35, b) pomocnicze i pędne zł 19 909'26; Półfabrykaty: a) drukarskie zł 35 268'53; Gotowe wyroby i towary: a) drukarskie zł 209 258'45, b) malarskie zł 2 617'83; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 288 736'82, b) dostawcy zł 935'12, c) przedstawiciele zł 8 863'68, d) należności wątpliwe: 1) weksle protestowane zł 3 346'23, 2) w skardze zł 9 217'32, 3) inne zł 269'70; III. Sumy przechodnie: a) wydatki 1939 r. zł 2 638'75, b) inne zł 7 558'18; IV. Kaucje zł 1 476'00; V. Straty z lat poprzednich zł 22 688'63; VI. Strata za 1938 r. zł 37 011'89; **Razem zł 2 241 845'56.**

Różni z tytułu żyra na wekslach zł 4 968'42; Różni za weksle gwarancyjne zł 10 000'00; Różni za hipoteki gwarancyjne zł 148 937'50.

STAN BIERNY. — I. Kapitał zakładowy zł 500 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z ubiegłego roku zł 599 111'56, odpisano w 1938 r. zł 30 628'40, dopisano zł 20 488'30; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 521 300'31, b) podatki etc. za grud. 1938 r. zł 6 136'00, c) dostawcy zł 34 022'01, d) odbiorcy zł 11 331'36, e) przedstawiciele zł 6 062'18, f) różni zł 295 613'59; IV. Sumy przechodnie zł 5 580'86; V. Rezerwa opodatkowana zł 258 353'37; VI. Różnice kursowe zł 14 474'42; **Razem zł 2 241 845'56.**

Zobowiązania z tytułu żyra wekslowych zł 4 968'42; Zobowiązania z tytułu weksla gwarancyjnego zł 10 000'00; Zobowiązania z tytułu hipotek zabezpieczających zł 148 937'50.

Zobowiązania zagraniczne zł 731 621'04.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administracji zł 138 327'86; Koszty fabrykacji zł 136 807'82; Koszty sprzedaży towarów zł 309 083'40; Koszty kredytów zł 48 694'30; Utrzymanie nieuchomości zł 13 565'43; Podatki zł 277 431'21; Amortyzacje zł 20 488'30; Straty na dłużnikach zł 9 479'86; **Razem zł 953 878'18.**

ZYSKI. — Sprzedaż brutto zł 905 413'75; Odsetki i in. zł 10 901'26; Różnice kursowe zł 440'00; Wpływy na pretensje spisane zł 111'28; Straty 1938 r. zł 37 011'89; **Razem zł 953 878'18.**

1582

„CHEMIMETAL“

Spółka Akcyjna dla Przemysłu Chemicznego i Metalowego

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 38 024'58; Budynki: a) fabryczne zł 467 215'07, b) gospodarcze zł 7 291'77, c) mieszkalne zł 225 699'12, łącznie zł 700 205'96; Urządzenia techniczne: napędowe zł 362 515'80; Maszyny zł 378 174'59; Urządzenia laboratoryjne zł 1 505'94; Ruchomości zł 59 129'33; Samochody zł 49 554'20; Wozy zł 4 229'58; Prawa markowe (nabyte w latach 1934/1935) zł 49 000'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 2 569'26; Gotówka w P. K. O. zł 8 300'90; Razem zł 10 870'16; Papiery procentowe zł 13 200'00; Weksle w portfelu zł 9 117'19; Udział w innym przedsiębiorstwie zł 2 741'25; Materiały: a) surowce zł 94 345'19, b) pomocnicze i pędne zł 15 340'75; Półfabrykaty zł 40 802'92; Towary gotowe zł 173 906'23; Razem zł 324 395'09; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 172 536'25, b) akcjonariusze zł 135 948'50, c) różni zł 27 316'86, d) wątpliwe należności: 1) skargi zł 14 416'14, 2) protesty zł 1 948'56, łącznie zł 16 364'70, razem zł 352 166'31; Strata zł 27 233'55; **Ogółem zł 2 382 063'53.**

Różni za żyra na wekslach różnym zł 102 431'64; Gwarancja zł 15 000'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 500 000'00; Fundusz rezerwowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 153 503'20, b) dopisano zysk za 1937 r. zł 4 705'72, razem zł 158 208'92; Specjalny fundusz rezerwowy I zł 8 894'31; Specjalny fundusz rezerwowy II zł 191 626'47; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 976 472'36, b) minus za skradzione maszyny zł 968'68, c) storno dopisu nieznannej amortyz. w 1938 r. zł 9 407'56 = zł 966 096'12, d) dopis w roku sprawozd. zł 78 248'31, razem zł 1 044 344'43; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) dostawcy zł 127 967'30, b) banki zł 110 041'14, c) akcepty zł 108 514'40, d) różni zł 132 466'56, razem zł 478 989'40; **Ogółem zł 2 382 063'53.**

Różni za żyra na wekslach różnym zł 102 431'64; Gwarancja zł 15 000'00.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 24 730'05.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji zł 67 708'06; Koszty fabrykacji zł 373 959'40; Koszty sprzedaży zł 412 085'78; Koszty kredytu zł 36 755'51; Straty na dłużnikach zł 4 252'57; Odpisy amortyzacyjne zł 78 248'31; Podatki zł 92 369'29; **Razem zł 1 065 378'92.**

ZYSKI. — Rachunek towarów zł 1 037 898'97; Różnice kursowe zł 246'40; Strata zł 27 233'55; **Razem zł 1 065 378'92.**

1581

Korzystajcie z poczty lotniczej !!!

Canadian Pacific Railway Company

Montreal, Kanada

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1938 r.

w dolarach kanadyjskich

AKTYWA. — Inwestycje majątkowe: Koleje, tabor kolejowy, statki śródlądowe, hotele, majątek służby łączności i inny \$ 803 282 535'65; Ulepszenia na dzierżawionych kolejach \$ 96 616 381'58; Oceaniczne i przybrzeżne statki \$ 104 728 199'86; Akcje, obligacje i inne zabezpieczenia na dzierżawionych, kontrolowanych i wspólnie kontrolowanych towarzystwach kolejowych i towarzystwach własnych — koszt \$ 209 359 208'97; Razem \$ 1 213 986 326'06; Inne inwestycje: różne inwestycje \$ 26 736 208'08; Zaliczki udzielone kontrolowanym i innym towarzystwom \$ 28 759 575'28; Zwrotne sumy hipoteczne oraz pożyczki i zaliczki udzielone osadnikom \$ 3 455 692'71; Inwestycje funduszu ubezpieczeniowego \$ 8 259 087'21; Zaległe wpłaty za grunty i place \$ 35 720 759'40; Nieprzedana ziemia i inny majątek \$ 27 429 258'01; Razem \$ 130 360 580'69; Płynne aktywa: Materiały i zapasy \$ 17 115 362'85; Ajenci i konduktorzy do rozliczenia \$ 5 774 594'76; Salda netto na ruchu \$ 728 028'31; Różne należności \$ 4 394 710'10; Gotówka \$ 21 883 908'93; Razem \$ 49 896 604'95; Bezzwrotne obciążenia: Przedpłata ubezpieczeniowa \$ 170 346'05; Dyskonto na obligacjach, nie podlegające amortyzacji \$ 3 237 888'68; Inne bezzwrotne obciążenia \$ 1 327 855'64; Razem \$ 4 736 090'37; **Ogółem \$ 1 398 979 602'07.**

PASYWA. — Kapitał: Akcyjny zwykły \$ 335 000 000'00; Uprzywilejowany — 4% niekumulowany \$ 137 256 921'12; Razem \$ 472 256 921'12; Stałe 4% Obligacje Konsolidacyjne \$ 500 402 228'74, mniej zastawione jako równorzędne do obligacjami i zobowiązaniami za ekwipunek \$ 204 964 000'00, pozostaje \$ 295 438 228'74; Obligacje i zobowiązania za ekwipunek \$ 219 557 230'77, mniej gwarancje zdeponowane u Kuratora 5% Kredytu Ekwipunkowego \$ 6 954 606'60, pozostaje \$ 212 602 624'17; Dwudziestoletnie 4,5% Zaświadczenia Gwarancyjne Funduszu Amortyzacyjnego (1944) \$ 30 000 000'00, mniej zakupione przez Kuratora i unieważnione \$ 10 413 900'00, pozostaje \$ 19 586 100'00; Płynne pasywa: Skontrolowane kwity \$ 4 840 469'83; Listy płac \$ 2 822 146'68; Różne rachunki płatne \$ 2 651 689'68; Narosłe opłaty stałe oraz gwarantowane oprocentowanie \$ 2 758 348'07; Razem \$ 13 072 654'26; Zaległe pasywa: Fundusz Bezrobocia Rządu Dominium \$ 3 850 042'71; Różne \$ 1 644 998'37; Razem \$ 5 495 041'08; Rezerwa oraz nieuregulowane kredyty: Rezerwa taboru kolejowego \$ 8 249 662'59; Rezerwa amortyzacji hotelowej \$ 5 443 666'73; Rezerwa amortyzacji statków \$ 47 856 285'79; Rezerwa ubezpieczeniowa \$ 8 259 087'21; Rezerwa przypadkowa \$ 5 165 250'23; Rezerwa inwestycyjna \$ 26 784 433'39; Nieuregulowane kredyty \$ 3 457 979'03; Razem \$ 105 216 364'97; Premia, otrzymana na kapitale i obligacjach (mniej dyskonto od obligacji i not, odpisane w dniu wydania) \$ 66 583 565'94; Nadwyżka na gruntach \$ 71 758 451'53; Różnica zysków i strat \$ 136 969 650'26; **Ogółem \$ 1 398 979 602'07.**

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

w dolarach kanadyjskich

Różnica zysków i strat na dz. 31 grudnia 1937 r. \$ 139 950 787'83; Dywidenda w wysokości 2% od kapitału uprzywilejowanego, zeznana od zarobków za 1937 r., wypłacona dn. 1 kwietnia 1938 r. \$ 2 745 138'42; Pozostaje \$ 137 205 649'41; Różnica na rachunku dochodu za rok, zakończony dn. 31 grudnia 1938 r. \$ 1 262 382'28; Razem \$ 138 468 031'69; Potrąca się: Strata na liniach zaniechanych i majątku wycofanym i nie zastąpionym \$ 1 402 348'40; Różne obciążenia — netto \$ 96 033'03; Razem \$ 1 498 381'43; Różnica zysków i strat na dz. 31 grudnia 1938 r. według bilansu \$ 136 969 650'26.

Kanadyjska Spółka Akcyjna

CANADIAN PACIFIC RAILWAY COMPANY

Warszawa, ul. Marszałkowska 117

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 17 107'34; Papiery wartościowe zł 768'00; Ruchomości zł 69 784'85; Urządzenia biurowe zł 44 891'00; Udziały Syndykatu Emigracyjnego zł 14 280'00; Syndykat Emigracyjny zł 2 497'00; Strata zł 163 444'88; **Ogółem zł 312 773'07.**

STAN BIERNY. — Kapitał zł 100 000'00; Amortyzacja zł 6 945'89; Centrala zł 193 597'23; Zadatki zł 9 033'74; Gerardus Hyna w/m zł 2 855'69; Różni zł 320'52; **Ogółem zł 312 773'07.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Strata za rok 1937 zł 196 994'59; Koszty handlowe zł 191 662'54; Różnice na kursach zł 644'83; Amortyzacja zł 3 489'24; **Ogółem zł 392 791'20.**

MA. — Centrala zł 196 994'59; Różni zł 100'00; Zwrot podatku zł 6 824'56; Procenty zł 227'53; Prowizja zł 25 199'64; Strata za rok 1938 zł 163 444'88; **Ogółem zł 392 791'20.**

1562

A. H. Zipper, Spółka Akcyjna we Lwowie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Udziały w budynkach mieszkalnych zł 17 604'56; 2) Ruchomości zł 67 792'10; 3) Gotówka w kasie, P. K. O. i bankach zł 32 343'00; 4) Papiery procentowe zł 215'75; 5) Weksle w portfelu i inkasie zł 134 757'30; 6) Akcje i udziały w innych przedsięb. zł 33 606'50; 7) Towary na składzie i drodze zł 1 506 664'82; 8) Odbiorcy zł 426 617'37; 9) Dostawcy zł 8 696'82; 10) Różni zł 135 099'72; **Ogółem zł 2 363 397'94.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo z żyr zł 533 027'36.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 300 000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 20 000'00; 3) Fundusz rezerwowy zł 60 705'24; 4) Rezerwa podatkowa zł 20 000'00; 5) Kapitał amortyzacyjny zł 7 130'08; 6) Banki zł 731 201'17; 7) Dostawcy zł 905 045'20; 8) Odbiorcy zł 5 423'49; 9) Różni zł 177 350'10; 10) Sumy przechodnie zł 4 932'47; 11) Zysk: z lat ubiegłych zł 10 942'03, z 1938 r. zł 120 668'16; **Ogółem zł 2 363 397'94.**

Sumy pozabilansowe. — Wierzyciele za obligo zł 533 027'36.

Rachunek zysków i strat

STRATY. — 1) R-k kosztów administracji zł 213 136'29; 2) Koszty sprzedaży zł 73 229'15; 3) Koszty kredytów zł 86 828'96; 4) Podatki państwowe zł 50 625'53; 5) Odpisy amortyzacyjne zł 3 565'64; 6) Odpisy nieściągalnych pretensyj zł 13 561'07; 7) Zysk za 1938 r. zł 120 668'16; **Ogółem zł 561 614'80.**

ZYSKI. — 1) R-k towarów zł 515 834'62; 2) R-k papierów procentowych zł 67'25; 3) Różnice kursowe i dochody z kuponów zł 16 144'66; 4) R-k prowizyj zł 20 622'66; 5) R-k warsztatu zegarm. i złotniczego zł 8 945'61; **Ogółem zł 561 614'80.**

Powyższy bilans i rachunek zysków i strat został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 30 maja 1939 r.

1560

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Ropa“ Spółka Akcyjna Przemysłu Naftowego we Lwowie

zawiadamia, że w dn. 21 lipca 1939 r. o godz. 11 odbędzie się w lokalu Zarządu we Lwowie przy ul. Nabelaka L. 30

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za 1938 r. oraz przedłożenie bilansu i r-ku strat i zysków; 3) Wniosek Komisji Rewiz. na udzielenie władzom Spółki pokwitowania z ich działalności; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku za 1938 r.; 5) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej po myśli § 13 statutu; 6) Wnioski i interpelacje.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub zaświadczenia o złożeniu akcyj w depozycie najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki we Lwowie, przy ul. Nabelaka l. 30.

1578-26-27

Zarząd Towarzystwa Fabryk Portland-Cementu „Wysoka“ SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że od dn. 1 lipca 1939 r. wypłacana będzie w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Mazowieckiej Nr 7 w godz. od 11 do 14 — przy złożeniu kuponu dywidendowego Nr 2

dywidenda za 1938 r.

w kwocie zł 6 od każdej akcji wartości nominalnej zł 100.

1567

Na zasadzie art. 398 Kodeksu Handlowego Spółka K. Seipelt i S-ka Sprzedaż Hurtowa, Spółka Akcyjna w Łodzi, ogłasza uchwałę Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, odbytego dn. 16 czerwca 1939 r. Protokół sporządzony przez Notar. Wodzińskiego Radzisława-Aleksandra w Łodzi w teje dacie Rep. 1282/39.

1) Uchwalono przenieść siedzibę Spółki do miasta Pabianice i w związku z tym zmienić dotychczasowe brzmienie § 2 statutu Spółki „Siedzibą Spółki jest miasto Łódź”, na „Siedzibą Spółki jest miasto Pabianice”; Zgromadzenia Walne Spółki jednak odbywać się mogą zarówno w Pabianicach jak i w Łodzi;

2) Uchwalono przystąpić do likwidacji Spółki, przy czym ustalono, że dniem otwarcia likwidacji będzie 15 czerwca 1939 r.;

3) Zatwierdzono bilans zamknięcia oraz rachunek strat i zysków na dz. 14 czerwca 1939 r. w następujących sumach:

Bilans zamknięcia na dz. 14 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Inwentarz biurowy zł 2 605'15; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 2 200'35; Weksle w portfelu i na inkasie zł 104 722'06; Czeki w portfelu zł 1 762'50; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 36 825'48, b) dostawcy zł 56 195'51, c) wierzyciele zł 376'47, d) odbiorcy za protesty zł 7 636'21, e) różni zł 67 276'82; Papiery wartościowe: 2 raty zapłacone na poz. Obr. Przeciwność, z 2 000'00; Kaucje zł 80'00; Zaliczki zł 693'50; Strata zł 758'80; **Razem zł 283 132'85.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty bankowe zł 20 000'00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Kapitał zapasowy zł 7 500'00; Kapitał rezerwowy zł 11 000'00; Fundusz amortyzacyjny zł 191'71; III. Zobowiązania: a) odbiorcy zł 499'31, b) wierzyciele zł 75'40, c) różni zł 168'00, d) rezerwa na pod. dochod. zł 9 339'00; Zysk z 1938 r. (pozostałość) zł 4 359'43; **Razem zł 283 132'85.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle depozytowe zł 20 000'00.

Rachunek strat i zysków na dz. 14 czerwca 1939 r.

WINIEN. — Podział zysku z 1938 r.: Kapitał zapasowy zł 6 000'00; Dywidendy zł 40 000'00; Podatek dochodowy (rezerwa) zł 17 000'00; Zakup przedzwy sztuczno-jedw. zł 346 585'15; Koszty administracji zł 16 851'20; Koszty handlowe zł 6 654'62; Podatki zł 8 013'16; Świadczenia socjalne zł 1 137'13; Dyskont weksli i odsetki zł 5 600'76; Koszty inkasowe zł 327'98; Koszty ekspedycji zł 416'65; Ubezpieczenie składu i kasy zł 410'77; Prowizje zł 91'45; Odpisy za straty zł 7 759'27; Zysk z 1938 r. (pozostałość) zł 4 359'43; **Razem zł 461 207'57.**

MA. — Zysk z 1938 r. zł 67 359'43; Sprzedaż zł 379 815'83; Odsetki otrzymane zł 9 000'00; Prowizja otrzymana zł 4 273'51; Strata zł 758'80; **Razem zł 461 207'57.**

4) Zatwierdzono bilans otwarcia likwidacji Spółki w sumach, podanych wyżej w bilansie zamknięcia;

5) Ustanowiono dwóch likwidatorów Spółki:

1) Samuel Dworman, zam. w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 222;

2) Symforian Kostowski, zam. w Łodzi przy ul. Wigury 6;

6) Uchwalono, by wszystkie sprawy i czynności, związane z likwidacją Spółki, były wykonywane, oraz dotyczące umowy i pisma podpisywane przez każdego z likwidatorów samodzielnie;

7) Uchwalono, by wolne fundusze Spółki, jakie pozostawać będą do dyspozycji po wypełnieniu przez likwidatorów zobowiązań Spółki, względnie po zatrzymaniu przez nich funduszy na zaspokojenie tych zobowiązań, deponowane były przez likwidatorów w połowie u Pawła Seipelta, a w drugiej połowie u Abrama Dwormana. 1576

III OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Schlfosserowskiej Przędzalni Bawełny i Tkalni w Ozorkowie. Spółka Akcyjna

ogłasza, że akcje Spółki, oznaczona NrNr 322—331, z kuponami od 1929 r. do 1938 r. zostały utracone i że jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dn. 22 kwietnia b. r., jako pierwszego ogłoszenia, wymienione wyżej akcje i kupony nie będą przedstawione Zarządowi Spółki, to akcje te i kupony zostaną unieważnione i właścicielowi będą wydane nowe akcje i kupony, opatrzone tymi samymi numerami. 1552

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 67 685'95; II. Instytucje kredytowe zł 1 067 612'78; III. Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 601 169'20; IV. Nieruchomości zł 386 369'47; V. Należności z tytułu rezerwy składek, zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 16 717'55; VI. Oddziały zł 135 977'84; VII. Ajenci zł 84 405'37; VIII. Różni z tytułu zaległej składki zł 363 908'31; IX. Zakłady ubezpieczeń zł 2 765'44; X. Inni dłużnicy zł 17 539'71; XI. Ruchomości biurowe zł 26 592'96; XII. Inne aktywa zł 125 657'24; XIII. Kaucje zł 8 714'75; **Razem zł 2 905 116'57.**

STAN BIERNY. — I. Emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 10 000 po zł 100'00) zł 1 000 000'00; II. Kapitał zapasowy zł 145 200'00; III. Rezerwa na należności wątpliwe zł 75 000'00; IV. Fundusz ubezpieczeniowy zł 130 442'15; V. Rezerwa na nieuregulowane szkody zł 206 771'05; VI. Należność z tytułu rezerwy składek, zatrzymanej reasekuratorom przez zakład zł 597 918'34; VII. Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 40 950'00; VIII. Oddziały zł 45 262'24; IX. Ajenci zł 35 971'43; X. Zakłady ubezpieczeń zł 326 511'91; XI. Inni wierzyciele zł 95 066'54; XII. Nieuiszczone podatki i opłaty zł 24 608'80; XIII. Inne pasywa zł 10 061'47; XIV. Fundusz emerytalny zł 60 000'00; XV. Różni za kaucje zł 8 714'75; XVI. Zysk zł 102 637'89; **Razem zł 2 905 116'57.**

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

ZYSKI. — I. Pozostałość zysku z roku poprzedniego zł 6 065'55; II. Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od ognia zł 78 871'55, 2) od kradzieży zł 22 180'41; III. Czysty dochód z majątku zakładu zł 78 416'41; IV. Zysk na kursie walut obcych zł 5 254'40; V. Inne zyski, nie objęte poszczególnymi rachunkami: 1) odzyskane należności spisane zł 1 270'00; **Razem zł 192 058'32.**

STRATY. — I. Straty w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od nieszczośliwych wypadków zł 2 426'71, 2) od odpowiedzialności prawnej zł 18 391'25, 3) przewozowych zł 3 777'37; II. Niepodzielona część kosztów administracyjnych zł 9 230'22; III. Umorzone należności wątpliwe zł 3 680'46; IV. Inne odpisy i straty, nie objęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano z wartości ruchomości zł 9 840'59, 2) odpisano z wartości nieruchomości zł 4 600'00, 3) odpisano na rezerwę na należności wątpliwe zł 27 000'00, 4) różnica kursowa na papierach wartościowych zł 10 473'83; V. Zysk zł 102 637'89; **Razem zł 192 058'32.**

Podział zysków, osiągniętych przez Zakład w 1938 r.: 1) Na kapitał zapasowy zł 29 800'00; 2) Na dywidendę dla akcjonariuszów 3% zł 30 000'00; 3) Na fundusz emerytalny zł 30 000'00; 4) Do przeniesienia na rok 1939 zł 12 837'89; **Razem zł 102 637'89.**

Bielsko, dn. 31 grudnia 1938 r.

Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej: Andrzej Rudziński, Rudolf Strzygowski.

Zarząd: Ryszard Bathelt, Dr Fedor Weinschenck, Stefan Chojcecki, Edward Zajacek.

Naczelnym księgowym: Ryszard Porębski.

Zgodnie z uchwałą XVI Walnego Zgromadzenia dywidendy będą wypłacane za zwrotem kuponu Nr 16, poczynawszy od dn. 1 lipca 1939 r., przez Śląski Zakład Kredytowy, Spółkę Akcyjną w Bielsku, lub też przez kasę Centrali Towarzystwa. 1563

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zjednoczonej Fabryki Żarówek, Spółka Akc. w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 lipca 1939 r. o godz. 4 po poł. w siedzibie firmy przy ul. 6 Sierpina 13 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem obrad, jak następuje:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938/39; 3) Określenie budżetu na 1939/40; 4) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej 1522-25-26

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Wytwórnia w Pruszkowie: Place i grunty zł 367 643'85; Budowle zł 1 172 646'20; Instalacje zł 301 865'95; Urządzenia techniczne zł 1 750 695'69; Inwentarz zakładowy i biurowy (ruchomości) zł 318 545'36; Inwestycje w budowie zł 389 691'12; 2) Wytwórnia w Porebie: Place i grunty zł 328 900'79; Budowle zł 3 147 959'60; Instalacje zł 810 181'74; Urządzenia techniczne zł 2 990 756'89; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 258 290'67; Inwestycje w budowie zł 307 284'67; Nadania górnicze zł 6 949'00; Razem majątek stały zł 12 151 411'52; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 1 383 001'07; Papiery procentowe zł 137 975'11; Weksle w portfelu i inkasie zł 658 032'05; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 19 002'00; Materiały i surowce zł 1 904 120'84; Półfabrykaty zł 3 693 109'09; Gotowe wyroby i towary zł 581 822'59; Urządzenia techniczne, przeznaczone do likwidacji zł 31 834'03; Dłużnicy: a) należności z tytułu umów kartelowych: 1) z tytułu operacji handlowych zł 120 183'62, 2) z tytułu operacji finansowych zł 2 091'79, b) odbiorcy zł 1 958 939'96, c) dostawcy zł 64 993'95, d) różni zł 189 881'59, e) wątpliwe należności zł 90 179'78; Sumy przechodnie zł 329 921'31; Razem majątek płynny zł 11 165 088'78; **Razem aktywa zł 23 316 500'30.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje, kaucje hipoteczne i depozyty zł 2 866 737'46; Różni za kaucje, za kaucje hipoteczne, za akcepty gwarancyjne i za obligacje zł 665 901'85; Weksle zdyskontowane zł 12 237'50; **Razem sumy pozabilansowe zł 3 544 875'81.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 950 000'00; Kapitał zapasowy zł 368 175'90; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 5 464 820'93, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 734 309'48, c) odpisano w roku sprawozdawczym zł 1 251 835'13, d) saldo zł 5 947 295'28; III. Kapitał obligacyjny zł 1 343 200'00; IV. Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 2 287 991'00, b) dostawcy zł 1 075 919'23, c) odbiorcy zł 2 382 304'10, d) różni zł 509 440'16, e) kupony od obligacji zł 47 012'00; Fundusze i zobowiązania specjalne: a) fundusze szkolne zł 110 000'00, b) fundusz odszkodowawczy dla akcjonariuszów-założycieli zł 728 960'00, c) fundusz renowacyjny zł 541 000'00, d) kredyt inwestycyjny zł 694 277'91, e) rezerwa na wątpliwe należności zł 90 179'78, f) rezerwa podatkowa zł 801 500'00, g) fundusz na cele społeczne zł 20 000'00; Sumy przechodnie zł 196 273'25; V. Czysty zysk zł 1 222 971'69; **Razem pasywa zł 23 316 500'30.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje, za kaucje hipoteczne i za depozyty zł 2 866 737'46; Kaucje, kaucje hipoteczne, akcepty gwarancyjne i obligacje wydane zł 665 901'85; Obligacje żyrowe zł 12 237'50; **Razem sumy pozabilansowe zł 3 544 876'81.**

Zobowiązania zagraniczne zł 49 766'24.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji fabryk i centrali zł 1 297 807'95; Koszty biura technicznego zł 375 861'64; Koszty sprzedaży zł 314 098'58; Koszty kredytów zł 395 071'60; Podatki zł 412 127'60; Rezerwa podatkowa zł 794 500'00; Odpisy amortyzacyjne zł 1 734 309'48; Odpis na fundusz renowacyjny zł 541 000'00; Różne straty zł 360 188'30; Czysty zysk zł 1 222 971'69; **Razem zł 7 447 936'84.**

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 7 195 539'27; Odsetki i skonta zł 164 396'50; Różnice kursowe zł 14'02; Różne zyski zł 87 987'05; **Razem zł 7 447 936'84.** 1590

Sąd Okręgowy w Cieszynie

Do rejestru handlowego, dział B II-94, przy firmie

Zakłady Przemysłowe Włókiennicze „Lenko”. Spółka Akcyjna w Bielsku

dn. 9 lutego 1939 r. wpisano:

Otwarto oddziały w Cieszynie Zachodnim przy ul. Schillera 2 oraz w Gdyni przy ul. Bolesława Chrobrego 4. Prokurę łącznej udzielono Józefowi Sitce. Uchwała Walnego Zgromadzenia Spółki z dn. 18 stycznia 1939 r. Nr rep. 73/39 zmieniono paragrafy piąty i piętnasty statutu Spółki. Zarządzono wpisy w rejestrach oddziałów w Białymstoku, Gdyni, Katowicach, Lwowie, Poznaniu i Warszawie. 1585

„Unia“ Zjednoczone Fabryki Maszyn i Narzędzi Rolniczych dawniej A. Ventzki i Peters, Spółka Akcyjna w Grudziądzu

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 512 965'19; Budynki fabryczne i gospodarcze zł 1 730 249'20; Budynki mieszkalne zł 279 878'12; Maszyny i urządzenia zł 3 167 129'59; Zakłady siły i światła zł 255 999'46; Ruchomości zł 25 073'53; Tabor przewozowy zł 32 233'04; Modele zł 142 766'63; Nowe inwestycje w wykonaniu zł 17 513'41; Razem zł 6 163 808'17; 2) Majątek płynny: Kasa zł 6 704'51; Banki zł 68 367'61; Weksle zł 3 950'50; Papiery wartościowe zł 997 003'00; Papiery procentowe zł 7 161'00; Udziały konsorcjalne zł 602'00; Akcjonariusze za subskrybowany kapitał zł 402 500'00; Dostawcy zł 6 019'73; Różni zł 76 908'63; Odbiorcy zł 515 462'42; Należności z układów konwersyjnych zł 155 897'69; Rozliczenia z Państwowym Bankiem Rolnym zł 65 616'68; Wyroby gotowe zł 1 049 531'45; Surowce i materiały zł 895 712'27; Półfabrykaty zł 930 497'70; Roboty na warsztatach zł 209 213'98; Sumy przechodnie zł 12 955'91; Razem zł 5 404 105'08; **Łącznie zł 11 567 913'25.**

Różni za gwarancje wydane zł 6 513 889'41; Gwarancje otrzymane zł 300 122'66; Różni za kaucje wydane zł 1 001 470'00; Zabezpieczenia z układów konwersyjnych zł 131 829'19; Akcepty Banku Akceptacyjnego w dyskoncie zł 129 233'00; Regresy żyrowe zł 28 604'30; **Razem zł 8 105 148'56.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; Kapitał zapasowy zł 1 517 849'31; Razem zł 2 717 849'31; 2) Odpisy na umorzenie zł 4 161 313'75; 3) Zobowiązania: a) Długoterminowe: Wierzyciele hipoteczni zł 793 342'11; Zaległości za podatki zł 433 053'86; Zaległości za świadczenia zł 22 944'43; Banki zł 246 492'90; Bank Akceptacyjny za akcepty zł 129 233'00; b) Krótkoterminowe: Akcepty zł 1 022 989'01; Banki zł 500 601'00; Państwowy Bank Rolny zł 131 677'03; Zaległości za podatki zł 20 401'82; Zaległości za świadczenia zł 29 727'05; Odbiorcy zł 534 469'78; Dostawcy zł 291 674'21; Różni zł 144 718'99; c) Rezerwy: Fundusz na wątpliwe należności zł 177 391'03; Rezerwa na układy konwersyjne zł 65 585'09; Sumy przechodnie zł 144 448'88; Razem zł 4 688 750'19; **Łącznie zł 11 567 913'25.**

Gwarancje wydane zł 6 513 889'41; Różni za gwarancje złożone zł 300 122'66; Kaucje wydane zł 1 001 470'00; Różni za zabezpieczenia z układów konwersyjnych zł 131 829'19; Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego zł 129 233'00; Obligacje żyrowe zł 28 604'30; **Razem zł 8 105 148'56.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty produkcji zł 4 330 194'04; Koszty administracji ogólnej zł 306 771'42; Koszty sprzedaży zł 807 685'90; Koszty kredytowe zł 177 923'71; Podatki zł 153 978'54; Manko kasowe zł 376'12; Strata na zbyciu obiektów majątku stałego zł 7 221'79; Strata na zbyciu udziału w Lubelsko-Wołyńskiej Centrali Maszyn zł 17 000'00; Odpisy na dłużnikach zł 40 396'77; Odpisy na remanentach zł 39 421'02; Deprecjacja portfela akcyjnego zł 46 483'61; Amortyzacja za rok 1938 zł 482 327'82; **Łącznie zł 6 409 780'74.**

MA. — Sprzedaż zł 6 012 553'31; Prowizje uzyskane zł 9 160'20; Różnice kursowe zł 2 125'19; Odzyskane należności zł 20 520'42; Strata roku operacyjnego, pokryta z zysku sanacyjnego zł 365 421'62; **Łącznie zł 6 409 780'74.** 1584

Kolej Lokalna Łupków—Cisna, Spółka Akcyjna

Bilans majątku z dn. 31 XII 1938 r.

STAN CZYNNY. — Wartość kolei zł 1 686 197'86; Majątek płynny: Kasa i banki zł 2 778'19; Papiery procentowe zł 284'40; Straty: 1) na rachunku zwłoki kosztów ruchu w kapitale i procentach: a) stan z dn. 31 XII 1937 r. zł 617 673'69, b) strata za rok 1938 zł 82 317'87 = zł 699 991'56, 2) na rachunku strat i zysków zł 12 610'92; **Razem zł 2 401 862'93.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 140 620'00; Zobowiązania zł 1 261 242'93; **Razem zł 2 401 862'93.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Wydatki eksploatacyjne zł 106 723'62; Przeniesienie strat z 1937 r. zł 12 754'01; Odsetki od kredytowanych niedoborów eksploatacyjnych zł 33 416'26; **Razem zł 152 893'89.**

MA. — Dochody eksploatacyjne zł 57 822'01; Odsetki z lokacji zł 143'09; Straty: a) do rachunku zwłoki zł 82 317'87, b) do bilansu zł 12 610'92 = zł 94 928'79; **Razem zł 152 893'89.** 1586

Spółka Akcyjna Eksploatacji Soli Potasowych

Bilans

za czas od dn. 1 listopada 1937 r. do dn. 31 października 1938 r.

I. Majątek stały: 1) Grunty zł 676 419'80; 2) Budynki przemysłowe zł 5 826 498'50; 3) Budynki mieszkalne zł 947 594'96; 4) Urządzenia przemysłowe zł 18 421 945'19; 5) Ruchomości zł 655 626'32; 6) Nadania zł 2 982 080'36; 7) Wiercenia poszukiwawcze za gazami zł 280 534'37; Razem majątek stały zł 29 790 699'48; II. Majątek płynny: 1) Zapasy gotówki i efektów zł 4 654 807'07; 2) Zapasy produkcji zł 2 640 393'55; 3) Zapasy materiałów pomocniczych zł 1 910 579'08; 4) Dłużnicy zł 1 432 751'16; Razem majątek płynny zł 10 638 530'86; **Suma bilansowa zł 40 429 230'34.**

Sumy pozabilansowe. — Akcepty, gwarancje itd. zł 18 804'40.

I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 16 300 000'00; 2) Fundusz rezerwowy zł 3 815 790'36; 3) Fundusz odnowienia zł 727 326'59; 4) Fundusz amortyzacyjny zł 15 488 243'97; Razem kapitały własne zł 36 331 360'92; II. Zobowiązania: 1) Wierzyciele zł 2 097 007'84; 3) Pożyczki zł 1 048 596'90; Razem zobowiązania zł 3 145 604'74; Zysk za rok sprawozd. 1937/38 zł 952 264'68; **Suma bilansowa zł 40 429 230'34.**

Sumy pozabilansowe. — Akcepty, gwarancje itd. zł 18 804'40.

Rachunek strat i zysków

I. Dochody: 1) Dochody ze sprzedaży zł 23 290 990'01; 2) Dochody finansowe zł 257 470'10; 3) Dochody inne (prąd) zł 26 891'46; 4) Nadzwyczajne zwroty zł 103 876'43; Razem dochody zł 23 679 228'00.

II. Koszty: 1) Koszty produkcji sprzedanej zł 9 646 049'02; 2) Koszty handlowe zł 5 894 140'70; 3) Koszty finansowe zł 89 762'63; 4) Koszty administracji ogólnej zł 951 698'68; 5) Wspólne koszty techniczne przedsięb. zł 239 228'71; 6) Koszty badań naukowych zł 82 739'07; 7) Koszty poszukiwań pionierskich zł 428 591'64; 8) Nadzwyczajne wydatki zł 209 844'90; Razem koszty zł 17 542 055'35.

Zysk brutto na dz. 31/X 1938 r. zł 6 137 172'65.

III. Amortyzacja i odpisy: 1) Amortyzacja zł 3 538 350'61; 2) Odpisy obiektów, których użyteczność nie przekracza 5 lat zł 1 646 557'36; Razem zł 5 184 907'97

Zysk za rok 1937/38 zł 952 264'68. 1593

„Standard“, Spółka Akcyjna w Toruniu

Bilans per 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Parcela zł 8 310'00; Budynki fabryczne zł 380 028'68; Maszyny i aparaty zł 336 413'19; Instalacje zł 64 229'37; Narzędzia zł 2 088'01; Inwentarz zł 19 855'28; 2) Majątek płynny: Kasa zł 14'88; Banki zł 156'80; Papiery wartościowe zł 800'00; Udziały 10 000'00; Surowce zł 5 863'62; Produkty gotowe zł 58 601'34; Materiały pomocnicze zł 4 261'50; Dłużnicy zł 51 015'45; Sumy przechodnie zł 1 650'00; Straty: saldo z lat ubiegłych zł 195 362'79, za rok 1937 zł 99 182'30; **Razem zł 1 237 833'21.**

Hipoteki gwarancyjne zł 300 000'00; Akcepty gwarancyjne zł 39 000'00; Obce towary zł 1 100'00.

Razem zł 1 577 933'21.

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Kapitał zapasowy zł 20 271'46; 2) Kapitał amort.: saldo z ubiegł. roku zł 273 066'66, w 1937 r. zł 12 471'41 = zł 1 470'75 = zł 11 000'66; 3) Zobowiązania: Wierzyciele zł 222 823'73; Akcepty zł 64 688'02; Banki zł 52 827'80; Hipoteka zł 23 132'45; Zaległe podatki zł 40 022'43; Sumy przechodnie zł 30 000'00; **Razem zł 1 237 833'21.**

Różni za hip. gwar. zł 300 000'00; Różni za akcep. zł 39 000'00; Różni za tow. obce zł 1 100'00.

Razem zł 1 577 933'21.

Rachunek zysków i strat per 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracyjne zł 100 075'67; Koszty fabrykacji zł 151 924'05; Koszty sprzedaży zł 104 568'89; Koszty kredytów zł 7 658'93; Podatki zł 41 618'24; Odpisy amortyzacyjne zł 12 471'41; Strata na maszynach zł 362'25; Strata na inwentarzu zł 2 332'00; Związek Przem. Smalców zł 38 119'94; **Razem zł 459 131'38.**

MA. — Zysk ze sprzed. zł 353 792'40; Zysk z nieruchom. zł 119'86; Dzierżawa zł 6 000'00; Nadwyżka kasowa z 1932 r. zł 36'82; Strata zł 99 182'30; **Razem zł 459 131'38.** 1594

Fabryka WYROBÓW Ceramicznych „Opoczno“, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 104 132'03; Tereny kopalniane zł 71 225'60; Budowle zł 334 155'47; Maszyny zł 702 325'07; Inwentarze zł 18 833'67; Środki lokomocji zł 5 400'00; Ruchomości biur zł 16 891'51; R-k odbudowy fabryki zł 108 268'24; Razem zł 1 361 231'59; II. Majątek płynny: Kasa i banki zł 175 835'84; Weksle i papiery wartościowe zł 21 033'11; Remanenty zł 116 975'18; Dłużnicy zł 121 104'32; Sumy przechodnie zł 5 863'95; Razem zł 440 812'40; Strata zł 70 321'62; **Ogółem aktywa zł 1 872 365'61.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 67 240'00; Razem zł 1 067 240'00; II. Kapitał amortyzacyjny zł 506 363'44; Kapitał amortyzacyjny terenu kopalnianego zł 3 280'71; Razem zł 509 644'15; III. Zobowiązania zł 279 368'37; Fundusze i zobowiązania specjalne zł 13 088'09; Sumy przechodnie zł 3 025'00; Razem zł 295 481'46; **Ogółem pasywa zł 1 872 365'61.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej i kredytu zł 185 711'63; Straty na dłużnikach i inwentarzu zł 19'42; Straty ogniowe zł 102 448'05; Amortyzacja zł 730'48; **Razem zł 288 909'58.**

ZYSKI. — Zysk brutto na produkcji zł 217 624'14; Różnica kursu zł 710'25; Dyskonto weksli zł 253'57; Strata zł 70 321'62; **Razem zł 288 909'58.** 1592

Kolej Lokalna Lwów-Jaworów, Spółka Akcyjna

Bilans majątku z dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Wartość kolei zł 3 635 950'15; Kasa i banki zł 29 835'35; Papiery procentowe zł 6 428'40; Straty: 1) z rachunku zwłoki kosztów ruchu w kapitale i odsetkach: a) stan z dn. 31/XII 1937 r. zł 1 564 018'77, b) strata za rok 1938 zł 149 328'54 = zł 1 713 347'31; 2) z rachunku strat i zysków zł 5 475'43 = zł 1 718 822'74; **Razem zł 5 391 036'64.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 2 479 210'00; 2) Zakładowy kapitał rezerwowy zł 33 482'15 = zł 2 512 692'15; Kapitał amortyzacyjny; stan bez zmiany zł 720'83; Zobowiązania: 1) Ministerstwo Komunikacji — kredytowane niedobory eksploatacyjne: a) w kapitale zł 1 938 588'27, b) w odsetkach zł 859 517'69, 2) Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych Lwów — kredytowane niedobory eksploatacyjne w kapitale zł 73 372'70 = zł 2 871 478'66; Fundusze specjalne zł 6 145'00; **Razem zł 5 391 036'64.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Wydatki eksploatacyjne zł 386 087'36; Odsetki od kredytowanych niedoborów eksploatacyjnych zł 76 895'23; Przeniesienie straty z roku 1937 zł 5 665'27; **Razem zł 468 647'86.**

MA. — Dochody eksploatacyjne zł 313 654'05; Odsetki z lokacyj zł 189'84; Strata: 1) do rachunku zwłoki: a) niedobór eksploatacyjny zł 72 433'31, b) odsetki od niedoborów zł 76 895'23 = zł 149 328'54; 2) do rachunku bilansu zł 5 475'43 = zł 154 803'97; **Razem zł 468 647'86.** 1589

I OGŁOSZENIE

Na podstawie art. 441 § 1 Kodeksu Handlowego

Zarząd Banku Dyskontowego Warszawskiego, Spółki Akcyjnej zawiadamia, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 10 czerwca 1939 r.

kapitał akcyjny Spółki został obniżony z zł 10 000 000 do zł 7 110 000 przez umorzenie 28 900 akcji, będących w posiadaniu Banku.

Wierzyciele Spółki, nie zgadzający się na obniżenie kapitału akcyjnego, mogą wnieść sprzeciw w ciągu trzech miesięcy od daty niniejszego ogłoszenia.

Bank Dyskontowy Warszawski,
Spółka Akcyjna

1579

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!

Société Textile „La Czenstochovienne“
Towarzystwo Przędzalnicze „La Czenstochovienne“
Francuska Spółka Akcyjna z siedzibą na Polskę w Częstochowie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r. z działalności w Polsce

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 659 842'80; Budynki fabryczne zł 2 151 129'69; Budynki gospodarcze zł 354 415'44; Budynki mieszkalne zł 316 643'85; Urządzenia fabryczne zł 8 924 285'55; Urządzenia biurowe zł 98 491'42; Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 2 898 242'66; Papiery procentowe zł 451 203'68; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 295 000'00; Weksle w portfelu i w inkasie zł 1 244 297'10; Materiały: a) surowce zł 868 825'09, b) pomocnicze i pędne zł 447 982'91; Półfabrykaty zł 1 229 985'91; Gotowe wyroby i towary zł 3 188 961'82; Odpadki z fabrykacji zł 9 478'32; Towary w drodze zł 1 280 796'72; Dłużnicy: a) należności za operacje handlowe z tytułu umów kartelowych zł 464 733'49, b) odbiorcy zł 1 686 023'47, c) dostawcy i ekspedytorzy zł 10 445'45, d) centrala zł 7 020'70, e) różni zł 13 977'65; Sumy przechodnie zł 97 812'02; **Razem zł 26 699 595'74.**

Różni za depozyty zł 321 596'12; Kaucje i gwarancje otrzymane zł 852 718'60; Weksle kaucyjne otrzymane zł 29 050'00; Różni za konsygnacje zł 2 300 715'20; Surowiec w inkasie zł 862 627'59; Różni za kaucje udzielone zł 7 700'00.

Ogółem zł 31 074 003'25.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy (tj. przeznaczony do działalności w Polsce) zł 8 750 177'79; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z ubiegłego roku zł 6 270 761'86, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 12 003'61, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 966 497'65; Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 5 018 847'56, b) dostawcy zł 1 418 258'08, c) odbiorcy zł 416 542'09, d) Filiale Commerciale Française de la Czenstochovienne zł 2 267 495'22, e) centrala zł 418 845'73, f) różni zł 240 682'14; Sumy przechodnie zł 222 302'67; Zysk za rok sprawozdawczy zł 721 188'56; **Razem zł 26 699 595'74.**

Depozyty zł 321 596'12; Różni za kaucje i gwarancje zł 852 718'60; Różni za weksle kaucyjne zł 29 050'00; Konsygnacje zł 2 300 715'20; Różni za surowiec w inkasie zł 862 627'59; Kaucje udzielone zł 7 700'00.

Ogółem zł 31 074 003'25.

U w a g a. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych wynosi zł 9 007 213'80.

DEBET rachunku strat i zysków. — Koszty fabrykacji zł 6 493 385'01; Koszty ogólnej administracji zł 761 290'31; Koszty sprzedaży zł 901 208'38; Podatki państwowe i komunalne zł 1 146 182'38; Koszty kredytów zł 305 053'49; Wierzytelności nieściągalne zł 405 606'75; Amortyzacja zł 966 497'65; Różnica kursowa na sprzedaży 12 szt. akcji „Kabel” zł 665'19; Maszyny wycofane z użytku zł 1 075'25; Zysk za rok sprawozdawczy zł 721 188'56; **Razem zł 11 702 152'97.**

KREDYT rachunku strat i zysków. — Różne wpływy zł 205 705'96; Różnice kursowe poniesione zł 51 231'29; Sprzedaż starych maszyn zł 1 136'38; Wynik brutto z obrotu towarami bawełnianymi zł 8 743 107'87; Wynik brutto z obrotu towarami jutowymi zł 2 700 971'47; **Razem zł 11 702 152'97.**

1566

„Polropa“ Naftowa Spółka Akcyjna

Rachunek bilansu po dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Prawa naftowe zł 533 782'33; II. Majątek płynny: Gotówka w bankach zł 117 942'24; Papiery wartościowe zł 1 096'00; III. Strata zł 153 580'76; **Razem zł 806 401'33.**

PASYWA. — I. Kapitały własne zł 600 000'00; Kapitał zakładowy — Kapitał rezerwowy zł 4 831'25; II. Kapitał amortyzacyjny zł 64 013'87; III. Zobowiązania: Wierzyciele — różni zł 94 236'21; IV. Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 43 320'00; **Razem zł 806 401'33.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty ogólne zł 13 855'98; 2) Podatki państwowe i komunalne zł 874'21; 3) Amortyzacja praw naftowych zł 21 351'29; 4) Przeniesienie straty z ubiegłego roku zł 128 420'98; **Razem zł 164 502'41.**

MA. — 1) Odsetki zł 35'40; 2) Różnice kursowe zrealizowane zł 10 886'25; 3) Strata z lat ubiegłych zł 128 420'98, z roku bieżącego zł 25 159'78 = zł 153 580'76; **Razem zł 164 502'41.**

1569

„Bitumen“ Naftowa Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Budynki: a) fabryczne zł 122 597'81, b) mieszkalne zł 16 650'22; Urządzenia techniczne zł 1 083 928'48; Inwentarz biurowy zł 1 796'16; Prawa naftowe zł 1 795 306'29; II. Majątek płynny: Gotówka w bankach zł 491 830'25; Papiery procentowe zł 15 592'00; Weksle zł 3 000'00; Akcje zł 132 500'00; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 2 410'78, b) różni zł 275 585'44; III. Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 127 125'28; IV. Strata zł 509 408'32; **Razem zł 4 577 731'03.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; Kapitał rezerwowy zł 2 115'56; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z ubiegłego roku zł 1 056 423'19, umieszczono z powod. kop. Standard zł 6 490'71 = zł 1 049 932'48, dopisano w roku sprawozdawczym zł 160 696'58 = zł 1 210 629'06; III. Zobowiązania zł 1 307 617'24; IV. Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 857 369'17; **Razem zł 4 577 731'03.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty ruchu zł 76 518'87; 2) Koszty ogólne zł 32 314'39; 3) Podatki państwowe i komunalne zł 6 137'45; 4) Amortyzacja: a) odpisy amortyzacyjne zakładów zł 88 794'52, b) odpisy amortyzacyjne urzędzenia biurowego zł 89'81, c) odpisy amortyzacyjne praw naftowych zł 71 812'25; 5) Przeniesienie straty z ubiegłego roku zł 404 196'54; **Razem zł 679 863'83.**

MA. — 1) Przychody z produkcji kopalni zł 61 065'12; 2) Dochody z udziałów brutto zł 44 490'09; 3) Różnice kursowe zrealizowane zł 43 745'68; 4) Odsetki zł 14 646'11; 5) Inne dochody zł 17'80; 6) Dochód z kopalni „Standard Bitumen” zł 6 490'71; 7) Strata: a) z lat ubiegłych zł 404 196'54, b) z roku bieżącego zł 105 211'78 = zł 509 408'32; **Razem zł 679 863'83.**

1568

H. Dietel, Spółka Akcyjna Przemysłu Włókienniczego

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 410 375'15; Budynki: fabryczne zł 1 157 596'68, gospodarcze zł 41 866'01, mieszkalne zł 885 988'81, razem zł 2 085 451'50; Maszyny i urządzenia zł 7 626 380'60; Ruchomości biurowe i fabryczne: inwentarz żywy zł 2 019'44, inwentarz martwy zł 487 043'38, razem zł 489 062'82; Razem majątek stały zł 10 611 270'07; II. Majątek płynny: Kasa, dewizy, banki krajowe i zagraniczne, papiery wartościowe zł 191 250'92; Weksle zł 113 308'59; Materiały surowe zł 641 303'50; Materiały pomocnicze i pędne zł 168 165'64; Półfabrykaty zł 169 007'83; Wyroby gotowe, skład detaliczny zł 322 953'09; Razem zł 1 605 989'57; Dłużnicy: Odbiorcy zł 1 114 499'64; Dostawcy zł 336'89; Podatki zł 8 050'00; Różni zł 195 791'05; Razem zł 1 318 677'58; Wątpliwe należności zł 4 595'05; Inne aktywa zł 26 714'25; Sumy przechodnie: koszty dotyczące okresu następnego zł 193 771'18, inne zł 257 515'68, razem zł 451 286'86; Razem majątek płynny zł 3 407 263'31; III. Strata zł 109 716'76; **Ogółem stan czynny zł 14 128 250'14.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 2 065 239'80.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 3 000 000'00; II. Fundusz zapasowy zł 109 301'74; III. Kapitał amortyzacyjny zł 1 608 151'44; IV. Zobowiązania: a) Kredyty hipoteczne zł 6 512 042'93; b) Inne: Dostawcy zł 1 507 449'94; Różni zł 210 581'22; Banki zł 137 498'90; Odbiorcy zł 54 607'55; Różni interesenci zł 966 873'63; Razem zł 2 876 911'24; Sumy przechodnie: koszty dotyczące poprzedniego okresu zł 4 032'32, inne zł 17 810'47, razem zł 21 842'79; Razem inne zł 2 898 754'03; **Ogółem stan bierny zł 14 128 250'14.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje za różnych zł 2 065 239'80. Zobowiązania zagraniczne zł 1 705 330'30.

Rachunek strat i zysków

WYDATKI. — I. Koszty handlowe i kredytu, zakupu, sprzedaży, podatki państwowe i komunalne zł 1 127 413'41; II. Premie przedziałnicze, eksportowe, opłaty i bonifikaty zł 2 117'51; III. Odpisy zł 69 240'48; IV. Odpisy amortyzacyjne zł 605 029'98; **Razem wydatki zł 1 803 801'38.**

WPŁYWY. — I. Sprzedaż i przerób zł 1 468 536'30; II. Odpadki materiałów pomocniczych zł 18 594'48; III. Różnice kursowe zł 155 629'06; IV. Opłaty w Konwencji Przedziałni Wełny Czesankowej zł 24 202'02; V. Zwyżki i braki surowca zł 23 532'22; VI. Wpływy ze spisanych należności zł 3 590'54; VII. Strata zł 109 716'76; **Razem wpływy zł 1 803 801'38.**

1565

Towarzystwo Zakładów Przędzalni Bawełny, Tkalni i Blechni „Zawiercie”, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 412 722'00; Budynki: a) fabryczne zł 4 072 038'88, b) gospodarcze zł 78 265'00, c) mieszkalne zł 2 319 076'86, łącznie zł 6 469 430'74; Maszyny i urządzenia techniczne zł 16 263 489'70; Inwentarz zakładowy i biurowy: żywy zł 7 613'85, martwy (nieruchomości) zł 632 721'47, łącznie zł 640 335'32; Razem zł 23 785 977'76; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 31 615'03; Papiery wartościowe zł 10 219'52; Weksle w portfelu i inkasie zł 9 061'20; Materiały, surowce i towary: materiały pomocnicze i pędne zł 662 549'70, surowce zł 119 593'93, półfabrykaty i gotowe wyroby zł 864 035'11, łącznie zł 1 646 230'79; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 51 306'37, b) dostawcy zł 592'97, c) różni zł 73 651'15, łącznie zł 125 550'49; Razem zł 1 822 677'03; Inne aktywa: Wątpliwe należności: a) weksle protestowane zł 244 627'79, b) odbiorcy zł 625 364'72, c) inne zł 37 887'67, łącznie zł 907 880'18; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 13 987'68, b) inne zł 20 801'41, łącznie zł 34 789'09; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 1 138 232'07; Razem zł 2 080 901'34; III. Straty: za lata 1929/33 zł 7 682 493'23, za rok sprawozdawczy 1934 zł 1 249 821'22, razem zł 8 932 314'45; **Ogółem zł 36 621 870'58.**

Wydane gwarancje zł 2 572 022'54; Weksle żyrowane w obiegu zł 75 872'57; Dostawcy — za niezwrócone akcepty zł 2 540 037'43; **Razem zł 5 187 932'54.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 8 910 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 9 708 735'65, odpisano w roku sprawozdawczym zł 6 252'00, pozostaje zł 9 702 483'65, dopisano zł 902 891'15, razem zł 10 605 374'80; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 265 734'11, b) banki zł 2 205 754'37, c) kredyty hipoteczne zł 471 018'67, d) zaległe podatki zł 1 525 226'88, e) ubezpieczenia społeczne zł 189 397'21, f) dostawcy zł 188 204'23, g) odbiorcy zł 26 163'18, h) ekspedytorzy zł 12 624'29, i) wierzyciele układowi zł 5 804 766'44, k) różni zł 523 956'50, razem zł 11 212 845'88; Fundusze i zobowiązania specjalne: Rezerwa na wątpliwe należności: a) protesty zł 244 627'79, b) odbiorcy zł 625 364'72, c) inne zł 37 887'67, łącznie zł 907 880'18, d) protesty w bankach zagranicznych zł 63 526'20, e) obligo na akceptach zł 62 722'43, łącznie zł 126 248'63, razem zł 1 034 128'81; Sumy przechodnie: a) należności do wypłacenia pracownikom zł 99 103'32, b) różne zł 19 291'38, razem zł 118 394'70; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 4 741 126'39; Razem zł 5 893 649'90; **Ogółem zł 36 621 870'58.**

Weksle i listy gwarancyjne zł 2 572 022'54; Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 75 872'57; Dostawcy — r-k niezwróconych akceptów zł 2 540 037'43; **Razem zł 5 187 932'54.**

Ogólna suma zobowiązań zagraniczn. wynosi zł 7 713 919'00.

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 595 803'27; Koszty fabrykacji zł 1 248 950'64; Koszty sprzedaży zł 160 257'72; Koszty bankowe zł 1 622'56; Procenty zł 30 239'10; Podatki państwowe i komunalne zł 208 574'55; Asekuracja zł 38 656'82; Opłaty stempłowe zł 9 878'84; Razem zł 2 293 983'50; Odpisy amortyzacyjne zł 902 891'15; **Ogółem zł 3 196 874'65.**

MA. — Zysk brutto na r-ku towarów zł 447 439'93; Przejście zarobkowe i inne zł 1 359 383'58; Nieprzewidziane zł 102 080'54; Różnice kursowe zł 38 149'38; Razem zł 1 947 053'43; Strata za 1934 r. zł 1 249 821'22; **Ogółem zł 3 196 874'65.**

Towarzystwo „Zawiercie”, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 412 722'00; Budynki zł 6 469 430'74; Maszyny i urządzenia techniczne zł 16 263 489'70; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 640 335'32; Razem zł 23 785 977'76; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasach i bankach zł 63 320'07; 2) Papiery wartościowe zł 16 321'02; 3) Weksle w portfelu i inkasie zł 33 148'48; 4) Remanenty: materiały techniczne i pędne zł 622 829'04, surowce zł 188 865'63, przedza zł 212 467'38, towary gotowe zł 896 250'49, łącznie zł 1 920 412'54; 5) Dłużnicy: różni dłużnicy sprzed upadłości zł 45 387'04, wątpliwe należności zł 898 689'49, łącznie zł 944 076'53; Dłużnicy — konta bieżące: a) Odbiorcy zł 62 233'11; b) Dostawcy zł 6 894'82; c) Różni

zł 19 399'17; Łącznie zł 88 527'10; 6) Sumy przechodnie zł 30 987'07; Razem zł 3 096 792'81; III. Straty: za lata 1929/34 zł 8 932 314'45, za 1935 r. zł 480 821'77, razem zł 9 413 136'22; **Ogółem zł 36 295 996'79.**

Weksle żyrowane w obiegu zł 124 713'42.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 8 910 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 10 605 374'80, dopisano w roku sprawozdawczym zł 903 420'90, razem zł 11 508 795'70; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele sprzed upadłości: Różni zł 9 896 793'16; Kredyty hipoteczne zł 472 734'60; Zaległe podatki zł 1 517 395'34; Należności za ubezpiec. społeczne zł 185 546'91; Łącznie zł 12 072 470'01; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 3 489 855'78; Razem zł 15 562 325'79; 2) Wierzyciele-konta bieżące: a) podatki zł 41 733'74, b) należności za ubezpiec. społeczne zł 40 798'45, c) dostawcy zł 50 813'05, d) odbiorcy zł 58 027'52, e) ekspedytorzy zł 1 596'33, f) różni zł 12 528'81, łącznie zł 205 497'90; 3) Sumy przechodnie zł 109 287'40; Razem zł 15 877 111'09; **Ogółem zł 36 295 996'79.**

Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 124 713'42.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych wynosi zł 7 606 651'56.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — 1) Koszty fabrykacji zł 1 689 455'12; 2) Koszty administracji ogólnej zł 490 256'80; 3) Koszty sprzedaży zł 102 991'54; 4) Koszty postoju fabryki zł 39 286'08; 5) Koszty utrzymania domów robotniczych zł 34 247'24; 6) Podatki państwowe i komunalne zł 211 383'68; 7) Asekuracja zł 38 652'05; 8) Opłaty stempłowe zł 16 733'59; 9) Koszty bankowe zł 2 072'00; 10) Procenty zł 12 103'90; Razem zł 2 637 182'00; 11) Odpisy amortyzacyjne zł 903 420'90; **Ogółem zł 3 540 602'90.**

MA. — 12) Dochód brutto z fabrykacji i inne wpływy zł 2 825 517'37; 13) Różnice kursowe zł 92 947'23; 14) Saldo r-ku nieprzewidzianych zysków i strat zł 141 316'53; Razem zł 3 059 781'13; Strata za 1935 r. zł 480 821'77; **Ogółem zł 3 540 602'90.**

1574

Towarzystwo „Zawiercie”, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 412 722'00; Budynki zł 6 469 430'74; Maszyny i urządzenia techniczne zł 16 263 489'70; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 640 335'32; Razem zł 23 785 977'76; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasach i bankach zł 180 971'79; 2) Papiery wartościowe zł 13 462'40; 3) Weksle w portfelu zł 34 276'81; 4) Remanenty: materiały techniczne i pędne zł 223 466'57, surowce zł 240 168'82, przedza zł 601 076'50, towary gotowe zł 930 348'66, łącznie zł 1 995 060'55; 5) Dłużnicy: Różni dłużnicy sprzed upadłości zł 32 315'52; Dłużnicy — konta bieżące: a) odbiorcy zł 41 463'59, b) dostawcy zł 29 847'85, c) ekspedytorzy zł 26'90, d) różni zł 115 038'23, łącznie zł 186 376'58; 6) Sumy przechodnie zł 29 680'49; Razem zł 2 472 144'14; III. Straty: za lata 1929/35 zł 9 413 136'22, za 1936 r. zł 235 997'92, razem zł 9 649 134'14; **Ogółem zł 35 907 256'04.**

Weksle żyrowane w obiegu zł 74 940'18.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 8 910 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 11 508 795'70, dopisano w roku sprawozdawczym zł 897 162'90, razem zł 12 405 958'60; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele sprzed upadłości: Różni zł 8 261 415'50; Kredyty hipoteczne zł 380 390'12; Zaległe podatki zł 1 478 133'51; Należności za ubezpiec. społeczne zł 183 130'49; Łącznie zł 10 303 059'62; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 3 951 635'10; Razem zł 14 254 704'72; 2) Wierzyciele-konta bieżące: a) podatki zł 21 426'48, b) należności za ubezpiec. społeczne zł 34 748'27, c) dostawcy zł 56 788'09, d) odbiorcy zł 89 344'23, e) ekspedytorzy zł 37'32, f) różni zł 4 089'72, łącznie zł 206 434'11; 3) Sumy przechodnie zł 130 158'61; Razem zł 14 591 297'44; **Ogółem zł 35 907 256'04.**

Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 74 940'18

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych wynosi zł 6 924 937'02.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

WINIEN. — 1) Koszty fabrykacji zł 2 373 046'87; 2) Koszty administracji ogólnej zł 501 604'27; 3) Koszty postoju fabryki zł 35 746'55; 4) Koszty utrzymania domów robotniczych zł 37 814'04; 5) Koszty sprzedaży zł 210 259'67; 6) Podatki państwowe i komunalne zł 185 146'13; 7) Asekuracja zł 39 562'50; 8) Opłaty stempłowe zł 1 397'12; 9) Koszty ban-

Dalszy ciąg na następnej stronie

kowe zł 324'56; 10) Procenty zł 6 483'52; Razem zł 3 392 385'23; 11) Odpisy amortyzacyjne zł 897 162'90; **Ogółem** zł 4 289 548'13.

MA. — 12) Dochód brutto z fabrykacji i inne wpływy zł 3 625 669'03; 13) Różnice kursowe zł 86 937'60; 14) Saldo r-ku nieprzewidzianych zysków i strat zł 340 913'58; Razem zł 4 053 550'21; Strata za 1936 r. zł 235 997'92; **Ogółem** zł 4 289 548'13. 1573

Towarzystwo „Zawiercie”. Spółka Akcyjna

Skorygowany bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.
(po reasumcji)

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 412 722'00; Budynki zł 6 469 430'74; Maszyny i urządzenia techniczne zł 16 263 489'70; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 640 075'32; Razem zł 23 785 717'76; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasach i bankach zł 245 893'62; 2) Papiery wartościowe zł 151 879'27; 3) Weksle w portfelu zł 212 782'01; 4) Protesty w portfelu zł 1 632'86; 5) Remanenty: materiały techniczne i pędne zł 245 461'78, surowce zł 445 915'43, przędza zł 660 934'21, towary gotowe zł 356 545'71, łącznie zł 1 708 857'13; 6) Dłużnicy: Różni dłużnicy sprzed upadłości zł 2 917'83; Dłużnicy — konta bieżące: a) odbiorcy zł 138 252'70, b) dostawcy zł 6 893'71, c) ekspedytorzy zł 14'10, d) różni zł 130 907'42, łącznie zł 276 067'93; 7) Sumy przechodnie zł 133 750'22; Razem zł 2 733 780'87; III. Straty: za lata 1929-36 zł 9 649 134'14, za 1937 r. zł 101 812'93, razem zł 9 750 947'07; **Ogółem** zł 36 270 445'70.

Weksle żyrowane w obiegu zł 315 353'08.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 8 910 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 12 405 958'60, dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 794 325'80, razem zł 14 200 284'40; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele sprzed upadłości: Różni zł 7 062 940'18; Kredyty hipoteczne zł 552 916'34; Zaległe podatki zł 1 478 133'51; Należności za ubezpiecz. społeczne zł 180 957'87; łącznie zł 9 274 947'90; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 3 357 511'16; Razem zł 12 632 559'06; 2) Wierzyciele-konta bieżące: a) podatki zł 31 158'92, b) należności za ubezpiecz. społeczne zł 19 332'09, c) dostawcy zł 55 289'40, d) odbiorcy zł 105 151'65, e) ekspedytorzy zł 783'12, f) różni zł 102 528'84, łącznie zł 314 244'02; 3) Sumy przechodnie zł 213 358'22; Razem zł 13 160 161'30; **Ogółem** zł 36 270 445'70.

Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 315 353'08.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych wynosi zł 6 459 384'36.

Skorygowany rachunek strat i zysków za 1937 r.
(po reasumcji)

WINIEN. — 1) Koszty fabrykacji zł 2 143 508'33; 2) Koszty administracji ogólnej zł 847 039'16; 3) Koszty sprzedaży zł 270 951'65; 4) Koszty postoju fabryki zł 63 005'20; 5) Koszty utrzymania domów robotniczych zł 43 665'31; 6) Podatki państwowe i komunalne zł 225 938'12; 7) Asekuracja zł 33 417'15; 8) Opłaty sądowe i stemplowe zł 66 827'18; 9) Procenty zł 91 087'45; Razem zł 3 785 449'55; 10) Odpisy amortyzacyjne zł 1 794 325'80; **Ogółem** zł 5 579 775'35.

MA. — 11) Dochód brutto z fabrykacji i inne wpływy zł 4 513 471'69; 12) Różnice kursowe zł 29 473'20; 13) Saldo r-ku nieprzewidzianych zysków i strat zł 89 214'70; 14) Zyski sanacyjne: z układu zł 489 707'40, z różnic kursowych zł 356 095'43, łącznie zł 845 802'83; Razem zł 5 477 962'42; Strata za 1937 r. zł 917 615'76, mniej zyski sanacyjne zł 845 802'83, pozostaje zł 101 812'93; **Ogółem** zł 5 579 775'35. 1572

Towarzystwo „Zawiercie”. Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 412 722'00; Budynki zł 6 469 430'74; Maszyny i urządzenia techniczne zł 16 263 489'70; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 638 075'32; Razem zł 23 783 717'76; II. Majątek płynny: 1) Gotowizna w kasach i bankach zł 539 795'27; 2) Papiery wartościowe zł 341 169'42; 3) Weksle w portfelu i inkasie zł 512 190'13; 4) Protesty w portfelu zł 4 511'13; 5) Remanenty: materiały techniczne i pędne zł 220 938'89, surowce zł 470 630'07, przędza zł 849 219'50, towary gotowe zł 480 796'14, łącznie zł 2 021 584'60; 6) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 123 195'99, b) dostawcy zł 19 883'08, c) różni zł 103 884'92, łącznie zł 246 963'99; 7) Sumy przechodnie zł 222 908'73; Razem zł 3 889 123'27; III. Straty: za lata 1929-37 zł 9 750 947'07, mniej zysk bilansowy za 1938 r.: zysk sanacyjny zł 912 873'57, zysk ze spec.

r-ku przejśc. różnic kurs. zł 235 524'82 = zł 1 148 398'39, odchodzi stąta na produkcję za 1938 r. po uwzględnieniu odpisów amortyzac. zł 486 053'68 = zł 662 344'71, pozostaje zł 9 088 602'36; **Ogółem** zł 36 761 443'39.

Weksle żyrowane w obiegu zł 450 000'02.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 8 910 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 14 200 284'40, odpisano w roku sprawozdawczym zł 250'00, pozostaje zł 14 200 034'40, dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 794 252'80, razem zł 15 994 287'20; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele sprzed upadłości: Różni zł 6 125 128'03; Kredyty hipoteczne zł 572 267'97; Zaległe podatki zł 1 338 938'06; Należności za ubezpiecz. społeczne zł 52 569'54; łącznie zł 8 088 903'60; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 3 130 415'95; Razem zł 11 219 319'55; 2) Wierzyciele-konta bieżące: a) podatki zł 25 654'48, b) należności za ubezpiecz. społeczne zł 18 136'30, c) dostawcy zł 89 870'59, d) odbiorcy zł 219 141'00, e) ekspedytorzy zł 556'87, f) różni zł 136 526'44, łącznie zł 489 885'68; 3) Sumy przechodnie zł 147 950'96; Razem zł 11 857 156'19; **Ogółem** zł 36 761 443'39.

Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 450 000'02.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych wynosi zł 6 111 472'51.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty fabrykacji zł 2 457 296'42; 2) Koszty administracji ogólnej zł 807 947'50; 3) Koszty sprzedaży zł 299 363'76; 4) Koszty postoju fabryki zł 59 381'46; 5) Koszty utrzymania domów robotniczych zł 57 805'35; 6) Podatki państwowe i komunalne zł 244 088'44; 7) Asekuracja zł 24 514'97; 8) Opłaty stemplowe zł 887'05; 9) Koszty bankowe zł 3 203'35; 10) Procenty zł 67 726'08; Razem zł 4 022 214'38; 11) Odpisy amortyzacyjne zł 1 794 252'80; Zysk bilansowy za 1938 r. zł 662 344'71; **Ogółem** zł 6 478 811'89.

MA. — 12) Dochód brutto z fabrykacji i inne wpływy zł 5 219 016'22; 13) Różnice kursowe zł 694'51; 14) Saldo r-ku nieprzewidzianych zysków i strat zł 110 702'77; Razem zł 5 330 413'50; 15) Zyski: sanacyjny zł 912 873'57, ze specjalnego r-ku przejściowego zarachowanych różnic kursowych zł 235 524'82, razem zł 1 148 398'39; **Ogółem** zł 6 478 811'89. 1570

Spółka Akcyjna dla Handlu i Przemysłu Berenstein, Zonis i S-ka w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Urządzenia techniczne zł 616'28; Maszyny zł 7 600'00; Urządzenia biura i składu zł 14 942'95; Razem zł 23 159'23; Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 7 118'98; Papiery procentowe zł 12 221'28; Weksle w portfelu i w inkasie zł 37 452'13; Surowce zł 1 475'40; Wyroby własne zł 9 316'55; Towary zł 274 709'29; Dłużnicy zł 378 301'32; Wierzyciele zł 200 187'49; Zaliczki zł 8 200'00; Kaucja zł 60'00; Dłużnicy wątpliwi zł 1'00; Sumy przechodnie zł 3 700'00; Razem zł 932 743'44; Strata w 1937 r. zł 55 067'84; **Ogólny stan czynny** zł 1 010 970'51.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 510 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z ub. r. zł 22 293'30; Kapitał amortyzacyjny: saldo z ub. r. zł 5 333'31, dopisano w 1938 r. zł 871'53, razem zł 6 204'84; **Ogółem** zł 538 498'14; Zobowiązania: Dłużnicy zł 16 336'34; Wierzyciele zł 389 898'76; Akcepty zł 15 000'00; Podatki zł 773'07; Świadczenia socjalne zł 416'44; Razem zł 422 424'61; Niepodniesiona dywidenda zł 46 410'00; Zysk za 1938 r. zł 3 637'76; **Ogółem stan bierny** zł 1 010 970'51.

Sumy pozabilansowe. — Obligo weksli klientowskich zł 325 247'60.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 292 444'04.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty admin. ogólnej zł 72 488'66; Koszty handlowe zł 32 107'00; Podatki państw. i kom. zł 28 753'26; Odpisy amort. zł 881'53; Asekuracje zł 1 168'26; Ofiary zł 3 863'94; Koszty sprzedaży zł 10 395'15; Procenty zł 282'51; Komorne zł 5 750'00; Straty na dłużnikach zł 41 891'24; Zysk za 1938 r. zł 3 637'76; **Razem** zł 201 219'31.

ZYSKI. — Zysk na towarach brutto zł 201 209'31; Zwrot amortyzacji zł 10'00; **Razem** zł 201 219'31. 1583

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w środę dn. 12 lipca 1939 r. o godz. 13 odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie przy ul. Wilczej 9a

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawa emisji obligacji, ustalenie jej wysokości i warunków.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, względnie kwity depozytowe jednej z krajowych instytucji kredytowych lub jednej z następujących instytucji zagranicznych: Banca Commerciale Italiana w Mediolanie, S. Japhet & Co. Ltd. w Londynie, Crédit Lyonnais w Paryżu, Hallgarten & Co w New Yorku, w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia — zgodnie z § 22 statutu. 1601

PODRÓŻUJMY LOTE M

**BILET POWROTNY
KOSZTUJE 20% TANIEJ**

**ŻĄDAJCIE W BIURACH PODRÓŻY
ROZKŁADU LOTÓW**

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
WARSZAWA
NOWY ŚWIAT 7
KONTO P.K.O. 27

ZAWIERA:

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniądza i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE:

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniężno-kapitałowym w Polsce i z a g r a n i c a

PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18. PÓŁROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1.50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓŁROCZNA zł 6 - - - - -

Wyszło z druku nakładem
Ministerstwa Przemysłu i Handlu

Sprawozdanie Komisji do Zbadania Gospodarki Przedsiębiorstw Państwowych

Cena zł 10

Skład Główny: Administracja
tyg. „Polska Gospodarcza“
Elektoralna 2, pokój 26

PRACA ZBIOROWA

CHAŁUP NICTWO

MATERIAŁY
UWAGI
WNIOSKI

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

288 STRON DRUKU

CENA ZŁ 8.-

P O L M I N

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

CENTRALA WE LWOWIE, AKADEMICKA 7
DOSTARCZA:

BENZYNY: LOTNICZE wysokooktonowe i etylizowane do szybkoobrotowych motorów spalinowych o wysokiej kompresji zwłaszcza dla silników lotniczych, **MOTOROWE** i **MIESZANKI** do napędu pojazdów mechanicznych

NAFTĘ rafinowaną do celów oświetleniowych, „Termoline” do prymusów, lamp żarowych, latarni morskich itp. **ETER** nadtowy do fabrykacji olejków eterycznych

WYSOKOWARTOŚCIOWE OLEJE do łożysk wirówek mleczarskich, silników elektrycznych, maszyn przedziałniczych i rolniczych, kompresorów amoniakalnych, lokomobli, turbin wodnych; do silników Diesla, sprzętarek, do turbin parowych, turbopomp itp., do cylindrów maszyn parowych i lokomobli o różnych temperaturach par, do transformatorów jako oleje izolacyjne, w garbarstwie jako oleje garbarskie, do samochodów i motocykli, oleje emulgujące w przemyśle włókienniczym oraz oleje bezbarwne, mające zastosowanie do celów kosmetycznych i farmaceutycznych

SMARY do łożysk kulkowych, do łańcuchów i zespołów kół zębatych, wyciągów kopalniowych, żurawi, wózków oraz w przemyśle lakierniczym i farbiarskim

PARAFINĘ bezwoną do powlekania serów, impregnacji higienicznych kubków i naczyń papierowych oraz do wyrobu środków kosmetycznych i leczniczych

ASFALTY: przemysłowe do różnych celów, do zalewania kabli, akumulatorów i baterji elektrycznych, izolacyjne w budownictwie do izolacji przed wilgocią fundamentów, murów, posadzek i stropów, do izolacji rur gazowych, wodociągowych i kablowych, papowe do fabrykacji papy dachowej, drogowe do budowy nawierzchni drogowych oraz masy asfaltowe do zalewania spoin w brukach, masy kablowe „A” i „B”, „Limbit” preparat do budowy nawierzchni drogowych na zimno

KOPALNIE WŁASNE • GAZOCIĄGI
RAFINERIA W DROHOBYCZU
ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE
STACJA BUNKROWA W GDYNI
STACJE BENZYNOWE W CAŁEJ POLSCE